

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 8-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శ్రావణమాస శుద్ధ అష్టమి ౮.

No. 111
సంచిక ౧౦౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

లాప్త గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సర చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిధ

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుబొట్ల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, బొట్లగొట్టును.
బెఱుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును బుద్ధగానే చెమట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి శేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్య 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్య 6-4-0. ప్రతియింట నుంచునగిర
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఒకసారి మాకు అర్జును నిచ్చి మా నాణ్యమును తెలుసుకొన కోరెదము

స్త్రీలు కింతమునందు ధరించు

చెయిను ఆడ్డిగె

6 న॥-13 న॥వరకు చేయవచ్చును.

చేదారం సహా మజారి ర్యు. 10-15వరకు గలదు.

ఇమిటేషన్ పతకములు

ధర ర్యు. 30-50 వరకు గలదు.

172 పుటలుగల అందమైన మా క్యాలటూన్ 1 కి ధర ర్యు. 1-0-0.

(4) ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, నగరవర్తకులు, వై నాబాబుగోడ్డు, మదరాసు.

శ్యామా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త: ఒంతలి నత్య నాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాండ్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయుద్ధము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు,
రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిమ్మి పైజా ౧౦౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకసారి మొత్తముగ కొనుగోలునకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

(953) వెల్లింగుటన్ సినిమా

2.8.24 శనివారమునుండి 8.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-80
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8-15 కూడ గలదు.
డబుల్ సిరియల్ అట్రాక్షన్ ది ఒరిగాన్
ట్రయల్ ఆజవవారం ఎడ్డిపోలో అజ్ఞాత
సాహస కార్యములు వారి పింగుడాగరు మొదలగు
నవి గలవు ఇంటర్ నేషనల్ స్టూడుస్ గూడ చూడ
బడును. (6 భాగములు)

ఇంపీరియల్ సినిమా తిరువల్లికేణి

2.8.24 శనివారమునుండి 8.8.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-80
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8-15 కూడ గలదు.
రెండు అద్భుతమైన ఆటలు ప్రదర్శింపబడును.
కాటెక్ కిస్టల్ ఎడ్డిపోలో రెండవభాగము.

2 సతి వీరమతి శూరురాలైన రసపుత్రరాశి
7 అద్భుతమైన సీన్లు.

హిందీ-తెలుగు

తెలుగు తెలిసినవారికి మాత్రమే తెలుగు

నిలవన నులవైతే ప్రాణములేదు

అలశిత 6-40

మొదటి భాగము 6-40

హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ ౧౦-౦౦.

అంబు ప్రెస్స్ కము.

అంబు ప్రెస్స్ కము.

6, తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర నాటక సాహిత్య పరిషత్తు

సాహిత్యసభాధ్యక్షులగు

శ్రీ శతానధాని శాస్త్రి వ్యాచార్యులుగారితో

సంభాషణ

ప్ర:— 'భామనే సత్యభామనే' యను శ్రవ్యనిర్దేశ మేమి నూచించును?

ఉ:— సామాజిక నాహార్యస్థితికి సన్నద్ధమైనట్లుట గాని; తా ప్రదర్శించబోవు పరకాయప్రవేశ సంస్కరణము గాని.

ప్ర:— సామాజికని యం దాహార్యస్థితి నిష్పన్నముగదా?

ఉ:— సామాజికని యందుని నిష్పన్నమైన, నటుని యభిప్రాయ నందు నిష్పన్నముగా?

ప్ర:— అట్లులక్షణవినిర్దహించునది నేల నిర్ధింపబడునని యనునది నామనది.

ఉ:— అయ్యది సామాజిక లక్షణవినిర్దహమైన, నటులక్షణ వినిర్దహమునా? అర్థింపబూనినంత, సమర్థింప బూనవలెనా?

ప్ర:— పరార్థ ప్రవృత్తియందు నటునికేమి జోక్యమునది.

ఉ:— పరార్థ ప్రవృత్తుడగు సామాజికము, స్వార్థ ప్రవృత్తుడగు తనమున రిందునను నభిప్రాయమున.

ప్ర:— ఇట్లు స్వార్థవిముఖులగు నటు సామాజికము కళ కల్పనకరింతురు.

ఉ:— స్వార్థవైముఖ్యకారణముల నిర్జించి, పరస్పరము ప్రవర్తింపు నటుసామాజికముచే కళను మేల్కొల్పుటయే యుద్దేశము. కాని స్వార్థ వైముఖ్యమును పురికొల్పుటకాదు.

ప్ర:— సామాజికమిట్టి ప్రవృత్తి కీయకొనవలసినదా?

ఉ:— అట్టి యాదార్యమున్న సభ్యంతరములేదు. కాని, యెల్లరును అంతసమర్థులు కాకపోరు.

ప్ర:— ఇచ్చిపుచ్చుకొనుట కలవడెన నాటకస్థితి తాము రక్షించు గదా?

ఉ:— కాక యితరతకు నిలిచెనా? ఇచ్చిపుచ్చుకొనుట మొదలైన నాటకకళ, సంభాషనాకాలముగను.

ప్ర:— ఆయభ్యర్థనము మరియేమి నూచించును.

ఉ:— నటుని కాహార్యస్థితికి పిలవినపలుకునట్లుండవలెనని యను నూచించును.

ప్ర:— వినయసూచకముగూడ కానవచ్చునా?

ఉ:— ఇది మీనోట చెప్పించుచే నాయుద్దేశము.

ప్ర:— లోపములను పూరించుమని యా ప్రార్థనము?

ఉ:— పసనా భరణాద్యలంకార ప్రయుక్తలోపము ల పూరింపుమని యొకయుద్దేశముకూడ గలదు.

ప్ర:— నాటికాలమున నిట్టి పరికరములు లేవనియో?

ఉ:— మరి యేమిచెప్పవలెను? నాడుగావున్న నేడు మాత్రమువారికేమి చంకికోలులు, పెరల్లీములు గలవు?

ప్ర:— అట్టిదోషము నెట్లుపొగొట్టమని వారియుద్దేశము?

ఉ:— (ఆహార్యము) సంభాషనమున.

ప్ర:— చిత్తము. అట్టి శ్రవ్యనిర్దేశముల నిష్పన్నముచ్చిన బాగుండదా?

ఉ:— మాచ్చిన నాటకపద్ధతులు, నాటకములు, యధేచ్ఛములుగనుండ, వాటినిమార్చునో?

ప్ర:— నిష్పన్నయోజనముగ నిష్పన్నము కాన్పించుటచేత

ఉ:— నాటకరచనామల, నలయుమార్పుల, (తను స్థితిని) నూచించి, కల్పింపజేసి యుంటుంటే వాటి ప్రయోజనము. వేరేమికావలయును?

ప్ర:— శాస్త్రీయ ప్రయోజన మని నాయుద్దేశము.

ఉ:— శాస్త్రీయప్రయోజనమున నొకదశను నూచించుట; అనేకమున, పిచ్చితనమువల్లమే గను, మని యూహించు నటులకు 'భామనే సత్యభామనే' అనునట్టి నిర్దేశములచే, ఆహార్య త్వము నుపదేశించుటయును శాస్త్రీయప్రయోజనములుకావా?

(సశేషము)

(ఒకవిలేఖరి)

నూచన:— విషయము బహుశమై నూత్రప్రాయమై, సాంకేతిక పదధూయిష్టమునందుటచే పండితులకేమి గాని సామాన్యులకు కొంచెమైన గ్రాహ్యము కాకుండుటచే శ్రీఆచార్యులవారి సమన్వయముల వలన నటులొకముచ కథకమున లాభముకలుగ నవకాశములేకుండ బోవుచున్నట్లుగాన నీప్రశ్నోత్తర రూపమున మృదుతైగల వ్యాసరూపమునకు మార్చిన లాభ కార్యమనవలెనని నూచించుచున్నాము. (అం. ప. సం.)

దేశీయ శస్త్రచికిత్స

శస్త్రాత్మకమును ఈ ఆయుర్వేదమును ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా శస్త్రచికిత్స, కాయచికిత్స, బాలచికిత్స, శాలాక్యతంత్రము, భూతవిద్య, ఆగదత న్త్రము, రసాయనతంత్రము, వాణికరణతంత్రము, అని ఎనిమిదివిధములుగా విభజింపబడినది. ఇట్టి శస్త్రాత్మకమును ఆయుర్వేదమును ముఖ్యమైనదియను శస్త్రచికిత్సను వరలిపెట్టి, "యజ్ఞస్యశిరోచ్చిద్యతే దేవాఅశ్వినావల్యువన్ భిషక్వాస్తే ఇదయజ్ఞస్యశిరో ప్రతిధత్మతి... తతోవై యజ్ఞస్యశిరో ప్రత్యధత్తాం" యజుర్వేద 6.4.9. యజ్ఞ పురుషునిశిరస్సు చేదంపబడినపుడు దేవతలు దేవద్యులని విఖ్యాతిగాంచిన యశ్వినీదేవతలను యజ్ఞపురుషుని శిరస్సును మరల సంధానముచేయుడని యానతిచ్చినవో వారలు నారి శస్త్రచికిత్సాకాశలముచే యజ్ఞపురుషుని శిరస్సును సంధానము చేసినదియు, "సద్యోజంఘాం ఆయసీంవిశ్లాఢ్యౌ" ఋ 1-అ 8-మా 186-116-5. విశ్వలయను శ్రీకాళు విరుగునపుడు ఇనుముచే చేయబడిన కాలును అర్ధరాత్రికాలమునందే అశ్వినీదేవతలు సంధానము చేసినదియు, ఋగ్వేదప్రకాశమున "తస్మా అక్షి నానత్యాచివత త్త అధత్త మద్రస్రాభిషాధర్వా" అటులే మరియొక సమయమున కన్ను పోయినవారికి వేరొకటి యగు కన్నును తెచ్చి అనుర్వి అశ్వినీదేవతలు చికిత్సచేసినదియు ఇట్టి శిరస్సంధాన, అక్షిసంధాన శ్రుతులచే బోధితములగు విషయములచేత శాలాక్యతంత్రమందలి శస్త్రకర్మయొక్క నైపుణ్యము వేనోళ్ల ఘోషింపుచుండగా, ఇట్టి అనాదియును శస్త్రచికిత్సను దేశీయనైద్యమందు లేదనుట కడుకోచనియము.

ఇట్టి శస్త్రాత్మకమునట్టిదియు, ప్రాచీనతమమునట్టిది యైన శస్త్రచికిత్స ఎనిమిదివిధములు. 1. చేద్యము=incising 2. భేద్యము=excising 3. లేఖ్యము=scraping 4. పేద్యము=puncturing 5. ఏవ్యము=probing 6. ఆహార్యము=extracting 7. విశ్రావ్యము=secreting fluids 8. సీవ్యము=suturing అని శస్త్రాచార్యులచే చేయబడిన కృత్యము లెనిమిదివిధములుగ నున్నంత, నూ, అగ్రోపహరణీయాధ్యాయమున వివరింపబడిన. "యస్తశిత మేకోత్తరం" నుశ్రుతమా. అ. 7. ఆను వాక్యముచేత యంత్రములు నూరునొకటనియు, యంత్ర మనగా అనేకకారణములచే చర్మమునందును మాంసమునందును ఎముకలయందును గ్రుచ్చుకొని మనస్సును, శరీరమును విశేషముగా బాధించెడు శత్రుములు, సీసపురపలు మొదలగువానిని బయటకు విడదీయుట సాధనములైనవి. 1. ష్టిశ్చికయంత్రములు 24=forceps 2. సందంశయంత్రములు 2=tongs 3. తాలయంత్రములు 2=Hook-like-instruments 4. నాడి యంత్రములు 20=Tubular (syringes, enemata &c.) 5. శలొ కాయంత్రములు 28=Bougies 6. ఉపయంత్రములు 25=Miner surgical accessories (thread, dressing, cloth, lint etc). ఈంతిగా 101 యంత్రము లావివిధములుగ నాచార్యచికిత్సల సౌలభ్యముకొరకు నేర్పరచబడిన. మరియు యంత్రములలో ఉపయంత్రములు ఇరువది. ఇవి పైచెప్పబడిన కర్మల కొరకు ఉపయోగింపబడును. మరియు నాయంత్రములు "తాని ప్రాయశాలోహానిభవన్తి; తత్ప్రతిప్రతిరూపకాణివా తదలంభే" ఆయంత్రములు శాస్త్రప్రకారముగను ఆచారపరంపరగను వాల్లము, మృగములు, పక్షులు మొదలగువాని ముఖముల యాకృతినిం బోలినవిగను ఇనుము మొదలగు లోహములతో గాని వానికి ప్రతిమాపకములగు దంతములు, కొయ్యలు, మొదలగు వానితో గాని చెయ్యవలెను. "శ్లో. సమాహితాని యంత్రాణి ఖరశ్శక్లముఖానిచ సుదృఢాని, కురూపాణి సుగ్రహణీ చ కారయేత్" అనువాక్యముచేత గజకుగ్గి నున్నపై సముఖముగలదిగను, బలముగలదిగను, చూచుట కందముగను పట్టుకొనుటకు సుఖకరముగను, యంత్రముల నిర్మాణముచేయవలెనని తెలియవచ్చుచున్నది. ఈస్వస్తికాదియంత్రములు ఉపయోగించుటకు ముందు పాయన సంస్కారము చేయవలెను. పాయన సంస్కార మనగా యంత్రాదులను ఊరద్రవ, తైల, ఉదకములయందుంచి లెస్సగా మరగబెట్టుట. దీనినే అంగ్లేయ భాషలో Tempering అనియు, sterilisation అనియు అందురు. ఈసంస్కారము చేయుటచేత శస్త్రములకుం గల దోషములు పోవుటయేకాక కర్మలయందు సౌకర్యమును క్రిమి నాశనమును కలుగును. ఇట్టి శస్త్రముల కర్మసౌకర్యమును వానివినియోగమును విపులముగా చెప్పబడుచున్నది.

శస్త్రకర్మలయందు నైపుణ్యము నుశ్రుత. చికిత్స. అ 14:—గంధవిస్తరభితిచే శ్లోకమువ్రాయకపోవుటచే తాత్పర్యముమాత్రము చెప్పబడుచున్నది. బద్ధగుద (intestinal obstruction) పరిస్థితి (intestinal perforations) యను నుదాహరణములందు స్వేదస్నేహభ్యంజనకర్మల నాచరింపవలసినదియొక్క బొడ్డుక్రింద రోమరాజికి నెడమప్రక్కన 4 అంగుళములు విడిచి సోత్రిడుపును చీల్చి (opening the abdomen) లోననుండెడు ఆంత్రమును 4 అంగుళముల పరిమితిని బైటకు లాగి ఆంత్రమునందు ప్రతిరోధముగ నుండునట్టి రాళ్లనుగాని,

వెంట్రుకలనుగాని చక్కగ తేలిసికొని పిదప ఆంత్రమును చేదనపూర్వకముగ రాళ్లను, వెంట్రుకలను బైటకుదీసి పిదప శస్త్రకర్మనిధుల ప్రకారము ఊళ్లవాడు లొనరించి ప్రాంతారమున, తేనె, నెయ్యితోడ నా ఆంత్రములను జక్కగ శ్రాసి మొదలు తీయబడిన ఆ ఆంత్రములస్థలముననే మరల నుంచి పుండులోగూడి చీల్చబడిన ఉదరచర్మమును మూచీశస్త్రముచేత కట్టవలెను. దానిని వాగ్మట సూత్రానాన ఏకోపశ్రింకాత్కాయమున చెప్పబడినరీతి న్నుడువైన బంధనపత్రములతో (bandage) కట్టవలెను. ఈయంత్రమునురంచి విపులముగా వ్రాయవలెననిన చరకగ్రంథములగ్రంథ మగును.

ఇట్టి సౌకర్యములతో గూడినట్టియు, ప్రాచీనతమమునట్టి శస్త్రచికిత్సను వ్యవహారములో పెట్టి (practical lines) పాశ్చాత్యులు తమ శస్త్రచికిత్సను అభివృద్ధి పొందించినటులు మన భారతవైద్యరత్నములు అటులనే అభివృద్ధి పొందించి, జనులయొక్క ప్రోత్సాహములను బడసి, మనదొరతనమువారితో ఆయుర్వేదవైద్యమును ఖేరపరుచుటకు భారతీయులందరు పూనుకొనియెదరని నాప్రార్థన.

పండిత పూడివెద్ది సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,

మంత్రి, ఆంధ్రఆయుర్వేద పరిశోధకసమితి,

ప్రహృపురం (గంజాంజిల్లా.)

ఆరోగ్యప్రచారము

మా సత్యపత్రికాలో వైశాఖవారు వారి నియమిత విధులను నెఱవేర్చుటయే గాక ప్రజలకు ఆరోగ్యతాప శక్యతను గూర్చియు సాధనముల గూర్చియు తాముదర్శించు గ్రామములలో ఉపన్యాసముల మూలమున యెంతయో ప్రబోధము గావించుచున్నారు. అట్లునలుపుచున్న వారిలో మాతాలూ కాకు ప్రభుమతగతి వాక్సినేటరుగా నియమింపబడి ఇచ్చట కరుదంచిన మ. రా. రా. శ్రీ మనిషిపల్లె కేవలరావుగారు ప్రథమమున పేర్కొనదగినవార.

వీరు యిదివరలో కానిటరీ ఇన్ స్పెక్టరుగా కొంతకాలము పనిచేసినందువలనను ఉన్నతవిద్యను బడసిన వారగుటచేతను మామూలుగావచ్చు వాక్సినేటరులకు వీరికి యెంతయో భేదము గలదు.

వీరు గడచినశనివారము సత్యపత్రికలో సమావేశమైన (ది 2.8-24) ఉపాధ్యాయసభలో వారి ఉపయోగాగ్రహమును వారిద్వారా గ్రామాదులలోని ప్రజల యుపయోగార్థమును ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు అవలంబించవలసిన నియమములను గురించి ఒకగంటకాలము మృదుమధుర తైలిని గంధిపన్యాసమును గావించి సభ్యులమన్ననకు పాత్యులైరి.

ఆరోగ్యశాఖవారు యాలాటి ఉత్సాహాపూరితులై యువకులను సదరు పదవులకు నియమించినయెడల ప్రజలకే యోగసాయభూతులుగా నుండగలరని మానవ్యకము (ఒకవిలేఖరి)

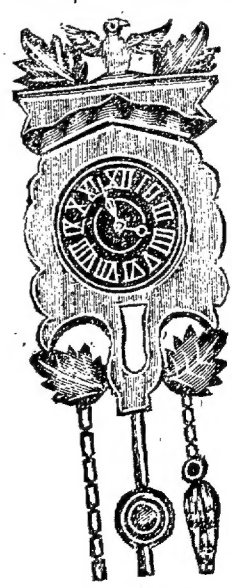
ఆంధ్ర పత్రికా

అభిమానులకు మాత్రమే

జిక్ - జోకల్ - గడియారము

జాగుచేయకుడు, రు. 2-0-0 జాగుచేయకుడు.

ఇది నూతనముగా రిప్పించబడినది. గడియారముల కెల్ల

ప్రఖ్యాతిజెందినఈ జిక్-జోకల్-గడియారము తెచ్చెనిదేశము నుంచి స్వంతమునకు తయారు చేయబడినది. ఇది చూచుటకు అందముగాను, రేడియంలాటి డయలుతోను ఎల్లకాలమునకు నెత్తావన గడియారమునకు సాటిగాను పనిచేయు వారికి వారే రిపేరుచేసికొనవచ్చును. త్వరపడుడు. ఒక పర్యాయము రిప్పించిన తెలుసును.

ధర ఒకటికి రు. 2-0-0

అమెరికా రోడ్డుగోల్డు రిఫ్టు వాచ్ రి సంతర్సరములు పూచీ ఇవ్వబడును.

ధర 1-కి రు. 6-0-0

కె. రాధాకృష్ణ అండ్ బ్రదర్సు,

164 శ్రీ నాబాబురోడ్డు నుదామి,

మదనపల్లె

(బహిరంగ)

లోకమాన్యతీర్థ వర్ణనము.

౧౯౨౪ వ సం॥ ఆగస్టు ౧ వ తేదీ లోకమాన్యతీర్థ గంగాధర తిలక్ మహారాజ్ వర్ణనము కాంగ్రెసు యాజమాన్యము క్రింద జయప్రదముగ జరుపబడెను. ఇదివరకున్న మదనపల్లె చారిత్రమునందు శ్రీ మహాత్మాగాంధీగారి విడుదల రోజునకప్పు ప్రజాసామాన్యమునందంతటి భక్తుత్వాహములు ప్రకటింపబడలేదు. ఇం దంతమాత్ర మతితయోక్తిలేదు. నాటి యుదయము 7-30 గంటలకే స్నాత్రై లోకమాన్యని ఆత్మ శాంతిగాను శ్రీ వెంకటరమణస్వామివారి ఆలయమున పూజా ప్రార్థనలు జరుపబడి భక్తిపుష్పములు సమర్పింపబడెను. తరువాత ప్రసాదము పంచిపెట్టబడెను. ఏకాదశియందే నాడంతయు గ్రామము కళకళలాడుచుండెను. మాతముగ నిర్మింపబడిన శ్రీ గిరిరాయ పతనమందిరమున, లోకమాన్య, మహాత్మామన్నగ జాతీయమహానాయకుల యొక్కయు, శ్రీ రామ కృష్ణాద్వైతాచార్యుల చిత్రపటములతోను పూజాస్థానంలో గణములతోను పున్నతస్థానము చక్కగ నలంకరింపబడి యుండెను. చూచువారలకు కనులపండువగుటలకుంకరింపబడి యుండుట చేత కల్లుబావి నీటియొక్క వర్షియుండిన తాలూకాప్రజల కన్నీటిపంటి గుంపులు గుంపులుగవచ్చిపోవుచుండిరి. నాయకుల పతనము చూచి అడుగువారలకు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ ఫలానానాడు, వారిపత్రి చరిత్ర మిట్టిదని తెలుపబడుచుండెను.

సభ

నాటి సాయంత్రమున 5-30 గంటలకు సభజరుగునని వివిధపాఠశాలలలోను గ్రామమునను ప్రకటన మాలముగను తుత్తూరావలనను తెలియజేయబడెను. 6-30 గంటలకు జాతీయ గీతములక్రియంత, రాతో. శేకనరావుగారి యగ్యక్షత్రక్రింద సభ ప్రారంభమయ్యెను. సభకు చాలమంది వచ్చిరి. ప్రప్రథమము ౭.౩౦ శ్రీనివాసాచార్యులుగారు ప్రస్తుతాగ్ర సత్య అసంసా అసహాయోద్యమమున కనుగుణముగ లోకమాన్యని స్మరణమును జయబిరుగులేక చెరసాల కమ్మములు వరింపుటయు, జయిల మహిమనుగురించుటయు జయిలలో రవింపబడి ప్రపంచమునకు ప్రసాదించిన యుక్త్యుత్తర గంధములను గురించియు, తిలక్ కృతమును గీతారహస్యమునకు అద్వితీయ కర్మయోగరహస్యమును భార్యపుత్ర వియోగమునకుహడ చింతిల్లక తానాచరణబోధచేసినదియు, ఇప్పటివారివలెకాక స్వదేశీక్షువార్ధక ర్మకులలో అగ్రగణ్యుడనియు, మహాత్మా ప్రాక్షమున అసహాయోద్యమ సూత్రములకు జనకుడు లోకమాన్యడేయనియు, అప్పటికాలపరిస్థితులకును నేటికిని కాలపరివర్తనలను కొంతభేదముండవచ్చుననియు, నేడు మహాత్మునివలె ఆదర్శరహిత జీవి తమువలనను గుర్రామస్థలలోను ప్రజాసామాన్యములోను కలసి మెలసి, పేదభావలను మార్చుకొని ప్రజాక్షేమము ప్రజాహితముకోరి ప్రజాసేవకుడుగ నుండుటలనే ప్రజారంజక నాయకుడయ్యెననియు, నేడు మహానాయకుడు “గ్రామములకు మరలుడు”ను సంజేతము నాచరణలో లోకమాన్యమనుచుండెననియు, భారతపితామహుడగు దాదాభాయి నాగోశీగారు ౧౯౦౬లో స్వరాజ్యమంత్రముపదేశించినదియు, “తిలక్ గారు” “స్వరాజ్యము నాజన్యస్వత్వమని” ప్రపంచమునకు చాటుటయొక్క అందుకునేసినకృషియు, సూరత్ మహాసభలో కత్తలేర్పడుటయు, ౧౯౧౬లో లక్ష్మణపురమునందు శ్రీమతి అనిబె నెంటుమ్మ మన్నగునారి ప్రయత్నమువలన రాజీనామాకుసురు టయు, మరొకొన్ని విషయములగుర్చి విప్రులముగ నువన్యసింపిరి. తరువాత, క్రియతులు బి.గుంధారావుగారును, పి. నారాయణరెడ్డిగారును కులభేదాన్ని సుబోధకమునట్లు దీగ గంభీరోపన్యాసము లాసంగిరి. దిన్నెజ్ఞానకళాశాలలోని జూనియర్ విద్యార్థి నార్తకవి పుచ్చారావుగారు కొంతవరకు ఆంగ్లమున నుపన్యసింపిరి. కాలాతీతమైనందువలన తిలక్ గారి చారిత్రమునందలి విశేషాంశములగుర్చి కొద్దిమాటలతో అగృహ్యము గంభీరోపన్యాసముచేసి సభ్యులు పునన్యాసము ముగింపుటయుందు, నీవనపల్లి సర్వవిధముల సభిృద్ధికివచ్చుటకు మూలపురుషులను స్థానిక నాయకులగు నుండిన కిశోరి లైన ఓ. లక్ష్మీనారాయణ్ కవిగిరిరావుగారును సురమట కృత్యులయనియు వారిస్వాగతముగ గొన్ని బహుమతి నామకరణముచేసి వ్యవహరింపవలెననియు, తిలక్ వర్ణనము చాలపవిత్రముగనుటచేతను, దేశభక్తి కొండ పెంకలపృథ్వీపంతులు మన్నగువారలు నేడుసభజరుగుచున్నట్లముననే స్వరాజ్యసందేశము నొసగివారనియు, ప్రతి

యుద్యమము యిచ్చుటనే ప్రారంభమగుచున్నదనియు, అందువలన నీర్థమునకు తిలక్ చాకని వ్యవహరింపవలెననియు, అట్లునే వివిధ బహుమతి మహానాయకులపేరట వ్యవహరించుట ధర్మమనియు సూతన నామకరణములు ప్రచారము లోనికి విచ్చుటకు గాను ఒకమహాజను తయారుచేయించి మదనపల్లి యూనియన్ వైగ్యుక్ గారినిన్ని, తక్కిన సభ్యులను సలహాపాపముగ ప్రార్థించవలెననియు, తాలూకాప్రజలు పలువురు సభకు వచ్చి యున్నందున సభికులు తమయంగీకారము నూచింపవలెననియు ప్రార్థించిరి. నాటినుండియు గిరిరాయపతనమందిరమువద్ద రాత్రి లక్ష్మీపాఠశాల నెలకొల్పుడననియు తెలియజేసిరి. కరతాభ్యుదయతోను జయజయధ్యానములతోను, అగ్యుత్తలయంతోను పన్యాసముతో వివిధబహుమతి సూతన నామకరణములతో వ్యవహరించుటకు సర్వజనాంగీకృతముగ తీర్మానింపబడెను. వివరములు త్వరలో వేరొకచో ప్రకటింపబడును. నిశ్చయముగ సభ ముగింపబడెను.

భజనలు

వివిధభజన మందిరములలోను, దేవాలయములలోను భజనలు జాతీయగీతములతోను, జయజయశబ్దములతోను జరుపబడెను.

తిలక్ హరికథ

“సరస్వతివిగ్రహము, అభినవ భారత పారికథాభిజాను జి” యిత్యాదినేకవిరుదాంకితులును, చిత్తూరు, దత్తమండలము లలో బంగారు పతకములు సాదినవారును, ఎప్పటికప్పుడు పద్యములు, పాటలు, బావలు, కృతులు కవిత్వముల గల సుప్రసిద్ధ పారికథలును, నగు బడికాయలపల్లె శ్రీమాన్ మాడభూషణం. వేంకట సరసింహాచార్యులవారు గాత్రి ౯-3౦ గంటకు తిలక్ హరికథ పతనమందిరమున ప్రారంభించిరి. వీరి మృదుమధుర గానవిద్యాకళా కాశలయునందును, అభినయము మాపుటయందును, భక్తికీర్తనగారహస్యాది నకరసములు వర్ణధోరణి తురింపుచుండుచును వీరికిగల క్లి నిరుపమానము. ఇవి వరలో పెక్కు నాలుకసమాజములను స్థాపించిన కర్తవి స్వయముగ భేటపాత్రముధరించి సభికుల హృదయములు పల్లవించేసి, నానందపరచుటకు జేసేదీవారని ప్రతీతికలదు. వీరికిగల ఆకర్షణకీ అత్యుత్తము. సాధారణముగ వీరికథలు నిత్యము జరుగుచున్నను స్త్రీపురుషులు, వృద్ధులుబాలుగు గుంపులు గుంపులుగ వచ్చుచుండుట సహజము. మామూలుకొరకు కథ ప్రారంభించుటకు ఒకగంటకు ముందుగ జనలు బారులుతీరి కూర్చొనియుండిరి. ధ్యానస్థోకానంతరము తిలక్ హరికథ ప్రారంభమయ్యెను. ఉపోద్ఘాతమున శ్రీ లోకమాన్యని చారిత్రము తమకు పరిచయము లేదనియు, ఇక్కర్మమునకు పూనుకొనుట ప్రథమ ప్రయత్నమనియు, వినికిడివలన తెలిసిన విషయాలతో ములకు చెప్పుటకు ప్రయత్నించెదమని నెలవిచ్చిరి. శ్రీకృష్ణాద్వైతాచార్యుల కాలవాలమై, సత్య, అహింస, త్యాగపరోపకారములకు నిలయమైన ఆర్యావర్తములో ప్రాచీన కాలములో జన్మించిన మహాబుధులు, త్యాగపరోపకారములవలె, ఇక్కాలముననుండిన వారలలో పరమపవిత్ర దేశభక్తాశ్రయం గుం, త్యాగధనుండును, పరోపకార పారీణుండును, లోకమాన్యం డును, భారతతిలకుండును, నగు తిలక్ మహాశయుని చారిత్రము పారికథారూపమున చెప్పబోగ్యము లేన కష్టినందుల కెంతయు సంతోషిల్లుమన్నా మనిరి.

తిలకుండు జన్మమెట్లుటయు, జన్మించిన స్థలప్రభావమును, తల్లిదండ్రుల కీలమును, బాల్యాభ్యాసమును, విద్యాభ్యాసమును, ఇప్పటికాలములోని విద్యాభ్యాసమును వర్ణించునయమున, నవ్యును, వ్యసనమును, విద్యాధులకు తలసంపును ముఖకమలములు కళాహీనము లగుటయు చూచితిరవెను. బొంబాయిమున్నగు ప్రాంతములలోని తిలక్, గాంధీవంటివేర్లకును ఇచ్చటివారల్ల వేర్లకును భేదముచూపునపుడు, వ్యవనివారును, అవమానముచే సిగ్గుపడనివారు నుండరు. ఇట్లునే అనేక చరిత్రాంశములను గురించిచెప్పిరి. పారికథ జరుగుసమయమున కొందరి కోరికనుసరించి స్థానిక కాంగ్రెసుప్రముఖులలో నొకమను, ప్రి డి.గారును, నగు క్రియంత ఇంజేటి శివారామరావుగారిని కొంత మువన్యసింపవలెనని హరిదాసులువారు కోరిరి. క్రితారాను రావుగారు, తలసని తలంపుగ పునన్యసింప వచ్చెననియు, హరిదాసులవారి కోరిక నిరాకరింప జాలననియు, ముందుగ తోగనియుండిన కొన్ని విషయములైన తె యుండుననియు, రామాయణములో వివరింప బట్టయన్నట్లు మగ్గ్య భక్తిగము కిడిగించి నలవినందుకు చింతిల్లును, అయినను పునన్యసింపుభాగ్యము తమకల్పినందులకు సంతసించుచుంటిమనియు చెప్పిరి. తిలక్ మహారాజుగారి స్వదేశీక్షుయు, జయిలకమ్మములను

లోకమాన్య కృతమును సుత్యుత్తర గంధములను గురించియు, వేర్ల సమయముచేసిన ప్రజాసేవయు, తానాప్రాంతమున నున్నపుడు, మహారాట, శేసరిప్రాంతము చదువుచుండెడి వారనియు, ఆపత్రికలవలన కలుగుచుండిన ప్రచారబోధమును గురించియు, సుబోధకమునట్లు, భక్తుత్వాహములు కలుగునట్లు గంభీరోపన్యాసము సంగిరి. తిలక్ గారికి సమ్మందించిన పుస్తకములలో ఒకటికెందు శేర్మొని ముఖ్యముగ చరిత్రాంశములు నేర్చుకొనుటకు విద్యాధులు తప్పక చదువవలెనని హెచ్చరించిరి. కథకథ్యంతరము కలుగుననియు, మరొకసమయమున అట్టి అవకాశము కల్గింపవలెననియు అగ్యుత్తమంతు డగుదుననియు, యాగ్రామమున జాతీయోద్యమాభిమానము లేకుండుటకును మిగలవించింది విరమించిరి.

శ్రీమాన్ సరసింహాచార్యులవారు వర్ణించిన తిలక్ చారి త్రాంశములను గురించి, వ్రాయుట కత్తుడను. మొత్తమువీర ఆగ్రాపురువులను వర్ణించుపట్టునందు, వివరలయునే కాని గ్రంథవిస్తరభింత వ్రాయజాలననియు నగ్గ నాశితహనియు మాత్రము వ్రాయగలను. తిలక్ కథాసూత్రావృత్తియును గ్రంథభాగ్యము మాకష్టినందులకు శ్రీకృష్ణింహాచార్యులుగా కెంతయు యభినందనాస్తులు. ఇకను శివాజీ, గాంధీవంటివారలకథలను చెప్పించు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇదేవిధముగ ఆధునిక భక్తాగ్రసరులయొక్కయు, మహానాయకులయొక్కయు చరిత్రములను పారికథరూపమున చెప్పుట జాతీయ జీవిత ప్రచార ప్రబోధమునకు తోడ్పడగలందుకు శ్రీమాన్ సరసింహాచార్యులవారిని ప్రార్థించుచున్నాను.

క్రియతులగు, యుగభాగలో, రామరావుగారును. ఓ. యస్. శేషగిరిరావు, ఇంజేటి, శివారామరావుగారును, క్రిగిరాయపతనమందిర కార్యదర్శిగారును నంబూరి చిన్న సుబ్బన్న క్రేష్టిగారును, తక్కిన సభ్యులును, విశేషముగ తోడ్పడి నందుల కెంతయు వందనాస్తులు.

బహుమతిపేరులయందు మార్పులు

ముఖ్యబహుమతి నాయకులపేరట వ్యవహరించుటకు గావించునదే మార్పులు.

పూర్వము పేరు	నూతనముగ మార్పవలసినది.
౧ అప్పారావు వీధి	గిరిరాజ వీధి
౨ శేకుబజారు	తిలక్ చాక్
౩ దక్కనపేట	శేకతాబాద్
౪ సంతెబజారు	లక్ష్మణేశ్వర వీధి
౫ బజారు వీధి	గాంధీబజార్
౬ కమ్మవీధి	చాచరాజీ వీధి
౭ కొత్తపేట	దయానందపేట
౮ రాఘవరెడ్డి వీధి	విశేకానంద వీధి

కావర్తి

(స్వ కీ య వి లే ఖ ి)

నూతనరాలుము

ఆగస్టు 1-బంపూనా ప్రవృత్తు నానపానుల పీరాచా ర్యులుగారు, నారుచేసిన నూతనరాలుమును మాగ్రామమునకు తెచ్చి ప్రదర్శించిరి. ఆరాలుములో విశేషశ్రమలేకనే నూలు నవ్వుకు దుబ్బులు ఆనుపోయెటకు నీలుగలను. దాని ఖరీదు రు 20-0-0.

కల్లసారాయి వేరులు

నివృత్తినియు యాతాలూకా సారాయి అంగడిల వేలములుజరిగినవి. ఇటీవల బహిష్కారమును గురించి కావర్తి తాలూకాబోర్డువారు ప్రసరించిన కరపత్రములవల్ల యిహావాద్ధ వేలము పాడైరి.

కాల్మెసు ప్రచారము శ్రీగుడూరు శేషరెడ్డి, గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగార్లు బహిష్కార సభజరికి ఉపన్యాసములుచ్చిరి. అంటి వాకకోపరేషన్ వారు చాలత్రమపడి అనవసరముగ చాలగలభా జరిగింది. కుమారు 15 ఆంగులు మాత్రము పొడిచిరేకైన 25 ఆంగులు 26 లేదిన పొడవగును.

బోర్డు హైస్కూలు

గత 8 సం॥ వైగా ప్రభావోపాధ్యాయులుగ నుండు ప్రొఫెస్సర్ గురుమూర్తిగారు జెజవాడకు వాపునరని రెలియ చున్నది. అట్టి మంచిపుష్కార్యయలను జల్లాబోర్డువారు యెండుమాత్రా పంపించినింపిలో తెలియకున్నది. పారిస్వత క్రిస్టి మ్యూజికల్ బోర్డుకేసన్స్ పత్రికలలో యెప్పుడూండి యెప్పుడూ గాంధీమండే. వారిలో గణాంకముగా వివ్వగత్యవార్త ప్రస్తుత విశ్వాబోర్డు స్కూలులో లేరని తెలుపుట అతిశయోక్తిగానేరదు.

విశ్వవిద్యాలయమునందు హిందూ వేదాంతశాస్త్రము

ముఖ్యస్థానము నొసగుట కావశ్యకత

అల్లాడి క్రిష్ణస్వామియ్యగారి ఉపన్యాసము

"విశ్వవిద్యాలయ విద్యయందు హిందూవేదాంతశాస్త్రము యొక్క స్థానము" అను విషయమును గురించి, అల్లాడి కృష్ణస్వామియ్యగారు, నిన్న సాయంత్రము పచ్చయ్యప్పకళాశాల యందు ప్రాధానము రత్నస్వామిగారి ఆధ్వర్యమున జరిగిన సభలో ముఖ్యస్థానమును, ప్రస్తుతము మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమున దీర్ఘమును తన ప్రాముఖ్యము నొసగుటలేదనియు విశ్వవిద్యాలయ పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నము నిపుడు జరుగుచున్నట్లు, నీవిషయమును, విద్యావిధాన నిర్మాతలు సరిగ్ విచారించి, ప్రాముఖ్యము నొసగవలెననియు, తమ యభిప్రాయముల చెలిపిరి.

ఉపన్యాసకులు ప్రభువున, హిందూదేశ చరిత్రకును, వేదాంతశాస్త్రములకును గల ఆన్వేష్య సంబంధమును వివరించిరి. చరిత్రకును, వేదాంత శాస్త్రములకును సంబంధములేదను నభిప్రాయము వ్యాపించియున్నది. అది, చరిత్రను గురించి చాల సంతకమును నెలిచుచున్నది. మనము విదేశముల జయించి పరిపాలించుటగాని, ఆంగ్లేయదేశముల, విదేశములకు జనింపరాజ్యముల స్థాపించుటగాని జూచుకొని గర్వింపబడుట లేదు. హిందూవేదాంత శాస్త్రముల చరిత్రయే హిందూదేశముయొక్క చరిత్ర. ఈదేశమున జరిగిన మతపరిణామములు మార్పులును మత యుద్ధములును హిందూదేశముయొక్క చరిత్రగ నేర్పడుచున్నది. భారతీయ జీవితముతో, వేదాంతమునకు అవినాభావసంబంధ మేర్పడియున్నది.

హిందూవేదాంత సిద్ధాంతములు పరస్పర వ్యతిరేకములనియు, ఒకదానితో మరొకదానికి సంబంధము లేదను నొకటియు వ్యాపించియున్నది. ఇది పొరబాటు. హిందూవేదాంత సిద్ధాంతములందన్నిటియందును, ఒక విధముగ వికృతగలదు. ప్రాచీన రాధాకృష్ణగారి విషయమున పరిశ్రమ మొనర్చి హిందూవేదాంతసిద్ధాంతములందలి వికృతము, బహిరంగపరిచినందులకెంతయు ప్రశంసనీయులు. హిందూవేదాంతము సిద్ధాంతములను గాంచి మనమెంతయో గర్వింప దగియున్నది.

భారతీయ ప్రజాస్వభావ అభిప్రాయములకును, విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధ ముండితీరవలెను. అట్టిసంబంధము లేనది విశ్వవిద్యాలయ బోధనమునందుటకు వీలులేదు. మన పూర్వీకుల స్వభావమును గురించియు వారివారి వేదాంతాభిప్రాయములను గురించియు విద్యార్థులకు చెల్లినగాని, యువకులకు పఠము ప్రభువు విజ్ఞాన చులనజాలదు. ప్రస్తుతకాలమున నిట్టిది మిక్కిలి యవసరము. ప్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయతరగతులందు హిందూవేదాంతశాస్త్రమున కెట్టిస్థానమును నొసగకుండుట చాల అన్యాయము. భారతీయులు ఎక్కువ ఆధ్యాత్మికస్వభావము గలవారు. అట్టి తరగతి విద్యావిధానమున వేదాంత శాస్త్రమునకు సరియగు స్థానమొసగకుండుట విద్యావిధానమునకు గొప్ప లోపము. విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ఆర్థికావస్థలను అందు బోధించుటకు ప్రజలజీవితమునకును గలసంబంధమును బట్టి నిర్ణయించ వలసియుండును. శంకరుడు రామానుజులు మధ్వాచార్యులు మొదలగు గొప్ప వేదాంతశాస్త్రజ్ఞుల జనముప్రదేశమున నీదేశమున విశ్వవిద్యాలయమున హిందూ వేదాంతశాస్త్రమునకు ప్రాముఖ్యమును స్థానమొసగి తీరవలెను. ఈదేశమున వేదాంతశాస్త్రమునకు తిరిగి నూతనజీవమును పోయుట మనధర్మము. ప్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయ పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈసమయమున, హిందూవేదాంతశాస్త్రమునకు స్థానము అగ్రస్థానము నొసగుటకు ప్రయత్నించుట విద్యావిధాననిర్మాతల విధి. పాఠ్య గ్రామ్యయోగ్యతనుగలనను వేదాంతశాస్త్రమును ఏర్పరచవలెను. రమానుజశాస్త్రము మొదలగువానికి పెద్ద పెద్ద రెవోరేటిరీ లవసరము. వానికెంతయో ధనము వెచ్చింపవలెను. ధనమునకు చిక్కుగానున్న ప్రస్తుత సమయమున అట్టివానిని స్థాపించ కెత్తించుటకు పె నెక్కువధనవ్యయ మవసరములేని వేదాంతశాస్త్రము నేర్పరుచుటకు లభ్యము. ర సా య న శాస్త్ర ము స యి న్ను మొదలగు వానిని ఏ ఏ తా తా మొదలగు పాఠశాలలో, ఇతర విశ్వవిద్యాలయములలో వదలివేయవచ్చును. మన విశ్వవిద్యాలయము, ప్రాచీన రాధాకృష్ణగారి

చంటి వేదాంత శాస్త్రజ్ఞులకు నెలపు నొసగబాలకపోవుటయు, వారు ఇతర విశ్వవిద్యాలయమునకు వెళ్లవలెనవుటయు శోచనీయము.

శ్రీనివాసాచారిగారు

పచ్చయప్ప కళాశాలలో, వేదాంత శాస్త్రోపన్యాసకులగు, పి. శ్రీనివాసాచారిగారు రుపన్యసింపుచు, హిందూవేదాంత శాస్త్రముయొక్క ఆధిక్యతను వివరించి, గ్రీకు, జర్మనీ మొదలగు పాశ్చాత్యదేశములందు వేదాంతశాస్త్రమునకు పూర్వ మెట్టి అగ్రస్థానముగలదో ప్రస్తుతముగూడ నట్టి యగ్రస్థానమే నిలచియున్నదనియు, భారతదేశమున నట్లుగాక, పూర్వ మెంతో యభివృద్ధియందున్న వేదాంతశాస్త్రము, ఇప్పుడు అట్టి యున్నతస్థానమును గోల్పోవుచున్నదనియు నుడివరి. పూర్వము, యువకులు వేదాంతశాస్త్రాభ్యాస మొనర్చెడివారు. ఒక్కవిషయమును, మరసగా నేడుసంవత్సరములు అభ్యసించి పరీక్షాధించినవృద్ధుల వారి కెంతవిజ్ఞాన ములనడియుండెడిదో గమనింపుడు.

కొంతకాలమునకు, మానవజాతియంతయు, వ్యక్తిజీవములు మొదలగువానిని గోల్పోయి, సోదరభావముతో నన్యోన్యముగా మెలగునీతివచ్చునని పాశ్చాత్యవేదాంతశాస్త్రజ్ఞు లిప్పుడుకునుగొనగలిగిరి. ఒక్కమానవజాతియేగాక సృష్టియంతటి ప్రాణిజీవీ యంతయు నొకటేయనియు, అన్నిటియందును వ్యాపించియున్న చైతన్యస్వరూప మొక్కటియే యనియు, ప్రాణిజీవీ కంతటికి నట్టి వికృత సంభవించుననియు ఎన్నియో శతాబ్దములకు పూర్వమే మన వేదాంతశాస్త్రజ్ఞులు చెలిసికొనిరి. ఆధునికకాలమున హిందూవేదాంతము అందుగురు వ్యక్తులయందు ప్రతిబింబించియున్నది. అనేకత్యయనందు ఏకత్యయనుగాంచిన టాగురు కవిపుంగవుడొకరు. సృష్టియంతటియందలి ప్రతినపునందును వ్యాపించియున్న ఏకత్యయను గనుగొని ఆచరణలో తెట్టుచున్న గాంధీమహాత్ముడొకరు. మహాత్ముని అహింసాసిద్ధాంతమునం దీవిషయము పూర్తిగా గాన్పించుచున్నది. వృక్షజాతులందుగూడ ప్రాణమును గనుగొని, వానికి మానవజాతితోగల సోదరత్వమునుగనుగొనిన జగదీశ చంద్రబోసుగారొకరు. వివేకానందస్వామి, రామకృష్ణపరమహంసగార్లు ఇట్టితత్వమునే బోధించిరి. భారతదేశమున వేదాంతజ్ఞుల జనము పూర్వకాలముతో నిలచిపోలేదు. పూర్వకాలమున నెట్లా ఆధునిక కాలమున గూడ నట్లే భారతదేశము గొప్పగొప్ప వేదాంతవిదుల నుద్భవించ జేయుచున్నది. దక్షిణ భారతదేశము వేదాంతజ్ఞులకు ప్రసిద్ధి జేందినదగుటచే, అట్టిశాస్త్రము నభివృద్ధి యొనర్చుటకు సంపూర్ణ ప్రయత్నముల నొనర్పవలసి యున్నదని యుపన్యాసకులు నుడివరి.

ఉపన్యాసకులకును, అధ్యక్షునకును కృతజ్ఞతావందనములు నర్పించుటలో సభముగి సెను.

నరసాపురం (స్వకీయవిలేఖరి)

లోకమాన్యుని జయంతి

ఆగష్టు 4:—శ్రీలింక్ మహాశయుని జయంత్యుత్సవము మొన్న 1 వ తేదీని మాపురజనులు జరిపిరి తెలియపరుచుటకు సంతోషించుచున్నాను. గాంధీ చాక్లో ఆనాడుసాయంత్రము 6 గంటలకు పారసభ యొకటి జరుపబడెను. శ్రీయుత తాడిమేటి కృష్ణారావుగారు ప్రజలలో స్వతాజ్య కాంక్ష దీక్ష వహించియుండవలెననియు శ్రీయుత వెంకటి బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు లింక్ మహాశయుని జీవితచరిత్రమును గురించి న్ని శ్రీయుత కొమాడూరి శేషచార్యులుగారు ఖడ్గధను గురించిని భాగ్యధీమతులగు సుపన్యాసములు నిచ్చిరి. సభాసంతరము శేషచార్యులుగారు తిరిగి ప్రజయావస్థుండి ఖడ్గధతుప్ప వేరే పట్టిబట్టమని మనస్సులలో ప్రతిజ్ఞ చేసికొని తమకు ప్రోత్సాహము గలపవలెనని సభను వేడిరి.

ప్రాథమికపాఠ్యాయ సంఘ మహాజనసభ

నరసాపురం తాలూకా ప్రాథమికపాఠ్యాయ సంఘ తృతీయ మహాజనసభ జయప్రథముగా మొన్న శనివారము రోజున కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు బోర్డు సభ్యులను నరసాపురం తాలూకా బోర్డుసభ్యులను అగు శ్రీతాళ్లూరి నారాయణస్వామిగారి ఆధిపత్యమున జరిగినది. మాతలాకాలోని యుపాధ్యాయులు సుమారు రెండువందల వరకు హాజరైరి. అనగా యిందుమించుగా తాలూకాలోని యుపాధ్యాయు లందరు వచ్చినందున, ఈ యొక్క యంతమునుబట్టి సదరు ఉపాధ్యాయుల యొక్క యొక్కట్టులు నిజమైనవనిని మొదలనిచ్చి చెప్పవచ్చు. ఇట్టియు

పాఠ్యాయులయొక్క అధికారలనందగు తాలూకా బోర్డు మొంబుట్ల కొందరును సదరు బోర్డు అధ్యక్షులైన గ్రామీణ వెంకటరెడ్డివాయుడు బి.యె. బి. యల్ గారును ఉపాధ్యక్షులైన వస్తాడు వెంకటస్వామిగారును మూర్తి డెప్యూటీ డిప్యూటీ క్లర్కుగారైన అమృతరావుగారును కూడా సభ సలకరించుచు సమంజసమునిచ్చి సంతోషదాయకమునిచ్చి చెప్పవలెను. ఎందుకనగా ఉపాధ్యాయులు తమంతట తాము పై నువహరించిన యధికారలనందకు వారి యొక్కట్టులను చెప్పుకొననేక పోవచ్చునని సభలో వాటిని బహిరంగము చేయగలుగుదురు. అందువల్ల ఉపాధ్యాయులకు తప్పక మేలు కలుగక మానదని నా యభిప్రాయము. ఆన్వేషసంఘాధ్యక్షుడైన కొప్పర్తి భానుమూర్తిగారు సంఘమును గురించి న్ని ఉపాధ్యాయుల ఉత్సేహమును గురించిని చక్కని ఉపన్యాసమును జదివెను సభాధ్యక్షుడైన తాళ్లూరి నారాయణస్వామిగారు కూడా స్వతహా తాము పెద్ద పరీక్షలు పాస్యకాక పోయినను ఉపాధ్యాయుల యొక్కట్టులను గురెగినవా రనియు ప్రస్తుతపు విద్యావిధానమునందు లోటుపాట్లు గూడా గ్రహించిన వారనియు వారి ప్రారంభోపన్యాసమును చదివినవారికి గాని విన్నవారికి గాని స్పష్టము కాకమానదు. ఇప్పటి ప్రయమరి విద్యకున్న పూర్వముందు చెప్పెడి ప్రయమరి విద్యకున్న చాల భేదము కలదని నారాయణస్వామిగారు సహేతుకముగా చెల్లిరి. ఏమనగా పూర్వము ప్రయమరి చదివిన బాలరకు వ్యాకరణము విభక్తి చంద్రిక నీతి మంజరి గుబ్బికితకములు వగైరాలు చెప్పబడేత బాలురు నీతిమంతులై ననుచుకొనుటయేగాక వాచకము బాగుగాకుదిరి రామాయణము వగైరా గ్రంథములను చదివి గ్రహించుకొనుటకు శక్తిగలిగి యుండెడివారు. తరువాత పూర్వముందు చెప్పెడు బడులలో మధ్యాహ్నం 4 గంటలకు పాఠశాల విడుదలసమయముందు ప్రతి రోజున బాలురచే యొక్కములు తెలుగుసంవత్సరములు మొదలగునవి చదువనక్కరలేకనే చెప్పెడివారు. ఇప్పటి ప్రయమరి విద్యార్థులకు అట్టిజ్ఞానములేక ఆశ్రమము పంచాంగముజూచి తిథివారసత్వములు వగైరాకైనను తెలిసికొనుటకు శక్తి లేక యున్నారని నారాయణస్వామిగారు చెప్పినదానిలో అతిశయోక్తి యెంతమాత్రమున్ను లేదు. ఇక యుపాధ్యాయుల వేతనములగురించి నారాయణస్వామిగారు యిరీతిని చెప్పిరి. నెల రోజులు పనినేర్చుకొని మోటారుడ్రైవరులగులభులుగా నెల 1 కి ముప్పది రూప్యములు సంపాదించుకొనుచుండగా 11 సం॥ లు కష్టపడి న్యూలుజీతముకును చదువుటకు పుస్తకములకును హోటలుకును మితిలేనిదెట్లు ఖర్చుపెట్టి రెండుసం॥లు (తెయినిం గుకు వల్ల వ్యయప్రయాసలకులలోనైన జీవనము 20, 25 రూపాయలు జీతము యిచ్చుటకంటె అన్యాయము వేరొకటి లేదు. వైసంగతులు యావత్తు విషయమై సదరు నారాయణస్వామి గారును వారిమిత్రులైన తక్కినబోర్డు మొంబుట్లను తగుశ్రద్ధ వహించి వాటిని నివారణచేయించే యెర్పాట్లు గావించుదురు గాక యని వారిని గోరుచున్నాను. ఆరోజున ఉపాధ్యాయులు పది పదిహేను తీర్మానములను గావించు నిది. ఇందులో ముఖ్యమైనవి వృత్తిపాఠశాలలు బోర్డువారు యెర్పాట్లుచేయించ వలెననిచ్చి ఉపాధ్యాయసంఘము తరపున నొకరిని బోర్డులో నికి తీసికొల వారి సలహాను బోర్డువారు పొందుచుండవలెననిచ్చి అక్షరముల నేర్చుకొనులో ఇరువదిమంది పిల్లలు చాలగానే రెండు డివిజనులు చేయవలెననిచ్చి ఉపాధ్యాయులు కొద్ది జీత గాండ్లు గనుక ఒక ఫలమునుండి మరొక ఫలమునకు మార్చుకూడవనీచ్చి అయియున్నది. ఇక స్కేలువిషయమై ఉపాధ్యాయులు చేసిన ఉపన్యాసములను బట్టిమాడగా అది చాలా అక్రమముగా నున్నదని గ్రహించవచ్చును. ఒక్కస్కేలులోనే ప్రధానోపాధ్యాయునికిని తలిమ్మ ఉపాధ్యాయులకును ఒకే జీతము లుండబడతే నిజముగా అన్యాయముగనే యుండును గాని వేరగునుండదు. కనుక మాతలాకా బోర్డువారు యావత్తుసంగతులను సక్రమముగా విచారించి ప్రధానోపాధ్యాయునికి యొక్కజీతమును సహాయోపాధ్యాయులకు అంతకన్న తక్కువ జీతములను ఇచ్చుచో అందరకు న్యాయమైనట్టియు ఇచ్చు టి స్థితిగతుల ననుసరించియు వేతనముల స్కేలును ఏర్పాటుగావించి ఉపాధ్యాయులకు సంతృప్తి కలుగజేయుదురు గాక యని మా తాలూకాబోర్డువారిని ఉపాధ్యాయుల తరపు నను పురప్రజల తరపును వేడుచున్నాను.

రసపుత్ర విజయము

మాగ్రామములో మొదటికం పెసిగా ప్రసిద్ధి జేందిన వై.యస్. కే.వి. నాటక సమాజమువారు ప్రదర్శనములనిచ్చుట ప్రారంభించి రని నా క్రిందటి లేఖలోనే ప్రాయోచితిని. ఆ సందర్భమున నొక చిన్న పారబాటు వ్రాసితిని. ఈ వై. యస్. కే. పి. వారును వాటి ధియేటరువారును కలసిరని యంటిని. అట్లు గాదని విన్నాను. వై. యస్. కే. పి. వారితో కలసిరనిది. ఆంధ్ర ఆమె మార్చిని పిలువబడే సమాజములని తెలియనగును. తిరిగి మీరు భయులు కలసి మొన్న శనివారము రసపుత్ర విజయమునే నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఇంకను తిరిగి కృష్ణచేసి పూర్వజుల వేరు ప్రఖ్యాతులు యీ కంపెనీవారు గాతురుగాక!

దక్షిణ హైద్రాబదు

(స్వకీయ విలేఖరి)

జూలై 23 వ తేదీన శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు హైద్రాబాదుకు విచ్చేసి స్వగృహంబున విడిసిరి.

౧ వ ఆగష్టు ౧౯౨౪ శుక్రవారమునాడు సాయంత్రం ౪ గం 3౦ నిమిషములకు సోత్ ఇండియన్ క్లబ్బులో ఆల్బాహారపువందు జరిగినది. నవాబు సర్ అమీన్ జంగు 2 హద్దురు, నవాబు హైదరు నవాజుజంగు బహద్దురు, మేజరు ఎం. జి. నాయడుగారు క్లబ్బు అధ్యక్షులు - సరోజినీ నాయడుగారి భర్త (ప్రధాన) బహద్దురు ఆరామయ్య అయ్యంగారు బి. ఎ. బి. ఎల్., రావుబాద్దురు పద్మా రావుగారు, వామన్ నాయకు జాగీర్దారుగారు, కల్యాణరామయ్యుడు, రాజారామయ్యుడు, రామస్వామి అయ్యంగారు, చి. కృష్ణ అయ్యంగారు, ఖుర్రేషీవీలూ డాక్టరు గోరక్షకర్ (సతీమణి సహితము) డాక్టరు జ్యోతిషంబి ఎల్. ఎల్. డి. మోలీసయ్యుడు అలీఅక్బరు ఎం. ఏ. మిర్జురు ఎల్. ఎస్. కృష్ణమూర్తి, మిర్జురు భాస్కరక, వెలింకరు ఎం. ఏ. గారు, ప్రైవేట్ డొరగారు, హుసేన్ అలీఖానుగారు, కిషన్ చందు, రహిముద్దీన్ గారు, మోలీఅబ్దుల్ రహిమాన్ ఖాను, గుంహారావుగార్లు ప్రాఫెసరు హనుమంతరావుగారు ఎం. ఎ. ఎల్. టి. ప్రాఫెసరు తణిక్కల్ వీరభద్రుడుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. మున్నగు ప్రముఖులు విచ్చేసిరి.

కొంతకాలమువరకు భోజనపదార్థములను ఆగించిన తరువాత దింగళూరుకాపురస్థులను నోకరు ఫిడిలునాయకు నందు తనకుగల నైపుణ్యమును ప్రదర్శించి. అతిథుల నందరిని ఆనంద పరచుటకు జేసిరి. తదనంతరము నవాబు సర్ అమీన్ జంగు 2 హద్దురుగారి క్లబ్బు మాట్లాడిరి:—

“మిస్ సరోజినీగారి క్లబ్బుపక్షమున ఆభినందించుచున్నాను. ఆమెకు స్వాగతమిచ్చి సన్మానించుభాగ్యము గలిగినందులకు క్లబ్బువారు సంతోషించుచున్నారు. ఆమెకు ఆయురారోగ్యములను ప్రసాదించుగాక తమని దైవమును ప్రార్థించుచున్నాను. భారతదేశముయొక్క యనుంగుబిడ్డలలో ప్రముఖురాలగు మిస్ నాయడుగారిని క్లబ్బుపక్షమున నేనుసన్మానించి స్వాగతమిచ్చు భాగ్యము నాకు గలిగినందుకు నే నెంతయు గర్వపడుచున్నాను. మనసంఘమునకుగాని, హైద్రాబాదు రాజ్యమునకుగాని ఆమెయందు గల రాజనీతి నైపుణ్యమునకును, రాజకార్యధురంధరత్వమునకును ఎట్టి సరిబంధము లేదు. మన కవి ముఖ్యులుగావు. ఆమెయందుగల కవిత్వాభిరూఢి, శ్రావ్యమైన కవిత్వప్రతిభయే మనకంపదకు ప్రియతిమమును, ఆనందదాయకమును నై యున్నవి.

ఈయమను నేను బాల్యమునుండి బాగుగ నెరుగుదును. ఈ సమావేశమునందు గూడ ఆమెను చిన్ననాటినుండి ఎరిగినవారనేకులున్నారు. (ప్రసిద్ధిగా నున్నప్పటినుండి యని సభలో ధ్వని) మొదటినుండియే ఈమెప్రజ్ఞావిశేషములు గలిగియుండెను. నవ్యభావోదయమునకునికెట్లయినననలూడుచు నీమెకావ్యమెంతయో శ్రావ్యతరమై ఆగ్నేజీయముగ నుండెను. ఈమెతో డ్రాగరైన డాక్టరు అహ్మద్ నాథ్ గారు నాకు పరమనిత్రులు. విద్యాభివృద్ధికై ఈమెను ఇంగ్లాండుకు పంపవలయునని వారికి నేనుగట్టిగా చెప్పియుంటిని. కనుక నీమె ఇంత విద్యావేదియగుటకు నేనుగూడ కారకుడను. ఈమె వివాహసమయము సమాపించినపుడుగూడ నామిత్రుడు డాక్టరు అహ్మద్ నాథ్ గారు (మేజరునాథులు గారిని) ఎరుని నడవడికనుసరించియు వారిపూర్వవృత్తాంతమునుగూడ నాతో ఆలోచించిరి. రహస్యముగ నేను వారికి జెప్పినసలహాను ఇచ్చట బహిరంగపరచుట నాకిష్టములేదు. ఎట్లయిననేమి వివాహము జరిగినది. అటుతరువాత ఈమెభవిష్యత్తునం దొకింతశ్రద్ధ గలిగియుంటిని. ఈదాంపత్యము సుఖదాయకముగ పరిణమిల్లెను. ఈమె సంతానవతియయ్యెను. పిల్లలతో దంపతులిరువురు మనోహరమైనగృహము నందు ఆనందాభివీలలాడిరి. హిందూదేశమునందు ఎచ్చట నైనను గోవిందుసరోజినీలకంటె సుఖవంతులైన దంపతులు లేరని నేను ఘంటాపథముగ జెప్పగలను - మనసరోజినీ హైద్రాబాదులో నేపుట్టి హైద్రాబాదుననే పెరిగి, తన జీవితముయొక్కని శేష భాగము హైద్రాబాదులో నేగడపి హైద్రాబాదీయురాలగుటయే మనము గర్వపడవలసిన యంశము. ఇందుకే మనము సంతసింపవలసి యున్నది. ఇట్టివిఖ్యాతివంతురాలు మన క్లబ్బుయొక్క అగ్రతీర్థి అర్థాంగియగుట మన కెంతయో గౌరవము.

శ్రీ శేషులైన పూర్వపు వైశాము ప్రభువుగారు నేడు

మన యతిభిగా విచ్చేసిన సరోజినీదేవిగారి శ్రేయోభిలాషులై యుండిరి. ప్రస్తుతము మనలా పాలించుచున్న పాదుషాగారు గూడ ఈమెపైనను, ఈమె కుటుంబమువారిపైనను తమకృపాకటాక్షులక్షణములను ఎన్నియో పర్యాయములు ప్రసరించినారు.

మిస్ సరోజినీకి జయముచేకూరుగాక యనియు ఆమె ఇంకను తనదేశమున కెక్కువ ఉపయోగకరమున సేజేయుగాక యనియు నవాబు సర్ అమీన్ జంగు బహద్దురుగారు గోరుచు తమసంభాషణ ముగించిరి.

తదనంతరము సర్ అమీన్ జంగు బహద్దురుగారు కరతాళధ్వనులు మిన్నుమట్టుచుండ సరోజినీదేవిగారిని పుష్పమాలాలంకృతులుగ నొనర్చిరి.

శ్రీ సరోజినీగారు ముం దేమి జరుగునని విచారించుచు నిలువబడిరి. నవాబు హైదరు నవాజుజంగు బహద్దురుగారు “యతికి శ్రీతి”గావలయునని సూచించినవెనుక నామె వృద్ధుడుధురస్వరమున నిట్లు ప్రారంభించెను:—

“నేను వచ్చుటగా నేను కొంచె మాలస్యమైనందుకు తమహా వేడుక నుచున్నాను. నాలుగుంటలైనతరువాతగూడ క్లబ్బుయొక్క అధ్యక్షులు (తనభర్త-మేజరు నాయడుగారు) గాఢనిద్రయందుండిరి. (సభలో నవ్వు) నాపిల్లలగుడ నేటి యాతికృష్ణమునందు పాల్గొనుటకు రమ్మనగా ఇంగ్లాండునుండి తిరిగినవచ్చిన నా గడుసుకూతురు “ఇంటియందు తల్లిని గలిసికొనుటయే చాలను. బయట గలియుట దుస్సరము” అనెను నేను హైద్రాబాదునకు విశ్రాంతి గైకొనుటకు వచ్చియున్నాను. కార్యభారమునుండి తాత్కాలికముగ విమోచనగలుగునని నేను వచ్చియుంటిని. సర్ అమీన్ జంగు సంభాషణకు నే నేమి ప్రత్యుత్తర మొసగవలెనో నాకు తోచుచున్నది. నాయందు సానాధూతి జూపువారును, వ్యతిరేకభావము గలవారును, మిత్రులును, శత్రువులును నన్ను దేనినిబట్టి మంచియనియో చెడ్డయనియో తలంచుచున్నాగో అదియే తమ కంతముఖ్యమైనదిగాదనియు, అది ఆభావమనియు వారు నెలవిచ్చియున్నారు. స్వంతభవనమైన లేక తన్మతావధానమునను పాత ఇండియన్ క్లబ్బు వారికి తమ సంఘాధ్యక్షులకు నేను భార్య నగుట తప్ప మరేదియు గౌరవకారణము లేదనియే వారి దీర్ఘప్రస్థానముయొక్క సారాంశము. ఒకవేళ ఇది అధిక్షేపించుట యేమోయని నాయూహ. వీరిపైనసంభాషణ రహస్యముగ నాతో జరిగిన బాగుండెడిది. నే నీవ్షకు న్నేహితులగుభ్య నున్నాను. నా కొ స గ బ డి న సత్కారసన్మానములను తిరస్కరించుట భావ్యముగాదు. రహస్యమైన విషయములను సర్ అమీన్ జంగుగారు చాలావరకు బహిరంగపరచిరి. కాని పూర్వపువిషయములు, వెనుకటిదినములు నాకు స్మరణకుదెచ్చుట ఎంతయో సంతోషదాయకము” అని చెప్పుచుండగా, కొత్తలు వేంకటరామరెడ్డిగా రేతెంచిరి. సరోజినీ నాయడుగారు హాస్యరసప్రధానంబైన ఆశ్చర్యార్థకచిహ్నమును వెలిబుచ్చుగా శ్రీ రెడ్డిగారును తిదితరులును సంతోషస్వాంతు లైరి.

తిరిగి సరోజినీనాయడుగారి క్లబ్బు చెప్పదొడగిరి: “నేను వచ్చి కొలదిరోజులైనవి. ఈయర్థకాలము సౌఖ్యముగను ఆనందప్రపముగను గడచినది. పూర్వపు పెక్కుమంది సహితులను జూడగలిగితిని. ఇంటియోజనావ్యమును నిర్వహించితిని. గృహిణివిధులను చూచుకొంటిని. ఇంటిపాజుట్టును ఊడ్చితిని, వంటకాలను చక్కచెట్టుకొని, అవారోగ్యముగ నున్న మాకు యిటు పథ్యముననే తిదితరగృహకృత్యములను నిర్వహించి నాకాలమును గడపితిని. నేడు మిమ్మందర నొకచోట గలిసికొను భాగ్యము గలిగించిన ఈ క్లబ్బువారికి నా వందనములు.

ఈ క్లబ్బుయొక్క సభ్యత్వము నిర్బంధములతో సంకుచితముగా లేకుండుట జూచి నేను మినుట సంతోషించితిని. దీనిని హైద్రాబాదుక్లబ్బుగా మొట్టమొదట పరిగణించి తక్కిన ఇతరవిషయములను తరువాత చూడవలెనని క్లబ్బువారిని గోరుచున్నాను. స్థానికసంబంధమైన యభిమానము ఎక్కువ ముఖ్యమైనది. ఆసిఫాబా రాజవంశమునందు సభ్యులు శాశ్వతమైన గాఢభక్తివిశ్వాసములు గలిగియుండవలెను. ప్రజలు పాలకులయొడ తమవిధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహించినకేగాని పాలకులు ప్రజలపట్ల కేయలసిన పనలను నెఱవేర్చజాలరు. ఆసిఫాబా వంశమువారి పూర్వచరిత్ర లేజోవంతమైనది. పక్షపాతరహితమైన వారిపాలనము, వారి శక్తిసావధ్యములు, వారివిజ్ఞానము అజరామరంబై నక్కిరిని గలుగజేసినవి. అది ఇప్పటికిని జ్యోతివలె ప్రకాశించుచున్నది. ఇట్టి యఖండమైన పూర్వపుచరిత్రను స్మరణయం దుంచుకొని జగద్విఖ్యాతమైన భ్యాతిని నిలువచెట్టుటయందు మీరందరు తోడ్పడవలెను.

హిందూమహామృదీయ సఖ్యత యనునది రెండవ విషయము యుఖ్యముగా గమనింపవలసినది. ఈసంఘమునందు జాతి మతవిచక్షణ లేక అందరను జేరుట చూడ చాలా సంతోషమైనది. ఈతోటలో వివిధవృత్తుములు, నానాతరంగల పుష్ప పులేసమాహమజేరి వన్నెచెచ్చినట్లే అన్ని తెగలవారు జేరి యుండుట నూతనచుగు సోయగమును చెచ్చును. ఏకరూపము వినుగు పుట్టించును. భిన్నత్వమే ఐకమత్యమును గలిగించును. నాయం దున్నకవిత్ ప్రతిభను సర్ అమీన్ జంగుగారు సూచించియున్నారు. ఒకటి రెండు దినములకు పూర్వము నాకూతురు ఒకప్రతిక చదువుచుండెను. దానియందు నాగో అంతర్గతంబై యున్న జ్వాలనుగురించి వర్ణింపబడి యుండెను. అపరిచయస్థులగువారు సహితము నాయందు అగ్నికణమున్నదని ఒప్పుకొనుట సంతోషమే ఏదోయొకవిధమైన అగ్నిజ్వాల యుండుట బొత్తిగ ఏమియు లేకుండకుండుటకంటె నుత్తమము. శాంతి యుతముగను, అనుమోలముగను నాజీవిత శేషము గడచుటకు తమరందరు తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

సమావేశమునం చున్నవారందరు చిత్రప్రతిమలవలె సరోజినీదేవిగారి సంభాషణ జరుగుచున్నంతవరకు గూర్చిని యుండిరి.

సభ్యుల రూపపటము తీయబడినతరువాత సభ ముగిసెను.

సరోజినీ నాయడుగారు శనివారము ఉదయముననే బొంబాయికి వెళ్లిరి.

మాలానా సోకతల్లిగారి యాగమనము గత గురువారమునాడు భిలాఫతుకుమిట్టి అధ్యక్షులగు మాలానా సోకతల్లిగారు జాలూకు విచ్చేసిరిని తెలియవచ్చినది. ఇది గోదావరీనైనుమీద జౌరంగబాదుజిల్లాలో చేరి యున్నది. వీరిరాకవృత్తాంతము ముమ్మందే పురవాసులకు చెలియుటచే హిందూమహామృదీయులు పెక్కుమంది ప్రేమకావ్య పీరి నెదుర్కొని సన్మానించిరి. బండి ప్రేక్షకలో చేరగానే “అల్లాహాఅక్బరు” ధ్వనులు మిన్నుముట్టెను. బండిలోనుండి దిగి ప్రేక్షకలో వేచియున్నవారితో కరస్పర్శ గావించిరి. పిమ్మట వీరిబస్కై ఏర్పాటుచేయబడిన బంగ్లాలోనికి మోటారుపైన వెళ్లిరి. సాయంత్రము దర్గాలో సమాజో జదువుటకై వెళ్లిరి. దైవప్రార్థన ముగినతరువాత పవిత్రమందు మహాఘనత పోషించిన నైజాము ప్రభువుగారి ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధికై వ్రార్థన సలిపిరి. అనాథలు, వితంతువులు, బీదలు మున్నగు వారి సహాయము చందాలపోగుచేసి వారిపోషణ, విద్యాభివృద్ధికై ప్రయత్నములు చేయలయునని హితభావజేసిరి. జాతీయతేమాభివృద్ధికై తమ స్వాభిప్రాయములను వ్యక్తకరించిరి. ఉపన్యాసానంతరము “అల్లాహాఅక్బరు” “మాలానా చిరాయువుగాక” యను ధ్వనులతో సభ ముగింపబడెను. రాత్రి జాలూయందే యుండి మరునా డుదయమున నొకన్యాయవాదిగృహమున ప్రాతఃకాలభోజన మారగించి జౌరంగబాదుకు మోటారులో వెళ్లిరి. మోటారుయట్టు జనులందరు క్రిక్కిరిసి యుండిరి. హిందూమహామృదీయు లందరితోను కరస్పర్శన జరిగెను. జౌరంగబాదునుండి బొంబాయి వెళ్లి నట్లు తెలిసినది.

కాంగ్రెసు ఎన్నికలు

హైద్రాబాదునందలి కాంగ్రెసుశాఖకు కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిరి. శ్రీయుత. వామననాయకుగారు అధ్యక్షులుగను, పండిత మాడపాటి సానుమంతరావుగారు ఉపాధ్యక్షులుగను ఎన్నుకొనబడిరి. అంతు రామచంద్రకాపుగారు కార్యదర్శిగను, పూర్వము హైకోర్టుజుడ్జుగా నుండిన తాగు వేంద్రరావుగారి సోదరులగు శ్రీనివాసరావు బాకిష్టయగారు సంయుక్తకార్యదర్శులుగ నేర్పడిరి.

పోటీపరీక్ష

హైద్రాబాదు ఆంధ్రజనసంఘమునా రివివల్ ప్రకటించినప్రకారము వ్యాసరచన పోటీపరీక్షను గతకుక్రవారమునాడు ఉదయము పదిగంటలు మొదలుకొని మధ్యాహ్నము రెండుగంటలవరకు శ్రీకృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్రభాషానిలయమునందు జరిపిరి. ౧౨ మంది అభ్యర్థులలో ౧౪ గురుమాత్రమే హాజరైరి. వీరిలో ఒకవిద్యార్థినిగూడ గలదు. కాలేజీవిద్యార్థు లొకరిద్దరుతప్ప తక్కినవారెవరను పరీక్షయందు చేరలేదు. శ్రీయుతులు ఆదిరాజు వీరభద్రరావుగారును, కొమ్మనరపు సుబ్బారావుగారును, పరీక్షాహలనందు సూపరిం టెండెంటుగా పనిచేసిరి. వ్యాసములను పరీక్షించువారిపేరు రహస్యముగ నుంచబడినది. పరీక్షాఫలితములను త్వరలో దేర్చి విజయమొందిన విద్యార్థులను సభయందు హాజరొందుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

భీమవరం 12-7-24. వాడులతరపు వీ. డరు.

మలబారునకు సహాయము

మహాత్ముని ప్రకటన

మలబారునకు సహాయము తనపత్రికాచదువరులు వి రాశ్మము లంకినచో పున్నుని తనకు తోచినరీతిని సహాయ కార్యములకు గాను వినియోగింతునని గాంధీగారు చెలుపుచు యంగిండియాపత్రికలో యిట్లు వ్రాసిరి:-

దక్షిణభారతములోని వరదలు: ఉపాసాశక్తి అతీత ములేనని, మానవుని నిస్సహాయత్వమును అవి వెల్లడిజేయుచు న్నవి. ఏండ్లతరచు శాంతియుగా కష్టబడినచేసి గడించినపులి తములన్నియు ఒక్కసారి కొట్టుకొనిపోయివి. సహాయము జేయుట యనునది పరిహాసముగ నున్నది. పూర్తిగా లాభకరమగు సహాయముజేయుట కాంగ్రెసువారి తరముగానని నేను జెప్పుటలో కాంగ్రెసువారి తేమియుజేయరాదని భావింపలేదు. మానవులనే అచ్చట యుండ నే యున్నది. అయినను ప్రతివ్యక్తియు తనకుతోచినరీతిని ధనసహాయము జేయవలెను. కావున, యంగిండియాపత్రికాచదువరులు తామియదలచినది నాకు పంపినచో ఉచితరీతిని వినియోగించెదను. ఎవరివట్టుకు వారు ప్రత్యేకముగా సహాయకార్యములను జరుపుటకు యుగ్ర మాదము స్వల్పమైనదిగాదు. ఎల్లరవిశ్వాసమునకు పాత్రులైన పెద్దసంఘము ఒకటి యీ కార్యమునకు పూనుకొనవలెను. ఈ ప్రమాదముసందర్భమున కాంగ్రెసువారు ప్రభుత్వమువారితో సహాయ కార్యములందు తోడ్పడుటకు సంకల్పింపగూడదని మ రియొకవారి జెప్పుచున్నాను. ఆపత్నియమున విపరీతిన్నహ ములు కుదురును.

మలబారు వరదలు

మహాత్ముని సూచన

“మలబారు వరదలనుగూర్చి నేను నూలు వడుకవలెనని నూచించితిని నన్ను విమర్శించుచు టైముస్ ఆఫ్ యిండియాపత్రి కలో ప్రకటింపబడిన వ్యాసమును చదివితని, లోకమాన్యుని వార్షికోత్సవసభలోగాని మ రేసభలోగాని యటుల నూచించి యుండలేదు. కేరళ రాష్ట్రమువారికి వరదలనుగూర్చి నేను చాల తంతివార్తలను పంపితినిగాని ఏతంతివార్తలోను వరదలసందర్భమున నచ్చపడినవారు ఖద్దరుకట్టనలెననిగాని నూలువడుకపలె ననిగాని నేనునూచించియుండలేదు. ఈవరదల నెవలెన నెటుల సమ్యగలుగుదురో నేను గ్రహింపజాలకున్నాను. ఏవ్యక్తి సంఘ ముగాని కాంగ్రెసుసంఘముగాని ప్రత్యేకముగా సహాయము చేయజాలనిమాత్రము నేను తెలిపితిని. ఇప్పుడుగూడ నటులనే తెలిపెదను. భారతకాంగ్రెసుసంఘమునకుగల ధన వత్సల్యము. ఈ ఆపన అతిప్రబలము. గాన అసహాయము, సహాయము, మితవాదులు, ఉద్యోగులు మున్నగు వారందరునుకలసి పనిచేసిన గాని లెగినసహాయము లభింపదు. నే నేమి చేసగలనుచునా అను విషయమునుగూర్చి నేను గాఢముగా నాలోచించు చున్నాను. మొదటితంతివార్త నాకు చేరినవెంటనే యంగు యిండియాపత్రికలో నే నొకవిజ్ఞప్తిని ప్రకటించితిని. నేనొక మిత్రునకు వ్రాసినా నాతడు కొంతసామ్యు వింశముగా పంపెను. నే నావిషయమును గూర్చియే యింకను పనిచేయు చున్నాను. సవరించిన పత్రికలో గూడ విజ్ఞప్తిని ప్రకటించితిని గాని ఎవ్వరుగాని ఒంటికిగా పనిచేసిన కావలసినసమంతయును సమకూడదు దొరతనమువారికొకరే పూర్తియసహాయమును చేయజాలియున్నారు. గాన ప్రభుత్వసర్దుమతో గలసి కాంగ్రె సువారు పనిచేయుటకు వెనుదీయరాదనిగూడ నేను నూచించి తిని. దొరతనమువారు చేయగలిగిన సహాయమును చేసినచో దే శీయులు గూడ సహాయము చేయగలరు. ఇట్టి ఉపద్రవము లుకలిగినపుడు ప్రమానే జేయుట నాకు త్రొత్తిపని గాదు. నే నావిషయమున నానుపాసలను బాగుగా నెరిగియున్నాను. కొన్ని కలహాలు సహాయము జరుగక తప్పదు అని మహాత్ము డు తెలిపెను. (అ. ప్రె.)

“కానికలు” పత్రిక కేసు

మహాత్ముని అభిప్రాయము

పత్రికలకుగల ప్రమాదము భారత కానికలు పత్రికపై విచ్చిన కేసునుగూర్చి మహాత్ముడు నిన్నటి యంగుఇండియా పత్రికలో “కానికలు” యొక్క క్షీరక్రంద యీ దిగువ సంపాదకీయ పాఠ్యము ను వ్రాసెను:-

ప్రభుత్వమువారినిగూర్చి తరచుగా జెప్పబడువాక్యముల నియమ ప్రత్యేకముగా రుజువు జేయబడుచున్నవి. వారి చర్యల ఎలన ప్రజాభిప్రాయ మేరితిగా మారినను లక్ష్యవైట్లకు మంచి గనో చెడ్డగనో యుద్దేశములను నిర్వర్తించుచునుండుదురు. ప్రస్తుత చట్టము తొలగించినచో దానిపాతే రాజద్రోహము, మానవత్వము కాననములక్రింద పనుల జరుపుకొనుచున్నార. ప్రస్తుత కాననముక్రింద వారెన్నెన్ని పనులు జేయగలిగిరో అన నియమ సుసాధ్యములుగా అదిలేకుండగనే అనులు జరుపుచు న్నారు. కానికలు పత్రికపై నిచ్చిన అసాధారణపు తీర్పు యీ యభిప్రాయమును భాయపరచుచున్నది. ఒక పత్రికా సంపాదకుడు తనవృత్తి ననుసరించి విమర్శించినచో దానిపైని ప్రభుత్వోద్యోగి మానవత్వ పరిహారమునుగోరుచు చర్యదీపికో నునకుట నమ్మ సాధ్యమైన విషయముగాదు. కానికలుపై విచ్చిన కేసు ఒక్కటేగాదు. ‘యడేమాతరం’ ‘జమిందారు’ (లాహారు) పత్రికలగుడ యిట్టి సంధర్భములలో నష్ట పరిహారమును చెల్లించుకొనలేవచ్చెనట.

విడి ఎక్కువ హానికరమైనది? అనుటలోలేని కాననము క్రింద ఆ ట్టులను లాగుకొనుట గూ, లేక మా న న ప్రస్తుత కేసు క్రింద న ప్రస్తుత పరి హారమును వనూలు జేయుటయో? కానికలు పత్రిక కేసు కరి మ్మగరము ఫలితము విన్నవించు ప్రభుత్వోద్యోగిల చర్యలను విమర్శించుటకు ఎవరు ధైర్యము జేయగలరు. ఉపపత్రికా సంపా దకుడు సంపాదకీయ వ్యాసము వ్రాయునపుడు తానుపయోగించు పదములను బంగారు త్రాసులో వేసి తూచుట పొగబాటున తొందర పడమొకటి బడవచ్చును. అది బుద్ధిపూర్వకముగా, యెట్టియార్హ్యముకే మంచుచునతో ప్రజాశ్రేయము నారసి వ్రాసినట్లయినను అతడట్లు శిక్షనొంద వలెనా? కానికలు పత్రి కలో వ్రాసిన ఆయన వెయింటరుగా రెవరోయరుంగడు. రెవరు అంతయెక్కువ ధనమును నష్టపరిహారముగా నిచ్చించినవలుజడ్డగా రికి వలెనే యితనికి గూడ నెయింటరు గారిని గూర్చి అపరిమల వ్యాపింపజేయు నుద్దేశములేదు. కానికలు విమర్శలనులన వెయిం టరుగారు నష్టపోయినని ప్రజలెవ్వరును నమ్మరు. కాని పత్రి కా విమర్శనవల్ల కంటే అతనికి కేసులో విజయము గాంచుట వల్లనే ప్రజాభిమానమును ఎక్కువ గోల్పోయెనని నేను జెప్ప సాహసించెదను అతని మాడ నాకు విచార మగుచున్నది.

ఈకేసును బట్టిమాడ పత్రికాసంపాదకులయొక్క యేవి ధముగానున్నదని దలపోయనలసియున్నది. ఎవరును కను నిచ్చి తాభిప్రాయములనుఅల్లప్పుడుతగ్గకారముగజేసికొన జాలడు. వారుయితరలను.గానివారి చర్యలనుగాతి విమర్శించినపుడు మ నిశ్చితాభిప్రాయములను వోలుచున్నప్పుడు, అవి సకారముగ రుజువు పరచులెనను బాధ్యతలేదు

సరే కేంకరు నాయరుగారి కేసులోని జడ్జిగారి తీర్పు నేర్చుగా అల్లబడినదని నానమ్మకము. జడ్జిరాజకీయముల నను సరించి సరే మైకేలబడ్డవరుగారి కనుమాలముగా నుండే నని నానమ్మకము. అయినను నేను నుడివ యీవలయులు మాన నష్టము లేచ్చినను నేరముచే జడ్జి చర్యదీపికోనినచో, నేను నా నిశ్చితాభిప్రాయమును ప్రజాశ్రేయము నారసి వెల్లడించి నం దులకుగా విశద్యూర్హర్యముగా పట్టి మోతునుచేసి క్షమాపణ గోరవలసి యుండును.

ప్రభుత్వమువారి యాటలలో వెయింటరుగారు ఒక అ మాయకపు పాచికవలెనున్నారు. ప్రభుత్వమువారు దీప ముండగనే చక్కలెట్టుకొనుచున్నార. మనము సరియైన సం స్థాపనలేక అవిభక్తకుటుంబమువలె నున్నాము. హిందువులను హిమమృదీయులను కులాసగ ఒకరేలేలను ఒకరు పగులగొట్టి కొను కిసోకములందు నిమగ్నులై యుండుదురు. కాననోల్లంఘనము చాలమూలమైయున్నది. మనలో మనమిల్లు తగవులాడుకొనుచుండ ప్రభుత్వము వారు అన్నివిషయల తమకేక్రివి అభిగృధ్ధి జేసికొనుచున్నారు. మనము నాడిని నిందింపవలెను. నారిది సహజమే. ఈమాన నష్టపుకేసు చర్యలన్నియు భారతీయ పత్రికావ్యవస్థ యు పైట్టి, ప్రభుత్వనివర్తనయనునది లేకుండ జరిగివానిగా జేయు నుద్దేశంపండినవి. బాధ్యతారహితముగా, అన్యాయ విమర్శన ప్రయోజనముగాను ను విమర్శలవన జాగ్రత్తగానుండుట మం దుగల చర్యలేతమలను పాం వలెన్న అట్టిజాగ్రత్త సహజముగా పుట్టినదేనగా, యిదిలవలన బలవంతముగా చేపావ్వబడాల మ. ఒకటిమాత్రము నాకు విశేషమగుచున్నది. మనము మత రా జకీయ, వైమమ్యములచే నష్టపోయినచో, ప్రభుత్వమువారు మన దురస్థానీ అవ కా శ ము గా గైకొని అమాయక వి మర్శల ను జేసి నం దుల కు శిక్షించుటలనను, పభుత్వోద్యోగిల ను మా న న ప్రస్తుత చర్యలదీని కొనమని పురిగొల్పుటవల్లను, మనకన్న ఎక్కువగా నష్టపోయి రని జెప్పవచ్చును. మనము వెంటనే ప్రతిఘటించుటకు లెగియుం డుక పోవచ్చును. కాని మన అసవధతలవన లాభముపొంది, దొంగబబ్బును కొట్టప్రయత్నించుటచే ప్రభుత్వమువారిపై వాన ప్రతికూలభావ మధికమగును. ఈ అసవధత చర్యకాలముండదు. మన యీదుస్థితి కవకాశమిచ్చుచున్న ప్రస్తుతవిధానము అంత మొందునపుట్టిమ ప్రతికూలుగుడ అంతమొందును.

తూర్పుబెంగాలు సారస్వతసమాజము

పట్టప్రదానోత్సవము

గవర్నరు ఆన్యత్వ వహించుట డక్కా, 7 ఆగస్టు:-తూర్పు బెంగాలు సారస్వత సమాజముయొక్క సాంవత్సరిక పట్టప్రదానోత్సవసభ నిన్న నాగ్నబ్రాహ్మణులలో జరుగగా గవర్నరుగా రధ్యక్షతవహించిరి. పైపెండులను పతకములను పంచిపెట్టుట తరువాత

మహామహాపాధ్యాయ హరప్రసాదబాస్త్రిగారు డక్కాశ్వ విద్యాలయమునుండి వెడోపోవుట చాలవస్తమని గవర్నరుగారు చెప్పిరి. సంస్కృతములో ఉన్నతవిద్యనెవ్వరును అభిలషింపక పోవుటచేత సంస్కృతపండితుని తీసికేయవలసినది చెప్పిరి. కాని బయటనుండి పండితసామముల వలయు నిధులను సమకూర్చుట గాని లేక కొన్నియుపన్యాసములను మహామహాపాధ్యాయు నిచేత యిప్పించుట గాని తాను ఛాన్సులగు గావున చేయుదు నని గవర్నరు చెప్పెను.

పార్కుఉచిత ప్రాథమికపాఠశాల

గవర్నరుగారు కాంగ్రేషన్ పార్కు ఉచిత ప్రా థమిక పాఠశాలను తెరచిరి. పురపాలకసంఘమువారు తీసికొ న్నుచర్యలకు గవర్నరుగారు తన యుపన్యాసములో వారినభి నందించిరి. డక్కాలో 12 పాఠశాలలను తెరచుట వారియుద్దేశ్య మనియు, యీసంవత్సరము ప్రారంభించిరి పాఠశాలలు తె రచునీయు, అందరి మొదటిదినయు గవర్నరుగారికి తెలియును. లెక్చిపనిని పూ ర్తిజేయుటలో ప్రభుత్వమువారు సాయముచే యుదురని గవర్నరుగారు వారికి నమ్మకము చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

యునైటెడు ప్రావిన్సు గవర్నరుగారు

కాశీకి వచ్చుట

మొన్న గవర్నరుగారు పర్యటించుచుండి ప్రాద్దున 11 గంటలకు కాశీకి మోటారుపై విచ్చేసిరి. వారి ప్రైవేటు శక్రట ర్గిగానున్న కెప్టెన్ భాయినియర్ గారు, కెప్టెన్ టార్లట్ క్లో న్నులై డ్యుగారు వారెంటు విచ్చిరి. సంవత్సరగృహముందు వా రికి స్వాగతమియ్యబడెను. కాశీమహారాజుగారి అతిథిగా నుండు టకు గవర్నరుగా రంగీరించిరి. భోజనానంతరం గవర్నరుగారు మహారాజుగారు సంభాషించిరి. తరువాత గవర్నరుగారు, హాన రబుల్ రాజా మోతీచంద్ గారు రాజా సత్యానందప్రసాద్, రాయబహదర్ బతుక్ ప్రసాద్ గార్లకు మరీయిక్కిని సం భాషణమున కనకాశమునిచ్చిరి. తరువాత హైదరాబాదు రాజ మెంటు కమేండుతో ఫలహార మొనర్చిరి. రిజ్యురు పోలీసులు 600 మంది డ్రిల్లు చేసిరి. గవర్నరుగారు వారికి చిన్న ఉపన్యా సము నొసగెను. ఈరోజున విజయనగరం కుమారరాజుగారికిని మరీ కొద్దిమందికిని సంభాషణ మొనర్చుటకు గవర్నరుగా రనుమతి నిచ్చిరి. కాశీ మహారాజుగారు యీరాత్రి నందనార భవనమున విందుచేసెదరు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయిపురజనుల సభ

శతమానములనెక్కువదినవారికి సానుభూతిపూర్వులకు సహాయమునకై నిధి ఏర్పాటుచేయబడినది. దీనికి రాచకీయ మగు సంబంధ మేమాత్రమలేదు. గవర్నరు మెంటువారితోను, లేదితరలతోను కూడా కలసి యీసంఘమువారు పనిచేసెదరు. హిందూడేశ నేక సంఘ సభ్యులు మిగతా సహాయకారులతో కలసి పనిచేయుదురు.

కె. నటరాజన్ గారు ఆసభయందు తీర్మానముపాదించుచు వరదలచే కష్టపడు నారికి సహాయము చేయు పట్ల గాంధీగారికి గల అభిప్రాయములను వివరించిరి. గాంధీ మహాత్మునివద్దనుండి తమకువచ్చినజాబు చదివి వినిపించిరి. అం దిట్లుండెను.

“అయ్యో మీరుపంపినది చదివితని. అది చువగనే భోజుని కాల్చుద వినిపించినది. కానిఅట్లానర్చుట నామరము నకు నష్టితే మైనవన. ఇంత విషయములను నాకే పును ముడుగాని స్త్రీగాని ఆలోపింపజాలరని నాబిశ్వాసము. నా తంతివార్తలందెందును రాటునునుగూర్చిన సహాయము లేదు ఎటుండను?

వేల లది ప్రాణములనుపహరింప నెంప మహావ్యభుచి తస్మిందొకొనిన దేయలు స్వస్థులైనచో రాటును చేయుగలను ప్రత్యేకస్వతుల సహాయము చాలవనియు నాకు డెన్ను నాని పంపిన అది తక్కువగొట్టుకు పోవునట్లు చేయుచుననియు నేను అహమ్యాదాబాదు జనలకు చెప్పియుంటిని. రంగంబులైన దేయలకొరకు భాగ్యవంతులను ది. కానుగూడ నూలు నడికి నాకు సంపి న అ నష్ట లో నున్న ది యి ల కు సహాయము చేయుదునని నేను ఆసభలో వారికిచెప్పితిని. దక్షిణదేశనార్తలు వినగానే నేను క్షుగిపోతిని. ప్రవృత్తి దుర్భర మగమూలకలుగ జేయుచున్నందు ను చర్యలకెక్కువకు నాలో నేను ప్రతి పోవుచుంటిని. కష్టమునుండిచే ముందు కుభముకి లుగ జేయగల భగవంతుని స్మృత్యయచు నాకు స్వభవికాంక్ష మును గొప్ప ఆశయముగవు. ఎవరికీ నేను జెప్పని కాటాడు నట్లు చేయుచున్నవని గాంధీమహాత్ము డాబాబులో వ్రాసినని నటరాజన్ గారు చదివి వినిపించిరి. (అ. ప్రె.)

రజ కీర్తి సంస్కరణములు

ప్రభుత్వవిచారణసంఘము - మొదటివిచారణ

ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింపవలెను

ఎన్. ఎమ్. చిట్టవీనుగారి సాక్ష్యము

“రాష్ట్రములకు సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నొసగవలెను. ఇండియా ప్రభుత్వమున నగముకాఖలను ప్రజలకు వశపరచవలెను. మంత్రులపై గవర్నరుల అధికారమును తగ్గింపవలెను. సంయోగధనవిషయమున మంత్రులసంయోగ బాధ్యతను నెలకొలుపవలెను. ఆర్థికవిషయమున కార్యనిర్వాహకసంఘున భ్యుని బాధ్యతను తొలగింపవలెను. మంత్రులపై ఆర్థిక, శాసనీక, ప్రభుత్వ పరిశీలనమును తగ్గింపవలెను.” అని చిట్టవీనుగారు స్పష్టముగా తెలిపిరి.

నిన్న సిమ్లాలో ప్రథమ సమావేశము జరిగినది

ఎన్. ఎమ్. చిట్టవీనుగారు మొదటి సాక్షి

నిన్న 7 వ తేదీని విచారణ ప్రారంభమైనది. నానక ద్వారా రాష్ట్రముల ప్రభుత్వమునకు మంత్రిగా నుండి. ఎన్. ఎం. చిట్టవీనుగారి సాక్ష్యము రిక్తి గంటలనేపు జరిగినది. సర్ అలెగ్జాండరు మెడ్జిమనుగారి ప్రశ్న చిట్టవీనుగారు సమస్యను కాక మునుపు దీర్ఘాభిప్రాయముగా పనిచేసిరి కాన ఉద్యోగుల వ్యవహారము లందు చాల అనుభవము కలదు. మొదట మూడేండు మంత్రిగా నుండిరి. మరల ఎన్నికలు జరిగినవిమృత గూడ నన్నే మంత్రిగా నియమించిరి. 1924 మార్చివరకును మంత్రిగా నుండిరి. పిమ్మట శాసనసంఘ సభ్యుల భావము ప్రతికూలముగా నుండుటచే మంత్రులు రాజీనామాలు చేయవలసి వచ్చెను.

అధ్యక్షుడు:—నియోజకులను గూర్చి మీ విభిన్నములను నేమి వ్రాసితిరి?

చిట్టవీను:—“గ్రామములలోని నియోజకులకంటె పట్టణములలోని నియోజకుల కనుభవ మధికముగా కలిగిన మాట నిజమేగాని మొత్తముమీద నియోజకులలో హెచ్చుమంది నిరక్షకులని చెప్పక తప్పదు. శాసనసభలలో భిన్న పక్షములు లేవు. బాధ్యతను తలపెట్టిన వేయవచ్చునో పక్షములపద్ధతి వృద్ధి నొందదు. నాపక్షమువారు 12 మంది కలరు. తమకు పరాజయము కలుగకుండుటకు మంత్రులు ఉద్యోగులపై నాధారపడక తప్పదు. సమష్టి బాధ్యత లేదుగాన నిజము చెప్పవలసినచో మంత్రులను లేవనియే చెప్పవలసి యుండును. ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టము సమష్టి బాధ్యతను అంగీకరించినటు లగు పడదు.”

అధ్యక్షుడు:—మంత్రుల సమష్టి బాధ్యతను నిరోధించు విషయమేమైన నానట్లమున కలదా?

చిట్టవీను:—“చట్ట మా బాధ్యతను స్పష్టముగా నిరూపించి యుండలేదు. స్పష్టముగా నట్టినిబంధన యుండవలెను.”

అధ్యక్షుడు:—మంత్రుల సమష్టి బాధ్యతను నిబంధన అవసరము లేదు. దానికి మాజువానీ ఒప్పుదులయే చాలును. మీతోడి మంత్రులుగ కెల్లరుగాట నిషాదవ్యములను గూర్చి తనతో వాలోచించలేదని విభిన్న మూలమున వ్రాసెనుగాదా?

చిట్టవీను:—“ఆ విషయము చర్చింపబడినపుడు మంత్రులును కార్య నిర్వాహక సంఘ సభ్యులును గూడ నా సభలో నుండిరి. రెండు భాగములను సంబంధించిన తీర్మానములన్నియును శాసనసభ జనులకు ముందు మంత్రులకార్యసంఘ సభ్యుల సంయోగ సభలో మొదట చర్చింపబడును. ఆపుడు ఏదోయొక నిర్ణయము జరుగెను. ఆ పకారమే ప్రభుత్వసభ్యులు శాసనసభలలో ఓట్ల నిచ్చెదరు. వారి ఓట్ల మంత్రుల తీర్మానములు నెట్లట కాధారము. ఈ పద్ధతినైన మంత్రుల స్థితి దుర్బలముగా నున్నది. గాన శాసనసభలలో ప్రజాపితృ శాఖలకు సంబంధించిన తీర్మానములపై ప్రభుత్వోద్యోగులు ఓట్ల నియమగూడ చను నియమాను నేర్పగవలెనను. అటుల చేసినచో, మంత్రుల పక్షము శాసనసభలలో సభికులుగా నున్నవారు నిలిచెదరు, లేనిచో తొలగిపోయెదరు. అపుడు పక్షముల పద్ధతి సరిగా నుండెను. స్వపక్షాభివృద్ధికి మంత్రులను ప్రతిపక్షములను గూడ ప్రయత్నించెదరు.”

మ:—ఆర్థికశాఖకు కార్యసంఘ సభ్యు డధ్యక్షుడుగా నుండుటచే ప్రభుత్వ ప్రజాపితృ శాఖలకు ధనమును విభజించుటకు మంత్రులకు ఇబ్బంది కలుగుచున్నదని మీరు వ్రాసితిరిగాని మధ్యరాష్ట్రములలో నట్టి దేదియను కలుగలేదని నమ్ముచును.

చిట్టవీను:—కడపటి మాట నిజమేగాని మాడు ఏండ్లలోను ధనలోప మత్వధికముగా నుండెను. వ్యయపరుచుటకు ధనమే లేనపుడు వివాదల కవకాశమే లేదుగాదా?

అధ్యక్షుడు:—నిబంధనలలో విధింపబడిన ఆర్థిక నిరోధము లనవసరమా?

చిట్టవీను:—నిపుణుల ఆర్థిక పరిశీలన మవసరమేగాని శాసనసంఘపు ఆర్థికశాఖకు కార్యసంఘసభ్యు డధ్యక్షుడుగా నుండవలెనను లేదు.

అధ్యక్షుడు:—చిక్క లన్నియును ఆర్థిక సంబంధముననే కలుగుచుండును. మీరు ఉదాహరణమును చూపుడు. నిపుణుల పరిశీలనము నందరును ఒప్పుకొనియే యున్నారు.

చిట్టవీను:—కొంతటిగువు తగ్గవలెను.

అధ్యక్షుడు:—మీరే ఆర్థిక సంఘాధ్యక్షులుగా నుండిన భిన్న మార్గము నవలంబించెదరా?

చిట్టవీను:—శాసనసభవారీభావము ననుసరించి మధ్య పాననిరోధమును లక్ష్యముగా గొని నిమగ్నములపై పన్ను హెచ్చించుటకును సారాధికారుల సంఖ్యను తగ్గించుటకును ప్రయత్నించిరిగాని ఆర్థికశాఖ వారడ్రుపెట్టిరి.

అధ్యక్షుడు:—అప్పుడుగవర్నరు ఆర్థికశాఖవారి ఉత్తరువును రద్దుపరుపవచ్చునా? ఆయన అటులచేయలేదా?

చిట్టవీను:—దానినిగూర్చి నేను గవర్నరుతో చాలదూరము చెప్పినవిమృత ఆయన అటుల చేసెను.

అధ్యక్షుడు:—“సంయోగాధికారదర్శిని నియమించినచో నతనికి చిక్కలుకలుగును. ఆర్థికశాఖ వారతనిని నమ్మజాలకుండును. మరి అతనిజీతము నభివృద్ధిచేయువా రాశాఖవారే యగుటచే నతడు వారిపైనే ఆధారపడవలసి యుండును” అని మీరు వ్రాసితిరి. ఈయంద్యోగి మంత్రులకు నిపుణుడగునుపదేక కుడుగా నుండగూడదా?

చిట్టవీను:—అది ఏమైనను మధ్యరాష్ట్రములలో వ్యయ పరుచుటకు ధనములేనందున నట్టికార్యదర్శిని నియమింపలేదు.

అధ్యక్షుడు:—ఆర్థికశాఖలవారు ప్రజాపితృ శాఖలకు ధనము కొద్దిగా నిచ్చెదరుటకు గట్టి యాధారమేదయిన కలదా? మి రాష్ట్రములలో నటుల జరిగెనా?

చిట్టవీను:—నాకును ఆశాఖవారికిని వివాదలేన్నడును కలుగలేదుగాని ఆశాఖవారి కసాధారణముగ సభికారము కలదుగాన ముందు వారాధికారమును దుర్వినియోగముచేయకుండ నిరోధింపగలరెదను

అధ్యక్షుడు:—బదుల్లను పన్నులను గూర్చిన పరిశీలన మవసరమా?

చిట్టవీను:—బదుల్లనుగూర్చి పరిశీలన ముండవచ్చునుగాని పన్నులనుగూర్చిన పరిశీలనము సహేతుకము కాదు. ఇండియా ప్రభుత్వపరిపాలనమునుగూర్చి రెండవ షెడ్యూలును 49వ రూలునుగూడ మార్చవలెనను. శాసనసభ్యుల ఓట్లతో నిమిత్తము లేనివిషయములలో కొన్నికట్టుబాటు లవసరము. ఉద్యోగుల లక్షితములన్నిటినిగూర్చియు ఓట్లుపుచ్చుకొనుట అవసరము.

అధ్యక్షుడు:—మీరు డిప్యూటీ మినిష్టరుగానున్నచో మీరందుల కంగీకరించెదరా?

చిట్టవీను:—కొంత రక్షణమొసగు లవసరము. ద్వంద్వపరిపాలనమువలన మంత్రులను కార్యసంఘసభ్యులునుగూడ కొన్ని పద్ధతులను నేర్చుకొనగలిగిన మాట నిజమే యైనను సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నిచ్చినగాని యిబ్బందులు తొలగలవు.

మ:—ఇప్పుడు నియోజకుల సంఖ్య అత్యల్పముగా నున్నది గదా? అన్ని జాతులవారికిని నష్టము కలుగకుండ కాపాడగల ప్రతినిధులను తా నెన్నుకొనగలుగుదురా?

చిట్టవీను:—అసహాయాధ్యయమువలన చాలమంది సమర్థులు ఎన్నికలకు నిలువకపోయినను క్రొత్త శాసనసభలలో చాల మంది సమర్థులే చేరిరి. తగినంతకారణము కలిగినచో తప్ప గవర్నరు మంత్రుల సలహా ప్రకారమే పనిచేయవలెను, గవర్నరు అధికారమున తగ్గింపవలెను.

అధ్యక్షుడు:—ఇతర విషయములను గూడ ప్రజాపితృ ములను చేయు విషయమున న్యాయశాంతి రక్షణకాఖలను ప్రజాపితృ తముచేసిన ప్రమాదము కలుగదా?

చిట్టవీను:—కొద్ది పార బాటులు జరుగవచ్చునుగాని బాధ్యతను నేర్పుటకు మరియొక సాధనము లేదు. కాంతి న్యాయములను కాపాడగోరుటలో నే నెవ్వరికిని తీసిపోను. అధికారము లభించినచో సంఘమువారు జాగ్రత్తగా మెలగెదరియే నేను నమ్ముచును. ఇప్పుడుగూడ కాంతి న్యాయములకు సంబంధించిన విషయములనుగూర్చి చర్చించునపుడు మంత్రులను కార్య సంఘసభ్యులునుగూడ నుందుగాని మంత్రులసలహాను వివరల నిన బాధ్యత గవర్నరుకు లేదుగాన మంత్రులంతగా శ్రద్ధపుచ్చుకొనుటలేదు. ఏసభలకు మంత్రులనుగూడ పిలచెదరో ఆసభలలో చర్చింపబడు విషయముల దత్తములను మంత్రులకుగూడ నిపుడు పంపుచునే యున్నార.

అధ్యక్షుడు:—49 వ కేస్ నులోనున్న నిరోధము 49 వ నిబంధనలోగూడ లేదా?

చిట్టవీను:—49 వ నిబంధన వెళ్లగలిగినంతవరకును వెళ్లిన మాట నిజమే. విషయములను మరల ప్రభుత్వశాఖలలోచేర్చుట కధికార ముండగూడదు.

అధ్యక్షుడు:—ఆ అధికారము లేకున్న మీరాష్ట్రములో నేమి జరిగియుండును? దొరతన మెటుల కొనసాగును?

చిట్టవీను:—దొరతనము జరుగుచునేయున్నది. మీరు మరల నియోజకులకడ కేగి వారితని బాధ్యత వేయవచ్చునేగాని వానిని మరల ప్రభుత్వాయత్త శాఖలకు చేర్చగూడదు. ఇప్పుడు శాసనసభలలో సభ్యులుగానున్నవారిలో హెచ్చుమంది ద్వంద్వ పరిపాలన మంతరింపవలెననియే కోరుచున్నార. అది అంత రించినచెంటునే ఉద్యోగములను స్వీకరించెదరు.

అధ్యక్షుడు:—ప్రభుత్వమున కధికమగు ప్రమాద మేమైన కలదా?

చిట్టవీను:—ఏమియును లేదు. ప్రభుత్వము నీరీతిచే జరుప వచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—ఎల్ల కాల మటుల జరుపవచ్చునా?

చిట్టవీను:—నియోజకుల కధికారము నిచ్చివేయుదు లేనిచో వెనుకటివలెనే పరిపాలనమును సాగింపుడు.

అధ్యక్షుడు:—నాకు బాగుగా బోధపడలేదుగాని నే నీక దీనినిగూర్చి ప్రశ్నింపను.

బరదాను మహారాజుగారు—గవర్నరుకు కార్యసంఘ సభ్యులపైనున్న అధికారముకంటె మంత్రులపైనే హెచ్చుగా నున్నదని మీరు వ్రాసితిరి. గవర్నరు ఆక్షేపణలను తిరస్కరించినచో మంత్రు లాక్షేపింపగూడదు గదా మరెవ్వ రాక్షేపించెదరు? మంత్రులకు కార్యసంఘసభ్యులకును నెట్టి తేడాయను లేకుండ సమానాధికార మొసంగినచో మీకు సంతృప్తి కలుగునా?

చిట్టవీను:—అంతమాత్రముననే ప్రజలకు సంతృప్తి కలుగదు.

మహా:—ప్రజాపితృ శాఖలకు సంబంధించిన తీర్మానములపై ప్రభుత్వోద్యోగులు ఓట్ల నియమగూడన పద్ధతినీ మంత్రు లేర్పరుపగూడదా? ఉద్యోగుల సహాయము నేల కొరవలెను?

చిట్టవీను:—ఉద్యోగుల సహాయము లేనిచో మంత్రుల తీర్మానము లేవియును నెగ్గవు. నావిషయమున కార్యసంఘ సభ్యుల నిరోధమువలన నష్ట మెన్నడును కలుగలేదు. మరల సంపాదించుకొనుటలో ఆర్థిక శాఖవారి యనుమతిని బడయుటకు చాల కాలాతీతముగను.

మహా:—నెట్లు మెంట్లుపద్ధతి యేమి?

చిట్టవీను:—భూముల నెట్లు మెంట్లు మారాష్ట్రమున నెట్టి ఆక్షేపణలును లేవు. శాశ్వత నెట్లు మెంట్లు కూడదని యు దీర్ఘ కాలపు పరిమితి నేర్పరచి నెట్లు మెంట్లు చేయదగు ననియు ప్రజలు కోరుచున్నారు.

సర్ పైట్టుగారు:—శాసనసభలలో నామోదింప జరిగిన తీర్మానములను రద్దుపరుచుటకు రాజానకును, రాజప్రతి నిధికిని గల అధికారము చాలకాలమునుండి అమలులో నున్నది దానినిపుడు రద్దుచేయమందురా?

చిట్టవీను:—వీనివలన మంత్రులకు నిరోధము కలుగుచున్నది. నాగపూరు విశ్వవిద్యాలయమునకు యిండియాదొర తనమువారి అనుమతిని బడయుటలో విపరీతముగ నాలస్యము జరిగినది. అందువలన శాసనసభ్యుల కధికమగు నాగపూరు కలిగినది.

పైట్టు:—అంటువ్యాధులు, తునిక గాల్లకొంపాగ్రలు, కలీతజరుగకుండ చేయుట, మున్నగువిషయములలో వెనుకటి చట్టములకు విరుద్ధముగా మంత్రు లేమియును చేయరాదని మీరు వ్రాసితిరి. అది నిజముగాదు. ముందుగా యిండియా దొరతనము వారి అనుమతినిమాత్రము బడయవలెను.

చిట్టవీను:—నా జీర్ణ ప్రాయముకూడ మీరు చెప్పిననే గాని నేరొకటిగాదు.

సర్ కిస్సామిగారు:—నియోజకులకు విద్య నేర్పిన గాని శాసనోదాధికారమియ్య గూడదని మీరొకచో వ్రాసితిరి

మరియు నొక స్వప్నపాలనము కావలెనంటిరి. ఇంద్రుని దృష్టి నుండి కలుగలేదా?

చిట్ట:— ద్వంద్వపరిపాలనము కావలెనను వారట్లుండు రంటినేగాని అది నా అభిప్రాయముని నేను వ్రాయలేదు. నియోజనాధికార మియ్యలదనవారికిని యితరులకును సంఘక్షణ మేమియును కలుగనేలేదు.

శివ:— స్వజాత్యభిమాన మేమైన కనబడెనా?

చిట్ట:— లేదు. ఇప్పుడున్న మంత్రులు రాజీనామాల నిచ్చినచో మంత్రులుగా నుండదగినవారికాసనసభలోలేనే లేరని నేను నమ్ముచాలను.

శివ:— ప్రజాయత్రముల విషయమునమాత్రము సంపూర్ణాధికారమిచ్చి తక్కిన శాఖల విషయమున నివ్వకున్నచో మిరంగీకరింతురా?

చిట్ట:— అటులేచేసిన ప్రజలకును దొరతనమునకును ప్రతినివయములను సంఘక్షణము కలుగుచునేయుండును. కానసంఘముల తీర్మానములు ఉత్తరవులుగా భావింపబడవలెను.

శివ:— పార్లమెంటుసభలో నటులేయున్నదా?

చిట్ట:— నాకు తెలియదు.

శివ:— ద్వంద్వపరిపాలనము సాగవలసినచో మంత్రులు ద్వంద్వపరిపాలన మంచినదైతేదా?

చిట్ట:— అది వారికిని వీరికినిగూడ అవమానకరమే. పక్షముల పక్షతీయేర్పడవలెను. సంపూర్ణ బాధ్యత నిచ్చినగాని నది ఏర్పడదు.

శివ:— ఆధిక సంబంధములగు యిద్దరు లెయ్యవి.

చిట్ట:— ఆధిక సంభుడు యిండియామంత్రిని పార్లమెంటుకును బాధ్యుడగుటచే ప్రభుత్వము త్రాఖులపైనే ఆధారపడి కఠినమైన మార్గముగా నుండటమే. తటస్థుడగు నిపుణుడు కలిగియుండుగా నుండవలెను.

శివ:— అప్పుడు ఆధిక ప్రతినిధులను సమర్పించుట కెవరు బాధ్యులు?

చిట్ట:— సభ్యుడో, మంత్రియో. ధనము ఏకముగనే యుండవలెనని విభజ్యము కాగూడదు.

శివ:— న్యాయక్రమశాఖలను ప్రజాయత్ర మొనరించిన ప్రభుత్వసౌష్ఠ్యమునకు భంగము కలుగదా?

చిట్ట:— కలుగదు. ఉద్యోగల పరిశీలనమున కిదివరకే సలహానిచ్చుటకు నిర్ణయసంఘము లున్నవి. పట్టికసర్వీసు కమిషనుగూడ నేర్పరుపవచ్చును.

శివ:— కానసభలో బలముపక్షము లేల ఏర్పడలేదు.

చిట్ట:— ఇప్పుడు ప్రభుత్వమునకును ప్రజలకునే గాని భిన్నపక్షములకు సంఘక్షణము లేనందుచే క్రిందటి ఎన్నికలలో నెగ్గినవారందరు యీసమస్యపైనే ప్రభుత్వము నెదిరించుటకే ఎన్నుకొనబడిరి.

సర్ ఆర్థుప్రసాదగారు:— మీరు సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును కోశాధికారమునగూడ త్వరలో బడయగోరదరా?

చిట్ట:— అవును.

ప్రశ్న:— అప్పుడు మంత్రుల నెన్నుకొనుటెట్లు?

చి:— కానసభ్యులచే ఎన్నుకొనబడిన కొందరిలో నుండి,

సర్ వేణకటగారు:— అపద్ధతి మరేదేమననైన కలదా?

చి:— నాకు తెలియదు.

ప్రశ్న:— అప్పుడు మంత్రులను తరుచుగా మారవలసి వచ్చును. అందులకు గవర్నరుకు ప్రత్యేకాధికార ముండవచ్చునా?

చి:— ఇద్దరు అధికారమును సర్వీస్ కేటు అధికారమును అత్యల్పముగా నుండవచ్చును.

ప్రశ్న:— ఇప్పుడుగూడ అత్యల్పముగానే యున్నది. ఇప్పుడు మంత్రిమండలి పరిపాలనము నిప్పటి కాసనసభకు వశమయియు మిరంగీకరింతురా?

చి:— వారు కొన్ని పారబాటలను చేయవచ్చును. అనుభవములన జ్ఞానము వాఙ్మించెదరు.

ప్రశ్న:— ద్వంద్వపరిపాలనములన కొంత అభివృద్ధి కలిగినదంటిరి గదా. ఇంకను అభివృద్ధి అధికముగవరకును ఈ పద్ధతినే యేల సాగింపరాదు?

చి:— ఈపద్ధతిన అభివృద్ధి కలుగుట కవకాశములేదు.

సర్ సప్రసాదగారు:— మీరు ప్రశ్నించిరి.

చిట్ట:— నేను న్యాయవాదినిగాను ముప్పదేండ్లు ప్రభుత్వోద్యోగిగా నుంటిని. చివరకు డిప్టీ కమిషనరు నైతిని. నాకు చాలభూములున్నవి. గాన మ. రాష్ట్రములలో నాకు చాల పలుకుబడి కలదు.

ప్రశ్న:— కొంతకాలముక్రిందటి మీకు ద్వంద్వపరిపాలనముపై ప్రేమ లేదు. మీకు మిగిలినప్రేమగూడ నిపుడంతరించినది.

చి:— అవును.

ప్రశ్న:— మీరాష్ట్రములోని విద్యాధికులందఱు నీటులే తలచెదరా?

చి:— అవును.

స:— విద్యాధికులకును జనసామాన్యమునకును గల సంబంధమెట్టిది? వారికిని వీరికిని ఏమియును సంబంధములేదని వింటిని. నిజమేనా?

చి:— అది యిప్పటికిని కాదు.

స:— ద్వంద్వపరిపాలన మంతరింపవలెననియే, అసహాయము, మితవాదులు, స్వతంత్రులు ఇతరులు నందరును కోరుచున్నారా?

చి:— మంత్రిమండలిమంత్రులకాసనసభవారు చేసినపని కదియే ఆర్థము.

స:— వారు ద్వంద్వపరిపాలనమునే నిరసించిరా? మంత్రులను నిరసించలేదా?

చి:— అవును.

స:— మంత్రులనాక్షేపించుటచే మీరు రాజీనామాల నిచ్చితిరిని వింటిని. ఇక్కడినిరసనమేమైన జరిగినా?

చి:— ఎంతమాత్రమును వ్యక్తినిరసములేదు. ద్వంద్వవిధానమునే నిరసించిరి. కార్యసంఘసభలకు సంబంధించినదస్త్రములనుకొన్నిటిని మంత్రులకు పంపిరి. అందువలన మంత్రులుగూడ సంబంధిత ఆసభలకు వెళ్లిరి.

స:— ప్రజాయత్రశాఖలకు సంబంధించిన విషయములు గూడ చర్చింపబడెనా?

చి:— చాలకొద్ది. అధికభాగము ప్రభుత్వాయత్రవిషయములే.

స:— ప్రజాయత్రములనుగూడ సంయోగసభలో చర్చింపవలెనని మీరు గవర్నరును కోరితిరా?

చి:— లేదు.

స:— మీరు మంత్రులెవరును కలసి ఆలోచించుచుండురా?

చి:— లేదు.

స:— ఏమికారణము?

చి:— చిత్తవృత్తిలేదేమే.

స:— రెండు భిన్నరాజకీయ పక్షములలో నుండి మంత్రులకు గవర్నరు నియమింపగూడదని నిబంధనలలో నేమైన నున్నదా?

చి:— లేదు.

స:— అటుల నెచటనైన నియమించిరా?

చి:— అ. నిమ్నజాతులపట్ల సానుభూతియును వారి నుద్ధరింపవలెనను నానక్రియును ప్రబలుచున్నవి. ఇందులకు ప్రతిపూలగు వెనకటిపురుషాంతరమునాటి పూర్వాచారపరాయణులు అంతరించుచున్నది. ఇప్పటికేకమునారికి నిమ్నజాతుల యందు సానుభూతికలదు. నిమ్నజాతులవారు నూతలలో నీట్టి లోడుకొనవచ్చును అనుతీర్మానమును మరాష్ట్రమున కాసనసభలో నొక నిమ్నజాతిసభ్యుడు పాదపిండాధికారాసనసభలోని బ్రాహ్మణులందఱు సాతీర్మానము నామోదించిరి. ఇప్పుడు కాసనసభలకు నిమ్నజాతుల ప్రతినిధులను నియమించుచున్నారేగాని ఎన్నుకొనుటలేదు. తమ ప్రతినిధి నెన్నుకొనుటకు నిమ్నజాతుల వారికి అధికారము నిచ్చినచో వారు సమర్థులనే ఎన్నుకొందురు.

మహమ్మదీయులకు రాష్ట్రీయ కాసనసభలలో ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమున్నదిగాని స్థానికసంఘములలో లేదు. హిందూ మహమ్మదీయులమైత్రీ బాగుగానే యున్నది. మసీదులవద్ద బాజాల నుగూర్చి యిటీవల కొద్దిగా ప్రతిపాత యేర్పడినది. కాసనసభలో మహమ్మదీయ ప్రతినిధులకును మంత్రులకును మైత్రీ బాగుగానే యున్నది.

స:— న్యాయక్రమములపక్షమున మంత్రులు ప్రభుత్వముతో నేకీభవింతురను ననుమానములననే గదా మంత్రులకు ప్రాతినిధ్య మధికముగా నుండుట?

చి:— అవు నటులే. సాధారణముగా మోచ్చుమంది క్రిమినలుకేసుల తీర్పులనుబట్టియే నిర్ణయించెదరు.

స:— భూమిశిస్తుశాఖను మంత్రులకువశపరచిన భూస్వాముల కట్టినప్పుడును కలుగదుగదా.

చి:— భూస్వాములు తమ హక్కులను కాపాడుకొన జాలుదురని భూస్వామి నైననను తెలుపగలను.

స:— సంస్కరణములచట్టము 19 (ఏ) సెక్షనువిషయమున సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము వచ్చినగాని యిండియామంత్రి ఏమియును చేయజాలడని భారతీకాసనసభలో సర్ మాల్కం హాయిలిగారు చెప్పిరిగదా. స్వపరిపాలనము వచ్చినచో యిండియా మంత్రితో పని యేమున్నది?

చి:— ఏమియును లేదు.

స:— 81 వ శక్తుక్రిందగల అధికారమును యిండియా మంత్రి తీసివేయగలదా?

చి:— తీసివేయలేదు.

స:— ఈపరిధియు మారుమారును యిండియామంత్రి ఏమియును చేయలేదు.

చి:— నిజమే.

స:— కమిషనరులపదవుల నెత్తివేయవలెనను తీర్మానము మీరాష్ట్రీయసభలో నామోదించబడెనగదా విమ్మలు నేమి జరిగినది.

చి:— దొరతనమువారు మిన్నకుండిరి. ఇండియామంత్రి ఉత్తరవులేననే తామేమియును చేయవలెనని వారు తలచిరి.

స:— రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమును మీరు కోరుచున్నారగదా. భారతీప్రభుత్వము నిరంకుశముగా నున్నచో వారిపరిపాలనమున కంగీకరింతురా?

చి:— అంగీకరింపను.

స:— అటులైన అంతయును మారవలెనందురా?

చి:— అవును.

డాక్టరు పరంజయిగారు ప్రశ్నించిరి.

చి:— చెన్నపురిలో గవర్నరు ప్రధానమంత్రిని నియమించెను. ఇతరమంత్రులను ఎన్నుకొనుటకు ప్రధానమంత్రిని కోరెను. ఈ పద్ధతి బాగుగా నున్నది. మరాష్ట్రమున మొదటివత్సరమున కాసనసభ్యులు మంత్రులను విమర్శింప సాగిరిగాని విమ్మలు నిజజీవిత వారికి విడితమైనందున వారు సరిగా మెలగ సాగిరి.

మహాశాఖాధ్యక్షుడు

చి:— కార్యసంఘ సభ్యుల విషయమున రాజకీయములందు ముఖ్యముగా కాసనసభ్యులు ప్రతిపాటులుగా నుండిరి.

పరంజయిగారు ప్రశ్నించెను.

చి:— ఒకసారి మాత్రము నేను ఓటు నీయకుండనుంటిని. ప్రజాయత్రశాఖలపట్ల కాసనసభ్యులు అధికమత అభిమానమును చూపిరిగాన ప్రభుత్వమువారికింద నున్న శాఖలనుగూడ మంత్రులకు వశపరచినచో ఇదివరకు జరిగినటుల జరుగనే జరుగదు.

పరం:— ప్రభుత్వసభ్యులందఱు నాక్షేపించిన గాని అధికసంఘమువారి తీర్మానము రద్దుకాదా?

చి:— అది వారేప్పుకొనిననియుచును.

ప:— మీకు వాకెత్తుడయిన నిర్యాధమును కలిగించిరా?

చి:— నివాసపురుషవిషయమున వారు ప్రయత్నించిరిగాని అది సాగలేదు. వారి ఏర్పాటులన చాల ఆలస్యము జరుగుచుండును.

ప:— బడ్జెటు గాంటులను వ్యయపరుచుటకు గూడ వారినికోర ముండునా?

చి:— ఉండును.

ప:— వారేకాగితమునైన ఏదేమోనైన కోరుట కధికారమున్నదా?

చి:— ఉన్నది.

ప:— పాట్రనేడఅధికార మెవరి కుండవలెను?

చి:— మంత్రులే.

ప:— కార్యదర్శి స్వతంత్రులచి గవర్నరువద్దకు వెళ్లినపుడుగవర్నరు మంత్రిమాట గౌరవించునా? కార్యదర్శిమాట గౌరవించునా?

అధ్య:— ఇదిచాల సన్నితము ప్రశ్న.

చి:— సాధారణముగా నామాటనే గౌరవించెనుగాని అపుడప్పుడు కార్యదర్శిమాటనుగూడ గౌరవించుట కలదు.

ప:— ధనములేక పనిజరుగ లేదుటగదా సర్వధిగా దనముండినచో ద్వంద్వ పరిపాలన వింతకంటె బాగుగా సాగియుండునా?

చి:— అన్నివిషయములలోను కాదు, కొన్ని విషయములలో మాత్రమే సాగియుండును.

ప:— ఈ అవస్థంధనము తప్పదురా?

చి:— తప్పదు.

ప:— రాష్ట్రములలో అన్నిశాఖలను ప్రజాయత్రము చేయకతప్పదందురా?

చి:— అవును.

ప:— మీరాష్ట్రములప్రభుత్వపద్ధతి బాగుగా నున్నదా?

చి:— కొందరికి బాగుగానున్నది. వేరొకరులకు నూరాష్ట్రమునకును హిందీఖండమునకును మహారాష్ట్రమునకును సంఘక్షణము జరుగుచునేయున్నది. చాలవ్యయము జరుగక మరల రాష్ట్రవిభజనము సాగదు. (సశేషము)

అమామదా నాదు జిన్నింగుమిల్లు విచారణసంఘము

నిన్న ప్రైవేటును కీక్రింది సంగతులు తెలిసినవి:— ఒక పనివాడు కాన్డెహార్టుమెంటు బ్రాస్ బేరింగులకు నిప్పంటుకొనగా, తానెటికిపొయి మానునప్పటికి స్తంభము రాళ్ళు పడుచుండెననియు తాను తేకవేసి యింజనునాపుటకు పంపిడి తిననియు, త్రోవలో భనము ప్రార్థించున్నప్పుడు యింజను డ్రైవరు దగ్గరకు పోవునప్పటికి యింజను నాపివేసెననియు తనతో చెప్పినట్లు అసిస్టెంటు యింజనీయరు గనున్న సారవణిగారు సంఘమునకు తెలియచేసి. తరువాత యింజనాడ్రైవరు, రెండుమాడుసార్లు భర్తనివినగానే యింజను నాపుట తానువెళ్లినట్లురు యిలాగా భనము పడిపోవుచున్న కబ్బము విని వెంటనే యింజను నాపినట్లును సాక్ష్యమిచ్చెను.

తరువాత మంయద్దరు పనివాండ్రు విచారింపబడిరి. సాగమాడగనే పారిపోతిమని వారు సాక్ష్యమిచ్చిరి.

ఆంధ్రపత్రిక

1924 వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల 8-వ తేది

శుక్రవారము

ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మంతరింపవలెను

సంస్కరణ విచారణసంఘము సిమ్లాలో నిన్నటిదినము గూడెను. మధ్యరాష్ట్రప్రభుత్వమున నిదినరకు మంత్రిపదవిని వహించిన చిట్టావినుగారు యాదట విచారింపబడిరి. అడుగులోనే హంసపాదన్నటుల, ప్రథమసాక్షియే ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మంతరింపవలయు ననియూ, కేంద్రప్రభుత్వమునందు పాక్షిక బాధ్యతను ప్రశ్నకెట్టవలయు ననియూ, వాక్రమము చిట్టావినుగారు జాతీయవాదులు గారు. పోని, న్యాయవాదులయినను గారు. వీరు ముప్పది సంవత్సరములు ప్రభుత్వపుకొలుపులో బనిచేసిరి. ఓపూర్వీకమీషనరు పదవిని నిర్వహించిరి. వీరు గొప్పభూస్వాములు. ఐనను వీరికి గలిగిన యనుభవమునుబట్టి, ప్రస్తుతసంస్కరణములు నిరర్థకము లని తెల్లమయ్యెను. విచారణసంఘసభ్యులు చిట్టావినుగానిని తీవ్రపరీక్షింప లోనుగావించిరి. విచారణసంఘాధ్యక్షు లగు మడ్డిమెనుగారు చిట్టావినుగారి ప్రతిపాదనము నిరాధారమని చెప్పించుటకు చాలాప్రయత్నించిరిగాని లాభము లేకబోయెను. ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించిది. శాసనసభలలో నిజపక్షము లెర్పవని పరి యుద్దేశ్యము. పేరునకు మంత్రులు బాధ్యులయినను, పేరు అధికారుల యనుగ్రహముపై నాధారము యుండును. ప్రస్తుతస్థితిలో ఉభయప్రభుత్వములను ప్రజలదృష్టిలో నొకసానమునే ఆక్రమించుచున్నది.

మధ్యరాష్ట్రములందు రిజర్వుడు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు సంబంధించిన విషయము లన్నియు, జాయింటు ప్రభుత్వమువారియెదుట చచ్చిపంజరుచుండెనట. ప్రభుత్వనిర్ణయము ప్రభుత్వాధికారులవోటుమూలమున బలపడవలయును. మంత్రులు అధికారుల తోడ్పాటున కేదురు జూచుచుండిరి. ఇది యనుమానమునకు కారణమగుచున్నది. ట్రాన్సుఫర్డు విషయములపై అధికారులు వోటుజేయగూడదని యయముండవలెనని చిట్టావినుగారియద్దేశ్యము. ఆర్థికసంబంధ మగు చిక్కులనేకములు గలవు. చిట్టావినుగారు పానిని పివరించిరి. ఆర్థిక శాఖ రిజర్వుడు శాఖ యగుటచే, మంత్రులకు నిర్బంధము లధిమగుచున్నది. ఈ చిక్కులన్నియు, సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యప్రదానమువలన గాని దొలగిపోవని చిట్టావినుగారు నిస్సందేహముగ దెలిపిరి. లా, ఆర్డరు, విషయమున, మంత్రుల నెలహాకు పిలువ లేదని చిట్టావినుగారు స్పష్టపరిచిరి. మధ్యరాష్ట్రమునందు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలను రిజర్వుడు శాఖలలో కేర్చెద రను వదంతి వ్యాపించి యున్నది. చిట్టావినుగా యదృత సంకరించుట లేదు. నియోజకగణముపై పరిపాలనాబాధ్యతను మోపవలయు నని వీరు గొరుచున్నారు.

మధ్యరాష్ట్రములందేమి, బెంగాలులోనేమి శాసనసభ్యులు చేసినతీర్మానములకు కారణమేమి? స్వపరిపాలన మొనగూడవలె, వారి యుద్దేశ్యము. స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించుటకు మారుగ, నిరంకుశాధికారమును వెంసొందింపవలెనుట, ప్రమాదభూయిష్టము. ఇట్టి ప్రయత్నము ప్రజలకన్న ప్రభుత్వమునకే ఎక్కుడు నష్టము గలిగింపగలదు. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమునందలి లోపములను, కన్యాయనుల మూలమున తొలగించుట, ఇండియాలో సాధ్యపడదు. ఇక్కడ దురాచారములు సులభముగ పెరుగుచు గాని సదాచారములు పెరుగజాలవు. ఈ సంగతిని చిట్టావినుగారు నయితము విదితము గావించిరి. సంస్కరణము లిచ్చిన అసాధారణాధికారములను మూల నుంచుటకు మారుగ, పాలకులు వీనిని తరుచుగ నుపయోగించుట ఇందుకు ప్రబలనిదర్శనము. సంపూర్ణ రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మిచ్చిన, న్యాయక్రమములకు భంగము కలుగునేమోయను సందియము చిట్టావినుగారి కెంతమాత్రములేదు. మధ్యరాష్ట్రములకు సంపూర్ణ శాశ్వత నొసగి యున్నచో, ప్రస్తుతదుస్థితి జనించెడిది గాదని వీరి యుద్దేశ్యము. ఒకవంక పాత్రోగారును, వేరొకవంక చిట్టావినుగారును ద్వంద్వప్రభుత్వ మంతరింపవలెనని ఎలుగెత్తిచాటుచున్నారు. హైందవ ప్రముఖులలో సంస్కరణములను సమర్థించువారు గనుపింపరు. పరిపాలనమునందు గల లోపములను సంస్కరింపవలెనను నుద్దేశ్యముతో, విచారణసంఘ మేర్పరచబడెను. కాని, స్వల్పపుమార్పులతో బనిలేదనియు, స్వపరిపాలన మొనగవలయు ననియు, మితవాదనాయకులు నయితము గోరుట తటస్థించుచున్నది. ఇకనుండియు, సంస్కరణవిచారణసంఘపు వ్యతాంతముతో పత్రికలు నిండును. కొంతకాలము ప్రజలకు వీనితో ప్రొద్దుబోవచ్చును. కాని, దీనివలన తుదకు విశేషలాభము గలుగబోదు. స్వరాజ్యము తమహస్తములందే గలదని ప్రజలు గ్రహించి, స్వగర్భమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట శ్రేయస్కరము. ప్రజలు తమపై తా మాధారపడి దృఢనిశ్చయముతో మెలగుచో, ఎట్టి విచారణ సంఘములతో బనిలేకనే స్వరాజ్యము లభించు ననుటకు సందియము లేదు.

పత్రికా స్వాతంత్ర్యము

పత్రికా స్వాతంత్ర్యమునకు రెండువిధముల భంగము గలుగుచున్న దని, పలుమార్లు దెలిపి యుంటిమి. ప్రభుత్వమువారు చర్యదీసికొనుట యొక విధము; అధికారులు మాననప్రయత్నం దావాల దెచ్చుట రెండవవిధము. పత్రిక లంతరించుట కీ రెండుపద్ధతులును తోడ్పడగలవు. అధికారులచర్యలను విమర్శించినతమాత్రమున, పత్రికలపై నీరీతిని దాడి పెడలుచో, విమర్శనమునకవకాశ మేదప్పి పోవును. సామాన్య పౌరులవలె అధికారులు కోర్టులకెక్కుట కవకాశముండ గూడదు. గాంధీమహాత్ముడు “యంగు ఇండియా” పత్రికలో దెలిపినటుల, పత్రికాసంపాదకులకు అధికారులపై ప్రత్యేకముగ ఈర్ష్య యుండజాలదు. వారి పై వేటు చర్యలతో, పత్రికలకు

నిమిత్తములేదు. పరిపాలనమునకు సంబంధించినంత, వరకు వారి చర్యలను విమర్శించుట, పత్రికలముఖ్యధర్మము. “దైనికపత్రికాసంపాదకుడు ప్రధాన వ్యాసమును వ్రాయునపుడు ప్రతిబ్రహ్మమును బంగారపుత్రాసులో తూచజాలడు. తొందరమీద నొక పదమును ప్రయోగింపవచ్చును. ఎట్టి దురుద్దేశ్యము లేకున్నను, ప్రజాక్షేమముకోరకై సద్భావముతో దెలిపెడి యభిప్రాయమునకై, అతడు నష్టమును భరింపవలయునా? బొంబాయి క్రానికలుపత్రికా సంపాదకునికి పెయింటరుగా రెవరో దెలియదు. అత్యధికమగు నష్టము నిప్పించిన న్యాయాధికారికి పెయింటరుగాలితో నెట్టిసంబంధము గలదో, అంతకన్నను నెక్కుడు సంబంధము సంపాదకునకు లేదు. క్రానికలుపత్రిక వ్రాసినంతమాత్రమున పెయింటరు గారికి నష్టము గలిగె నని ప్రజలు నమ్మజాలరు. పత్రికావిమర్శనముచే కన్నను, కోర్టులోగలిగిన విజయమువలన, పెయింటరుగారు ప్రజాదరణను కోల్పోయిరని నేను ధైర్యముతో పలుకవలె” నని గాంధీ మహాత్ముడు వ్రాసిన వాక్యములు నత్యమును తేటపరుచుచున్నవి. చీటికిమాటికి అధికారులు కోర్టుల కెక్కుటవలన, వేరొకరినిర్బంధములు ప్రబలుచున్న వని ప్రజలు నమ్ముచున్నారు. పత్రికాశాసనము లేకున్నను, పత్రికల స్వాతంత్ర్యమును నిర్మూలించు మార్గములకు కొడువ లేదు. బొంబాయి క్రానికలుపత్రికకు గలిగిన యాపద, ఇదివరకు మరొకరిని పత్రికలకుగూడ గలిగెను. ఇట్టి నిర్బంధచర్యలవలన ప్రజలకన్నను ప్రభుత్వమున కెక్కుడునష్టము గలుగుచున్న దని మహాత్ముడు దెలిపినవాక్యము లతిశయోక్తులు గానరవు.

బిర్లెండు సరిహద్దు తగాదా

బిర్లెండు సరిహద్దు తగాదావిషయమై చిట్కలతిశయించినవి. అల్లసాని తనపంతమును పడువలేదు. నిర్ణయసంఘమునకు ప్రతినిధిని పంపుటకు నిరాకరించెను. ఇట్టి స్థితిలో బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారే యీ బాధ్యతను వహింపవలసినవచ్చెను. కాని యిందుకు క్రొత్తచట్టమును నిర్మింపవలసియున్నది కామన్సునభ ముగియులోపల, యీ చట్టమును నిర్మించుటకు వీలుపడకబోయెను. అందుచే సెప్టెంబరునెలలో మరల పార్లమెంటునభ గూడువరకు, వేచియుండవలెను. ఈలోపున, అల్లసాని దారికి వచ్చునేమో యని, ప్రభుత్వమువారి శంక పడుచున్నారు. కాని ఆశమాత్రము గనుపింపదు. బిర్లెండునందు, అసంతృప్తి మిక్కుటము గావచ్చును రిపబ్లికనుపక్షమునకు మరల ప్రోత్సాహము గలుగవచ్చును. మొదటినుండియు, అల్లసానిరాష్ట్రము స్వాతంత్ర్యాభివృద్ధికి ప్రతిబంధకముగనే పరిణమించుచున్నది. ఈమారయినను వివేకముతో మెలగిన, మేలుగనుండును. లేబరు ప్రభుత్వముయొక్క యునికీయే, బిర్లెండునమస్యపై నాధారపడియున్నది కాలవిలంబనమువలన, మేలు గలుగునో లేక స్థితిస్థితులు మరింత అధ్వాన్నమగునో త్వరలో తెలియగలవు.

క్రికెటరులగు తిరువాన్కూరుమహారాజుగారు

తిరువాన్కూరు మహారాజుగారు చనిపోయి రనువార్త ఎల్లరకు దుఃఖము గలిగింపకమానదు తిరువాన్కూరు ప్రాచీనహిందూసంస్థానము. పథ

రాజులదాడులు కుంగుకుంటుంటే, పూర్వసాంప్రదాయములు అక్కడ పోయిన గమించుచున్నది. తిరువాన్కూరు పుణ్యక్షేత్రములలో నింకియన్నది దానధర్మములకు పెట్టనికోటయై తనరారుచున్నది. గతించిన మహారాజుగారు ఆంబరరహితులు. ప్రాచీనసాంప్రదాయానుసారులు. వీరు దానధర్మములకు పెట్టినది పేరు. తిరువాన్కూరు సంస్థానము నందు విద్య విశేషముగ వ్యాపించినది. మహారాజు గారికి ప్రజలపై గాఢప్రేమ గలదనుటకు, పెక్కు నిదర్శనములు గలవు. ప్రజలకు వారిపై నెట్టిప్రేమ గలదో, తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకు వెడలిన వారికి దెలియగలదు. వరదలనందర్భమున, తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు బాధాని వారణకు వలయుచర్యలను వెంటనే గైకొనిరి. వైకం సత్యాగ్రహనందర్భమునగూడ సామ్యముగ ప్రవర్తించిరి ఇట్టి సందిగ్ధనమయమున, మహారాజుగారు మరణించుటవలన, సంస్థానప్రజలేగాక బ్రిటీషుఇండియా ప్రజలుగూడ పరితపించెదరు. వీరియాత్మకు శాంతి గలుగు గాక!

తిలకు: గాంధీ

గాంధీ తిలకులకు గల భేదములను వివరించుట కన్నను, ఉభయులును తమ తమ జీవితములందు గనుబడిన స్వార్థరాహిత్యమును గ్రహించి, ఆ మార్గము నెల్ల రనుకరించుట శ్రేయస్కరము. త్యాగమువలన గాని స్వరాజ్యము సిద్ధిపడని, ఉభయుల చరితములు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి. ఉభయులును, అహింసామార్గమునే అవలంబించిరి. ఆ విషయమై సంజేహ ముండజాలదు సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు నూచించినటుల "తిలకుగారి హృదయము అత్యంతకరుణాసహితమై, మహాత్మా హృదయమునకన్నను ఎక్కువ మార్చివముగ నుండెను. మహాత్మానిచ్చియము అంచల మయినది. సైన్యాధిపతి కుండగిన శిశ్చయ మతనిక గలదు. దేశ సేవకై తిలకు న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించి, యావజ్జీవమును ప్రభుత్వముతో అసహాయము నలిపెను" ఉభయులును స్వరాజ్యముకొరకై తమ జీవితములను ధారబోసిరి. పైకి గనుపించు భేదములకన్నను ఉభయులకు సామాన్యతయము లధికముగనున్నవి. ప్రజలు స్వరాజ్యమును సంపాదించినపుడే, గాంధీతిలకులకృషి సార్థక మగును.

రుష్యా: ఇంగ్లండు

ఇంగ్లండుకును రుష్యాకును సంధిగుడినటుల, నిన్నటిదినము తెలిపియుంటిమి. కలహప్రియులగు వారి కివిషయము సంత్వప్తి గలిగింపలేదు. సంధి యందు ముఖ్యవిషయము లెవ్వయో గమనింప వచ్చును. రుష్యా కిదివరకు అప్పిచ్చినవాడికిని రుష్యా ప్రతినిధులకును సమాధానము గుదురుట యొక విశేషము. సోవియటు ప్రభుత్వము ఋణముల నన్న ఎగజేయదలచినపుడు, ఈమాత్రమయినను సమాధానమున కొడబడుట మేలు గద. సామ్యంతయు నేలపాలయ్యె నని ఋణప్రదాతలు విలపించుటకు మూడుగ కొంతయయినను చేతికివచ్చె నని, సంతసించుట కవకాశము గలదు ఈ విషయము పరిష్కార మయినపిమ్మట, రుష్యాకు మరల ఋణ మిచ్చుటకు గ్యారంటీ చేయబడును. ఈ షర

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్మని పుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

చందాలు
46483-9-5

ఇదివలకు
ఇదివలకు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు
పంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు
22875-14-9

పూజానిధికి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7 తంబుకెట్టివిధి మద్రాసు.

తులు కన్నరైటీపు ప్రముఖుల కేమాత్రము రుచింప లేదు. పార్లమెంటునభలో వారు ఎగతాళిజేయ దొడంగిరి. లాయడుజార్జిగారు సయితము, సంధి నియమములు స్పష్టముగ లేవనియు, రుష్యాకు ఋణనిచ్చుట పనికిరాదనియు, వాదించిరి. ఇట్టి స్థితిలో సంధిశత్రువుగతి ఏమగునో చూడవలయును.

వరదలు

వరదలవలన గలిగిననష్ట మింతింత కాదు. మలబారులో నదులు మరల పొంగుటవలన, మితి లేని నష్టము గలుగుచున్నది. అన్నిప్రాంతముల వారును శక్తి వంచన లేక సహాయము నలుపుట యవసరమగుచున్నది. కాంగ్రెసు సంఘములు తమచేత నయిన సహాయము జేయుచు, ప్రభుత్వమునకు సయితము ఈ విషయమై తోడ్పడవలయు నని, గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నాడు. తమకు చందాల నంపి, వరదలసహాయనిధికి సంపెద మని, గాంధీ మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. గాంధీమహాత్ముని విన్నవము నాచించి, దానిని సఫలపరుచుట సముచితము. దుఃఖిపూతులైయున్న ప్రజలకు తోడ్పడు విషయమున రాజకీయవిభేదములు గాని, మరె యే యితరభేదములుగాని అడ్డురాజాలవు. దుఃఖిసమయ ములందన్ని భేదములును సమసిపోయి, భ్రాతృ భావము ప్రవర్ధిల్లుట సహజము. ప్రకృతి గావించిన సంక్షోభము ఎట్టిదర్శకకు కారణమయినను, కరుణామృతమును వెదజల్లుట కక్కరకు వచ్చుటచే, నీయవకాశమును పూర్ణముగ విని యోగించి ప్రజలు చరితార్థు లగుదురు గాక!

హాల్ని మెనుగారు

హాల్ని మెనుగారి నింకను హిందూదేశమునకు రాసీయ కుండుట, కడు చోద్యముగ నున్నది. వారుచేసిననేర మేమియో తెలియదు. నేర మున్న చో, ప్రాసిక్యూటు జేయవచ్చును. అంతియగాని, వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము నీ తీరు నని కోధించుట మాత్రము అప్రశస్తము. ప్రజలకు దెలిసినంతవరకు హాల్ని మెనుగారు చేసిననేరము, హిందూదేశము నధికముగ ప్రేమించుటయే. లేబర్ ప్రభుత్వమువారు సయితము, ఎట్టిచర్య దీసికొనకండుట కను విచిత్రము. ఈవిషయమై బొంబాయిగవర్నరుతో నివేదించుటకు, ప్రతికానిర్వహకుల సంఘమువారు ప్రయత్నింపగ, అందుకు గవర్నరుగా రంగీకరింపక బోయిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యములపట్ల పాలకులకు గల నిరసనభావమునకు వేరునిదర్శన మేమి గావలయును?

“కేసరీ” సంపాదకుని నేరపాఠరణ కోర్టును అమర్యాదపరచుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—నేడు హైకోర్టులో సర్ ఎ. మాట్రిను, న్యాయమూర్తి కేసోయెడు గార్లయెదుట కోర్టు సమర్యాదపరచినందుకు “కేసరీ” సంపాదకు డగు యన్. సి. కేల్కరుగారిపై పంపబడిన సమనులు విచారించబడునని జనులు గుంపులు గుంపులుగా కోర్టుకువచ్చిరి. సమనులను అందింపజేసిన ప్రభుత్వన్యాయవాదిట్లు చెప్పెను. ప్రయివేటు సి. జె. వాకరుగారిపై కేసువచ్చినపుడు జూరీవారు ముద్దాయి నిర్దోషియని చెప్పటచే అంగీకరింపక పూనా సెషన్సుజడ్జి హైకోర్టువారికి తెలియజేసెను. ప్రధానన్యాయమూర్తి సర్ నార్మన్ మాక్లియడ్డును న్యాయమూర్తి భాస్కెట్టును 1924 ఏప్రిలు 30 కేదీన తీర్పుచెప్పుచు జూరీవారు చెప్పిన తీర్మానమునే అంగీకరించి ముద్దాయిని వదలిజేసిరి. అటుపైన మే 6 వ కేదీన “కేసరీ” పత్రిక యాతీర్పుపై వ్యాఖ్యానముజేయుచు కొన్ని మాటలను వ్రాసెను. ఆమాటలలో న్యాయాధిపతులు పక్షపాతమువహించి నట్లును జాతి వైషమ్యమును మూని ముద్దాయికి అనుకూలముగా చేసినట్లును అర్థమున్నట్లు ప్రభుత్వన్యాయవాదికి గోచరమయ్యెను. తరువాత తాను వ్రాసిన వ్యాసములకు తాను సంపూర్ణభాధ్యతవహించుననియు అది న్యాయవిమర్శనయేనని సమర్థింతు ననియు, న్యాయమూర్తులయెడల పక్షపాతముగలవా రనిగాని జాతివైషమ్యములు కలవారనిగాని తా నేమియు ననలేదని యు కేల్కరుగారిసంగిన అభిధవిట్టును గూర్చి ప్రభుత్వన్యాయవాది తెలియజేసెను.

పత్రికాస్వాతంత్ర్యము వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యముకంటె నెక్కువైనది కాదు

మరియు విమర్శనలోలోగల లోపములను గనపరుపక న్యాయమూర్తులకు అమర్యాదల నారోపించుచున్నదనెను. దీనిని గురించి లావిషయములను చెప్పి తనవాదనకు ఆధారముగా పెక్కుప్రమాణములను చూపి దీనికై చర్యతీసికొనుట న్యాయమూర్తులను రక్షించుననిమిత్రము కాదనియు, ప్రజలకు నిర్మలమైన న్యాయమునందు నమ్మకములేకున్నచో గలుగు అసర్థములను తొలగించుట కనియు ప్రభుత్వన్యాయవాదిచెప్పెను. మరియు పత్రికలకు స్వాతంత్ర్యము మామూలుగా ఒకవ్యక్తికి గల స్వాతంత్ర్యములో నొక భాగమేననియు, అది వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము కంటె యెక్కువైనది కాదనియు చెప్పెను.

స్వయముగానేవచ్చిన కేల్కరుగారు తమ వాఖ్యాలము నీయదలంచిరి గాని న్యాయమూర్తులునెల్ల కాదనుటచే ఉపసంహరించుకొనెను. తరువాత యిది స్వవిషయము మత్రమేగాక తనవృత్తిహక్కులకు సంబంధించిన దగుటచేత తాను స్వయముగా నెవచ్చితినిని కేల్కరుగారు చెప్పిరి. తనవృత్తిని రక్షించుకొనుటకే అతిదునిలువబడెన. కోర్టుచాలించినప్పటికీ కేల్కరుగారు చెప్పువిషయములు ముగియలేదు. (ఆ||ప్రె||)

తిరువాన్కూరు మహారాజుగారి నిర్మాణము

తిరువనంతపురం, ఆగస్టు 7:—మహారాజుగారి ఆరోగ్యస్థితి యెట్టిమార్పునుచెందకుండ అటులనే నిలిచియున్నది. దివానుగారును తదితరయద్యోగులును మందరములనే యున్నారు. ప్రజలందఱు మిక్కిలి ఆందోళన పడుచున్నారు. (ఆ||ప్రె||)

తిరువనంతపురం, ఆగస్టు 8:—తిరువాన్కూరు మహారాజుగారు నిన్నరాత్రి దివంగతుడైరి. (ఆ||ప్రె||)

స్థానిక వార్తలు

గవర్నరుగారి బెంగళూరు ప్రయాణము:— మదరాసు గవర్నరుగారు 26వ తేదీన బెంగళూరు బోయి రెండు రోజులుందురు.

పోస్టాఫీసు సెలవు:— 12 వ తేదీ మంగళవారము మొహరంపండుగ పదవదిన మగుటచే పోస్టాఫీసులకు సెలవు. ఆదివారమునాడువలెనే పని జరుగును.

వరదలనహా నిధిసంఘము:— క్రిందటిసోమవారము పెరివగారు గావించినసభలో నియమింపబడిన ఉపసంఘమువారు రేపునాయంకాలము 3 గ. పచ్చయ్యపూటలో సమావేశ మగుదురు.

చెన్నపురి ఆంధ్రనాటక సభవారు:— 1924 సం॥ ఆగస్టు నెల 10-వతేది ఆదివారం సాయంత్రము, విక్టోరియా హాల్లోనుండి (క్రీ.వి.లక్ష్మణం- లక్ష్మీనరసింహము పంతులవారి) గయోపాఖ్యానము (కృష్ణార్జునులయుద్ధము) అనునాటకమును తెలుగున ప్రదర్శించెదరు.

దేశీయ ప్రార్థనసమాజము:— కేపు ఉ 7-45 గంటలకు గోవిందస్వామియని పీఠికి సమీపమున అన్నాపిళ్ళపిఠిలో ప్రాతఃకాల సంతోరనము జరుగును. మఱుదినము సా॥ 5 గం॥ పెరంబూరిలో మాధవరమ రోడ్డు 30 నెం॥ ప్రార్థనగృహమున ప్రార్థనసభ జరుగును.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభవారు:— (బ్రాజ్మే నెం 9 రు (లూకాలేజీ సమీపమున) జక్కరయ్య ఒకేరాధవనున ఆగస్టు 9 తేదీ శనివారం 5-30 ఘంటలకు చిత్రనరేణుమను ఆగస్టు 10 తేదీ ఆదివారం రేణుమలకు రామదాసునాటకములను తెనుగున ప్రదర్శింతురు.

ఆంధ్రదేశముందలి పంచరత్నములు:— బళ్లారి. టి. రాఘవాచార్యులుగారు, బి. ఏ. బి. యల్. అల్లూరు పి. రామచంద్రాచారిగారు, వెల్లూరు. నాగరాజుగారు. ఉప్పులూరు. సంజీవరావుగారు, కె. వెంకటరమణాచారిగారు, బి. ఎ. బి. యల్. యం. యల్. పాత్రములను గైకొందురు.

రాకపోకలు:— ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు నిన్న రాత్రి పియాల్బోయిరి. భారతసేవకాసంఘసభ్యుడైన కె. జి. శివస్వామిఅయ్యరు గారునిన్న రాత్రి ఈరోడ్డు, భవాని, తిరుచనాపల్లి వరదల ప్రాంతముల జూడబోయిరి.

పంచాయతీల రిజిస్ట్రారుగారు రా. బి. ఎస్. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు పరీలనికీ, ఎ. ఎ. కుప్పస్వామి అయ్యంగారు అసిస్టెంటు ఎకౌంటెంటుజనరలు చిత్తూరునకు, కుప్పస్వామిమొదల్యారు మిలిటరీ ఎకౌంటెంటు జనరలు సిల్లాకు, రైల్వే ఎకౌంటెంటు జనరలు బిరిఫీలిపుగారు బొంబాయికి నిన్న రాత్రి పోయిరి.

ఇ. సి. వుడు, గవర్నరుగారి ప్రైవేటు సెక్రటరీగారు డా॥ ఎస్. స్వామినాథనుగారు, సర్. ఆర్. వెంకటరత్నం నాయకుగారు నేడు మదరాసు విచ్చేసిరి.

వాత్సల్యమున కామసూత్రములకేసు

ప్రభుత్వమువారు పసంహరించుకొనుట శ్రీయుత కావ్యతీర్థ పంచాగ్నుల ఆశీశారాయణకాశ్రమిలగారిచే ఆంధ్రమున రచింపబడిన "వాత్సల్యమున కామసూత్రములు" అనుగ్రంథమునందు అసభ్యములగు భాగములు గలవని ఆరోపించుచు ప్రభుత్వమువారు గ్రంథకర్తపైనను, పంచాగ్నుల దక్షిణామూర్తి కాశ్రమిగారిపైనను దెచ్చిన క్రిమినలుకేసు, తిరిగి ఈ దినమున చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుకోర్టునందు విచారణకువచ్చినపుడు, ప్రభుత్వమువారితిరపు న్యాయవాది, తాముకేసు ముపసంహరించుకొన నలవితిమని చెలిపెను. కోర్టువారి అనుమతిపైన కేసు ఉపసంహరించికొనబడెను.

జ్వరహరి

సీసా 1-3 వెల 0-12-0. వి. పి. ధర్మ 1-2-0 జ్వరహరి అయిదుపూటలు నేరింపిన పట్టు విడుపు జ్వరముల చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు గురువు జ్వరములు మానును అమృతాంజనం డిపో మదరాసు - బొంబాయి

సుబ్రహ్మణ్యశివగారికేసు

ముద్దాయిత్తరపు వాదము తిరువల్లి క్లెరిక్ బీచిలో మే 4, 11 తేదీలయందు రాజుక్రొహపు ఉపన్యాసము లాసంగనను నేరముక్రింద సుబ్రహ్మణ్యశివగారిపైన రేపడిన కేసు నిన్నను ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టులో మరల విచారింపబడెను.

ప్రభుత్వవేతి కె. పి. ఎం. మీననుగారు ప్రభుత్వపక్షమున వాదించిరి. ఎస్. సత్యమూర్తిగారు ముద్దాయిత్తరపున వాదించెను.

ప్రాసిక్యూషను విచారణయంతయు ముగియుటచే ప్రతివాదము మిగిలయ్యుండెను. అయినను ప్రభుత్వవేతినిబిలచి ఎమ్మెస చెప్పదలచిన చెప్పుమని కోరగా అన్నివిషయము లిదివరకే జెప్పియుండుటచే, ముద్దాయివేతిలేమయిన సూచించినచో వాటికి ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చెదనని చెలిపెను.

ముద్దాయిజనంగిన ఉపన్యాసములు రాజుక్రొహము పురికొల్పినట్టివని ప్రభుత్వమువారు రూపుచేయజాలకుండి రని తేప్పుచు సత్యమూర్తిగారు వాదము ప్రారంభించిరి.

ఉపన్యాస భావములనుగూర్చి విచారింపబడు ముందుగా నొకవిషయమును న్యాయాధికారులు గుర్తింపవలెనని సత్యమూర్తిగారు నడిపిరి. ప్రాసిక్యూషను ఖాయపాదుచు ప్రభుత్వము వారొంగిన ఉత్తర వెట్టిది. ఆ డాక్యుమెంటులు ప్రభుత్వ ప్రధానకార్యదర్శి యగు మార్షర్ బాంక్సుగారి సంతకముగలిగి యున్నట్లు భావించినప్పటికి యావిషయమున మార్షర్ బాంక్సుగారి కేమి ఉద్యోగరీత్యా అధికారముగలదు? అదిరుజువు జేయునట్టి ప్రకటనయినగలదా? ఈ డాక్యుమెంటునందు గవర్నరుగారిపేరుక్రిందనే ప్రకటింపబడినను ప్రభుత్వమువారు ఒక్కచోగూడి యిది జారీచేయవలసినదని అధికారమిచ్చినట్లు రుజువెక్కడగలదు?

ఈవిషయము ఎవిడెన్సు ఆక్టు 78 సెక్షను ప్రకారము గలదని మూచింపబడగా సత్యమూర్తిగారు సెక్షను ప్రకారము డాక్యుమెంటు అప్పుబడవలసియుండెననియు, అప్పుపడినను సక్రమమైనదని యే చెలియగలదుగాని ప్రభుత్వసభ్యులందరి అనుజ్ఞపై జారీ చేయబడినదని నిర్ధారణజేయుట కవకాశములేదని వాదించిరి.

కోర్టువారు సాక్ష్యము సంగ్రహించి చర్యదీసికొనుట సక్రమమని వాదించవచ్చునుగాని, ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకాధ్యక్షుల నిర్బంధచర్యల విషయమున అట్టివాదము పనికిరాదని ఎవిడెన్సు ఆక్టులో 80 సెక్షను చెబుచున్నదనియు, ప్రస్తుతము ప్రాసిక్యూషనుబట్టి సందర్భములను చెందినదేయనియు పక్షిలు వాదించెను.

2వ ప్రభుత్వసాక్షి క్రిమినలుయ్యంగారిని పరీక్షించుట, ఈరాష్ట్రమునందు తమిళభాష సంతీప్రతేఖన మెంత అభివృద్ధికి వచ్చినదో జూచుటకు జేసినదని వకీలనెను. కాని సాక్షి యొక్క సంతీప్రతేఖనానవగృత చాలతక్కువగా నున్నదనియు, అయిన తప్పురాతలనుబట్టి ప్రభుత్వమువారు ప్రాసిక్యూషను జరుపుట భాష్యముగాదనియు నడిపెను. కొన్ని వాక్యములు అసందర్భముగా వ్రాసికొనినట్లు సాక్షియే ఒప్పుకొనెను. కావున ఉపన్యాసములు సరిగా రిపోర్టుకావడమని స్పష్టమగుచున్నది. పిదప వకీలు తొలగభాషలోనున్న 4వ తేదీ ఉపన్యాసమును, దాని ఆంగ్ల భాష తర్జుమాను చదివి అందలి తప్పుల స్పష్టీకరించెను.

అంతటితో కేసు 16వ తేదీకి వాయిదా వేయబడినది.

మదరాసు శాసనసభ

మదరాసు శాసనసభాసభ్యుడుగానున్న టి. ఎమ్. మోయిడుగా రీడింగు తీర్మానములను రాబోవుసభయందు ముపాదించెదరు.

(1) తిరుగుబాటు నేరముక్రింద శిక్షింపబడి శిక్షనిలుపదలచేయుట జరిమానా నీయమలసిన మాపికాల జరిమానాలను వరదలస్థితులనరసి వెంటనే రద్దుపరుపవలయునని యాసభవారు ప్రభుత్వమునకు సలహా నిచ్చుచున్నారు.

(2) మలబారునందు వరదలమూలమున కష్టముల ననుభవించువారి సహాయార్థము, పంచిపెట్టుటకునూ, ఎగ్రికల్చరలో నున్నఆకు, ల్యాండుయింప్రావుమెంటు ఆకుల ననుసరించి ఋణములనిచ్చుటకును 1000000 రూపాయల మంజూరు చేయవలయుననియు,

మలబారు జిల్లాకలెక్టరు అధ్యక్షతక్రింద యాసభవారు నిర్ణయించిన అసభికార సభ్యులసంఘ మొకటి ఏర్పరచి అందు కల్లికోట కో-ఆపరేటివు సొసైటీ రిజిస్ట్రారుగారిని ఎక్కు అఫీషియో మెంబరుగా నియమించి, యాసంఘమునకు రిలీఫువర్కు సాగించుఅధికార మీయవలసినదనియు యాసభవారు ప్రభుత్వమువారికి సలహా నిచ్చుచున్నారు.

(3) వరదలచే నష్టముకలిగిన ఏభాగములందు శిస్తు లెంతవరకు రద్దుపరుపవననో విచారింపి వెంటనే రిపోర్టు నొకదానిని యాసభవారి విచారణ కంపెటీయుటకుగాను మలబారు జిల్లాకలెక్టరు అధ్యక్షతక్రింద యాసభవారు నిర్ణయించిన అసభికార సభ్యుల సంఘమొకటి ఏర్పాటు చేయ యునని యాసభవారు ప్రభుత్వమునకు సలహా నిచ్చుచున్నారు.

వార్తలు

ఆగస్టు 7:—కలకత్తాలోనున్న హిందూదేశ నేతసంఘ కార్యదర్శికిని మార్కెటింగుసంఘమువారికిని మద్రాసు ప్రభుత్వము వారి కిందితంతిసంపిరి.

గవర్నరుగారి ఉత్తర్వులప్రకారము యారాష్ట్రముందు వరదలచే కలిగిన నష్టములను తెలియపరుచుచున్నాము మలబారులో సుమారు 50000 యిండ్లు నాశనమైనవి చరాస్థిచాల నష్టమైనది. కేసుసహాయ మిత్తనసరము. తిరుచినాపల్లిలో 2000 మందికి యిండ్లు తేవు. కోల్కతానువంతెన పూర్తిగా పడిపోయినది. కోయంబతూరులో 6000 యిండ్లు పోయినవి 24000 కొంపలులేక అల్లాడుచున్నాడు.

తంజావూరులో రెండుతాలాకాలలో 3000 యిండ్లు నాశనమైనవి. రెండుతాలాకాలలో ప్రవాహముల మూలమున అంచనావేయుట కష్టముగానున్నది. 15000 యిండ్లులేనివారు రెండుతాలాకాలలో నున్నారు. రెండు తాలాకాలలో సంఖ్యలు తెలియలేదు. మిగతాజిల్లాలలో నష్ట మింతిమర్కరముగాదు. కాని ధాన్యముకొనుటకు యిండ్లుకట్టుటకు పంటలవరకు ప్రజలు బ్రతుకుటకు సహాయము వెంటనే కావలసియున్నది.

కర్నూటహోలీ వంతెనయు, బెంగళూరురోడ్డు కొంతయు స్తు అమితవాసలచే తెగిపోయినట్లు బెంగళూరునుండి వార్తలు వచ్చినవి.

16 వ తేదీని గవర్నరుగారు తంజావూరును చూచుటకు వెళ్ళెదరని వెరలెనండి తెలియచుచున్నది.

ఆనవకుడినద్ద కావేరిగండి మూయబడిననూ పొర్లి ప్రవహించినది. మరల నష్టముకలిగినది. దానిని మరమ్మత్తుచేయుటకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. రైళ్లు, రోడ్లు లేకపోవుట సరుకు రాకపోవుట ధరలు పెరుగుట కనుకూలముగా నున్నది. రైల్వేవారు పియాల్లెను నెలరోజులలోగాను తిరుచినాపల్లి కోటపాట10 రోజులలోగా తయారుకావని తెలుపుచున్నారు.

తిరువేండ్రము, ఆగస్టు 7:—సెంట్రల్ రోడ్డు వరదలచే పోయినవారమురోజుల క్రింద బాగైనది. క్వీలక్ పెన్నికోట రోడ్డు నేడు బాగైనది. అరియకొకోవురివద్ద పడినగండి కొత్త యంతుములిరోడ్డు అన్నియు సుమారు 28 మైళ్ళవరకు బాగు చేయబడినవి. పీరినేడు సమీపమున 45 మైలువద్ద ఆకవార ములవరకు గండి పడవలమూలమున దాటవలసినదే. మన్నార్ లంకనలేయెన్నది. రాకపోకలు కష్టము. ఉత్తరభాగమున బాట వెంటనే బాగుచేయబడెడియత్నములు జరుగుచున్నవి పశ్చిమభాగముననున్న రోడ్డును బాగుచేయుట సాధ్యము కాదు మన్నార్ మెట్టుపేట రెసిడెన్సీకంపెనీ బాటలకు గొప్పనష్టమే కలిగినది.

మూల్కా, ఆగస్టు 7:—పేక్ యిమెల్, మల్ మురట్ మధ్య అనేకగండ్లు పడినవి. రాకపోకలుజరుగుట అసాధ్యము తిరుగ ప్రయరణమవువరకు మహాపాడీకోట, చాక్కియబాడుల మధ్య రైళ్లు నడువజాలవు. అని డిప్టీ ట్రాఫిక్ మాపరిం పెండెంటు గారు తంపినంపిరి.

27/0 మైలుమొదలు 27/11 మైలువరకు రాకపోకలు జరుగుటకు వీలున్నది. డేరాదీనపన్ను, మహమ్మదు కోటలమధ్య రైలుబండ్లు నడుచుచున్నవి. ప్రయాణికులకు టికెట్లు నిమ్మదు న్నామని ముల్తానునుండి డిప్టీ ట్రాఫిక్ మాపరిం పెండెంటు గారు తంపించిచ్చిరి. (ఆ. ప్రె)

వెల్లింగు న్ వార్తలు తుపాను గాడ్పులు ఉపద్రవముగా వీచినవి. బ్రా. కృష్ణ దగ్గరగానున్న భవనములపై తిగరపురేకులు లేచిపోయినవి. టెట్లు వ్రేళ్ళతో కూడినవి. ఇప్పుడు ప్రైవేటులో చలిగాలి వీచుచున్నది.

పికరానదిపెనున్నవంతెన వరదలమూలమున తెగిపోయినది. త్రాళ్ళుకట్టి కుర్చీలలో ప్రయాణికులను దాటించుచున్నాడు. జిల్లాబోర్డువారు లక్షరూపాయలు వెచ్చించి గొప్పవంతెన కట్టెదరని తెలియచున్నదని వెల్లింగుటకు సూచించిన వార్తలువచ్చినవి. (ఆ. ప్రె.)

సివిలు జ్యస్ కమిటీ

నిన్నటి దినము సివిలు జ్యస్ విచారణ సంఘము, సమావేశమునకు సర్. టి. దేశికాచారిగారు రాగలిగిరి. గా|| నా|| రా||నిగారి అగ్రత్రుత్వకీంద విచారణ ప్రారంభమయ్యెను.

మదరాసు అటార్నీ సంఘము ప్రతినిధి

మదరాసు అటార్నీ సంఘము ప్రతినిధి రామనాథనుగారు ప్రథమమున విచారించబడిరి. గ్రామ్యప్రజలు జైలును సబులలో పున హైకోర్టులో నియమింపబడవలెనని సిఫార్సు జేయుచున్నారు. అట్లయినచో వారు చేయవలసిన పనియందు ఆసక్తిగలవారు గలగియున్నారు. హైకోర్టుజడ్జీలలో ఒకరైన అటార్నీలలోనుండి నియమింపబడవలసినవారు గావలెను. ఇందుకు ప్రతికూలముగ నిబంధనేదియులేదు. పంచాయతీ కోర్టులకు రూ 100 విలువగల తగాదాలను పరిష్కరించు అధికారమిచ్చు వస్తునెను. స్వామికాజుకోర్టులలో రూ 500 మూలధనముతో భాగస్వాముల కుండుతగాదాలు విచారించుటకు అధికారమిచ్చినను బాధలేదు. కాని యాతీర్పుపై అపీలుజేసికొనువా కొన్ని సంగవలెను. డిక్రీమొత్తము ధివిజనుకోర్టులో పున హైకోర్టులో చెల్లించినవేయటకు అటార్నీ సంఘమువారు రంగీకరింపరు.

హైకోర్టులో ఒరిజినలుపైడునందు సరియైన డాక్యుమెంటులు లభించుట కష్టపాధ్యమగుచున్నది. నగరములోని సివిలు కోర్టు బాగుగనే పనిజేయుచున్నదని సాక్షిపలికెను. నగరమునుండి రూ 5000 విలువగల కేసులు పరిష్కరించుటకు ఆతని కట్టి అభ్యంత్రములేదు. ఈమార్పు చాలకాలముక్రిందటనే జరుగవలసియుండెను. ఇందుకుగాను సివిలుకోర్టునందు వేరొకజడ్జిని అధికముగా నియమింపవలసియుండును. ఇందుకుకొందరభ్యంతరము చెలపవచ్చును. కాని అట్లు సివిలుకోర్టుకు రూ 5000 అధికారమొసంగి రెండవజడ్జిని నియమించుటకు మదరాసులో నేరికిని అభ్యంతరముండదు. ఇందువలన హైకోర్టులో పనిచాలవరకు తగ్గును.

శిరస్తాదారుల సాక్ష్యము

తిన్నటి జిల్లాకోర్టులోని శిరస్తాదారుగానున్న నమస్కి వాయపిల్లెగారును, రాజమండ్రికోర్టు శిరస్తాదారుడు వెంకట్రామను పంతులుగారును ఒక్కసారి విచారించబడిరి. వారంటులమలుజరుపుపద్ధతి జరుగుచున్న విధానమున్న కీరంచిరి. పీరిజిల్లాలు రెండింటిలోను నూతనముగా ముఖ్యనాజరులయచు విధానము ప్రవేశపెట్టబడినది. సిల్లెగారు నూతనవిధానముకన్న ప్రాతవిధానమే బాగున్నదని చెలిపిరి. వారంటు లిచ్చిబంపినకోర్టు జమానుకు వేరొకపని ఒప్పుగించగూడదని చెలిపెను. మునసబుల యిండ్లలోను వినోదములకుగాను ఎక్కువమంది వారంటు బంట్లోతులను ఉపయోగించుచున్నారనట విచారించవలసిన విషయమే. వారంటుబంట్లోతులలో చాలమంది త్రాగుబోతులును దుండగీసులు నగుటచే వారిని శిక్షించుటకుగూడ మునసబులు భయపడుదురని పంతులుగారు నుడిపిరి. కావున కాలేజీ విద్యకు తగియుండువారిని అమీనులుగా నియమింపవలెననికోరిరి.

వి. సి. ఎస్. వారనవనరము.

మధుర న్యాయవాదుల సంఘముతరపున కె. ఆర్. వెంకట్రామనుగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. న్యాయాధికారులను తగినవారిని నియమించుచుండుటయే కేసులవిశేషమున కారణమని నుడిపిరి. జిల్లాజడ్జీలను నియమించునపుడు దూరపు కోర్టుల న్యాయవాదుల కెక్కువ అనకాకముల నీయవలెను. జిల్లామునసబుల నియామకములకుగాను సరియైనవారిని న్యాయవాదులనుండి ఎంచుటలేదు. న్యాయవాదుల సంఘమువారిని సంప్రదించినచో యెట్టిపక్ష భేదములు లేక సమర్థులగువారినే మూచించెదరు. అట్టివారినే మునసబులుగా నియమింపవలెను. వి. సి. ఎస్. వారిని న్యాయశాఖయందు నియమించుటనవసరము. ఆధవా నియమించినను 26 గురు జడ్జీలలో ముగ్గురు వి. సి. ఎస్. ఒకరినిపించాలను. వానిగూడ విధిగానుండ నవసరములేదు. ఒకరినితరగతి మునసబులకు సివిలుపనులతో బాటు క్రిమినలుపనిగూడ ఒప్పుగించినచో సమర్థులగు సెషన్సుజడ్జీలు లభింపగలరు. 6 వ న్యాయ శాఖలో అనుభవము లేనివారి పున న్యాయాధికారులగుచుండుటచే జడ్జీలు సివిలుపనికన్న క్రిమినలుపనియందు భాగుగ చూడగలగుచున్నారు. రెండుకోర్టులంచి వేరువేరుగా నిలుపుట జడ్జీలనుండుటకన్న ఒక్కకోర్టునందే యిరువురను నియమించిన బాగుండునని సాక్షి చెలిపెను. పశ్చిమగురుమును హెచ్చించవలెనని గూడ కోరెను.

మధురలో హైవేటులబాధ యెక్కువగాలేదనియు, సమనలందుట చాల విశేషముగనున్నదనియు సాక్షి పలికెను. దేశికాచారిగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముగ చెలిపెను. దావాదారు సమనులందినట్లు భావించి డిక్రీ లకులు జరుపుటయందు కంటే ముద్దాయి సమనులందఱుండు రెప్పించుకొనుటలో కెక్కువప్రమాదము కలదని చెలిపెను. ఈవిచారణాంతమున కమీషనరుని నియమించినచో చాలజాగ్రత్తగా జూచి మంచివారినే నియమింపవలెను. రిసీవరులు చేయుపని సంశ్లేషికరముగ లేదు. వారు రహస్యముగాగాక కోర్టులోనే తమపని నిర్వహించిన బాగుండును. అటు పీలులేకున్నచో వారిని తొలగించి ప్రత్యేకకమీషనరుని నియమించుటయే మంచిదని సాక్షి చెలిపెను.

బి. తణికాచలం చెట్టిగారు

మదరాసు న్యాయవాదుల సంఘ ప్రతినిధిగా అడ్వకేటగు తణికాచలం చెట్టిగారు తానింకను జుడషియలు మితవ్యయ సంఘమువారి శిఫార్సుల సంగీకరించెదనని తెలిపెను. స్వామికాజు కోర్టులో పునర్విచారణ తొలగించవచ్చునని చెలిపెను. అపీలు హక్కును తగ్గించుటకు ఒప్పుకొనలేదు.

న్యాయజ్యము కోర్టులోనుండునంతకాల ఆందుకు సంబంధించిన పార్టీల ప్రత్యుత్తరము రిజిస్టరు చేయించియుంచవలెనని ఆయన సంఘమువారు రిజిస్ట్రేషన్ చేయవలెననియు చెలిపెను. వ్యాపారమునకు సంబంధించిన న్యాయజ్యములు త్వరగజూడవలెను. సాధారణముగా వచ్చు ప్రతి నూరు న్యాయజ్యములలో 40 లేక 50 వంతున వ్యాపారమునకు సంబంధించినవే యగును. కేసు త్వరగా ముగింపుడనిగోరుచు అర్జీ బెట్టుకొను అధికారులు ఉభయపక్షములవారికి గలదు. డిక్రీమొత్తములపై నూటికి 6 రూపాయిల వడ్డీ చాలదని ఆయనయభిప్రాయము. చివామి న్యవహరములను నిరుత్సాహపరుపవలెనని ఆయన సంఘమువారు గోరుచున్నారని తణికాచలం చెట్టిగారు చెలిపిరి.

హైకోర్టునందు రూ 1,000 మించిన న్యాయజ్యములన్నియు విచారించబడవచ్చునని నిబంధనగలిగినన్నట్లు నగరములోని సివిలు కోర్టు అధికారము హెచ్చింప నవసరములేదని దేశికాచారిగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముగా సాక్షి చెలిపెను. అంతటితో నిన్నటివిచారణ ముగిసెను.

మొహరంపండుగ

డిల్లీలోనేడు ప్రాంభమైన మొహరం నిమిత్తమైన స్థానిక సివిలుకోర్టులు ఒకవారముదినములు మూసివేయబడినవి. బాధ్యత గలిగిన ఉద్యోగులును కాంతికి భంగముగలవగుండ ప్రయత్నములుచేయుచున్నారు. ముఖ్యమైన ప్రజేతము లన్నిటియందును బలమైన పోలీసుపెక్టెట్లు నుంచినారు. వారు తన బాగరూక తతో మెలగుచున్నారు.

నిన్న నొకహిందువుకు ఒక ఆవును అమ్ముకొనుటగా కొనువారికిని అతని భార్యకును తగాదాజరిగెను. దానిపై ప్రజలు పోగారి. కాని యెట్టి ప్రమాదమును లేకయే యెవరిండ్లకు వారు పోయిరి. ఈమొహరంపండుగలో గల్లంతులేమియు జరగవని కొందరు గట్టిగా నమ్ముచున్నారు.

బి. ఐ. పి. రైల్వే

మొదటి రెండు తరలగుతులకు రేట్లను తగ్గించుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—బి. ఐ. పి. రైల్వేలో అక్టోబరు మొదటి తేదీనుండి మొదటి రెండు తరగతుల ప్రయాణికుల టిక్కెట్లను తగ్గింపబడును. ప్రస్తుతము మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు మొదటి 300 మైళ్లకును మైలుకు 80 పైసలచొప్పునను చార్జీచేయబడుచున్నది దీనిని మొదటి 300 మైళ్లకు మైలుకు 24 పైసలచొప్పున తగ్గించి తరువాత మైలుకు 18 పైసల చొప్పున యిప్పుడున్నట్లుగా నేయించవలసినపనియూచూచింపబడెను. రెండవతరగతిలో యిప్పుడు మొదటి 300 మైళ్లకును మైలుకు 15 పైసల చొప్పున చార్జీచేయబడుచుండెను-ఇకముంది మైలుకు 12 పైసల చొప్పున తగ్గింపబడెను. తరువాత మైళ్లకు యిప్పటివలెనే మైలుకు 9 పైసలచొప్పున చార్జీచేయబడును. (అ|| ప్రె||)

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

మరల తిరువాన్కూరు శాసనసభ 7 వ తేదీ 11 గంటలన్నరకు మూడినది. దివాన్ గారు అగ్రత్రుత్వవహించి మహాశాసన గారి శరీరస్థితి క్షుద్ధముగానున్నది గాన సభ నిలుపుతేయబడినదని చెప్పిరి. సహారాజాగారికి జన్మగానున్నదని తెలిపిన అధికార పూర్వకము మొదటి ప్రకటన మిషడెను.

ఒక పార్సీ వాని నేరము

ఇద్దరినిచంపి మరియిద్దరిని గాయకరచెను

విచారణ

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—నేడు స్ట్రీటులో సహా నిండియున్న కోర్టులో 64 సంవత్సరములుగల తేమర్లి ఆర్థుషీరుమిర్జా అనుపార్సీవాని నేరవిచారణ జరిగెను ప్రాటుయెదుటను ప్రత్యేక జూరీయెదుటను ప్రారంభమయ్యెను. మార్చి 11 తేదీన యిద్దరిని చంపినట్లును యిద్దరిని గాయపరచినట్లును మీర్జాపై నింద మోపబడెను. ఆ దినమున హాజరైండుంగ. ప్రజలందరు పీఠులలో తిరుగుచుండి రాత్రి 10 గంటలవేళ ఆ దినమున పేరలులో యిండ్లమీద రాలు రువ్వబడుచుండెను. దొంగలు దొంగలని భయపడిపార్సీలును హిందువులును పీఠులలోమాడి దొంగలను పట్టుకొనుటకు ముతాలు ముతాలుగా బయలు దేరిరి. అటువంటి ముతాయొకటి మీర్జాగారి యింటి యెదుటి గుండా పోవుచుండగా వారు దొంగలని భయపడి మీర్జా తుపాకీతో కాల్చెను. ఆ దెబ్బలకు యిద్దరు చనిపోయిరి. ఇద్దరికి గాయములు తగిలెను. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది. (అ|| ప్రె||)

ఎర్ర నోటీసులు

కృష్ణనగరు కాలేజీలోను హైస్కూలులోను రేడీకార్మికేలు బాలికా పాఠశాలలోను కొన్ని ఎర్రని బెంగాలు నోటీసులు ఆద్దల వోటీసు బోర్డులో అంటింపబడెను. ఈ నోటీసులు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకు పంపబడెను. విచారణ జరుగుచున్నది.

అరెంటీనావై మానికులు

కలకత్తా, ఆగస్టు 6:—ఈయందయమున అల్లాబాదులో బయలుదేరిన అరెంటీనావైమానికుడు జన్మి కలకత్తాకు యింకారాలేదు. గయలో 11-30 గంటలకు ఆకాశమున యెగురుచుండెను. కాని యిప్పుడెక్కడున్నది యెవరికిని తెలియదు. (అ|| ప్రె||)

వైకంఠత్యగ్రహము

ఖద్దరుపరిశ్రమ ఉపవాసము

వైకంఠ ఆగస్టు:—హిందూ శ్రుతిశ్లోకముగాని పోలీసు వారుగాని యిప్పుడేమాత్రమును దౌర్జన్యమును వహించుటలేదు. సత్యాగ్రహవంటిరులు నాలుగు బారీకేడులవద్ద చరకాలతో నూలువడుతున్నారు.

నాయకుడును, ఇంతవరకు తిరువనంతపురం సెంట్రల్ జైలులులో శిక్ష ననుభవించినవాడును అహమ్మదాబాదు అ. భా. కాం. సభకు పోయియున్న వాడును అగు టి. ఆర్. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు ఇప్పుడాశ్రమమునకు వచ్చి ఆశ్రమ వాసులచేత ఖద్దరును తయారు జేయించుటలో నిమగ్నుడై యున్నాడు. అ. భా. కా. కమిటీ తీర్మానము ప్రకారము గంధి గారికి ఆగస్టు 15 తేదీలోగా 84,000 గజముల ఖద్దరును పంపుట కొరకు ప్రతివంటిరును 840 గజములనూలును వడువవలెనని విధింపబడెను. వంటిరులలో నొకరగు గాంధి దాసు లక్ష్మణపెరుమాళ్లపెట్టి గారు తీయవలసిన నూలును తీసి గాంధిగారికి పంపువరకు ఉపవాసవ్రతమును బూనియున్నారు. ఉపవాసముండియే రాత్నముదగ్గర మోసినదినమంతయు పని చేయుచున్నారు.

సత్యాగ్రహానికి

కోలాలంపూరు పి. యె. వాసుదేవన్ గారు యఫ్. యం. యస్. సత్యాగ్రహానికి రు. 35 నోసంగిరి. (అ|| ప్రె||)

కంచుపలకను బహిర్యతముచేయుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—హిందూదేశమునకు 1823 సంవత్సరములో స్కాట్లాండు చర్మినుండివచ్చి ప్రభుపాదిరిరాకను తెలియజేయునట్టియు, స్కాట్లాండు చర్మియొక్కయు స్కాట్లాండు యునైటెడు ఫ్రీచర్మియొక్కయు విదేశమిషనుకవిట్ వారొసంగినట్టియు కంచుపలక యొకటి ఆదివారమునాడు రాత్రి బొంబాయి సెంటు ఆండ్రూసు చర్మిలో బహిర్యతముచేయబడును.

దక్షిణయిండియా వరదలనహాయము

ఒకసభలో దక్షిణయిండియా వరదల నిమిత్తము నిధులను వనూలుచేయుటకై సంఘములు ఏర్పాటుచేయబడెను. ఈ సందర్భముననే మరియొక బహిరంగసభ పురమందరమున గావింపవలసినదని పురప్రముఖులు షేరీఫు నడుగుచున్నారు. (అ|| ప్రె||)

అఖిలభారత ఖద్దరుబోర్డు

ఆంధ్రరాష్ట్రము

(ప్రకటన నెం 1

(1) అఖిలభారత ఖద్దరుబోర్డునుండి ఋణములను తీసి ఆంధ్రరాష్ట్రములో ఖద్దరుబోర్డులను స్థాపించి సుమారు సంవత్సరముల క్రింద యీ బోర్డులవారు చేయు పనివిషయమే ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరుబోర్డువారు రిమెండరులను పంపుచున్న జిల్లాబోర్డులవారు తగిన సంజాయిషీ యిచ్చునందుట కడు శోచనీయము. ఆ 1923 సం॥ తాలూకా వివరములు ఏమియు తెలియనందున ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరుబోర్డుపై నివేదికను అఖిలభారత బోర్డువారు ప్రకటించబడుచుండిరి. ఈ కారణముల వలననే మహాత్ముడుగూడ "యంగుయిండియాలో ఆంధ్రరాష్ట్రమునుండి యేవిధమైన సంజాయిషీ వచ్చుటలేదని" వ్రాసి యున్నారు. ఆంధ్రరాష్ట్రము హిందూదేశ మంతటిలో ఖద్దరు ఉత్పత్తికి ప్రసిద్ధి చెందినప్పటికి మహాత్మునిమనస్సున కిట్టిదురభిప్రాయము కలుగజేయుట విచారకరమైన సంగతి. అఖిలభారత ఖద్దరుబోర్డువారి మానసికవికల అచ్చున మోసాలను ఆంధ్రరాష్ట్ర బోర్డువారు ప్రతిజ్ఞబోధనకు పంపియున్నారు. వీటిని సకాలములో పూర్తిచేసి తిరిగిపంపుట జిల్లాబోర్డుల ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది.

(2) అర్ధసంవత్సర నివేదికను అచ్చుఫారములను ప్రతి జిల్లాబోర్డుకు పంపడమైనది. జిల్లాబోర్డులవారు తమ జిల్లాలలో నుండు ఖద్దరుఉత్పత్తి సంఘములకును, దుకాణములకును పంపి ఆ 1924 సం॥ ప్రథమ ఆరుమాసములకు (జనవరి మొదలు జూలై మాసంతరమువరకు) అచ్చుఫారములలో నుండెడు వంతయుల పూర్తిచేసి 15 రోజులలో తిరిగి యీ క్రింది చిరునామాకు పంపునట్లు చేయవలెను. ఈ అర్ధ సంవత్సరపు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరు అభివృద్ధినివేదిక యీ సెలవులోగా అఖిలభారత ఖద్దరుబోర్డువారికి విధిగా పంపవలసియున్నది. గాన జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులును ఖద్దరుబోర్డుసభ్యులును తగిన శ్రద్ధవహించి యీ వైసివేకలను నియమితకాలములో పంపగలందులకు కోరబడుచున్నారు.

మరొకటి జిల్లాబోర్డువారు అన్ని సంఘములనుంచి యీ ఫారముల గూర్చిన తర్వాత తెప్పించుకొని యీ క్రింది చిరునామాకు పంపిన విలుగనుండును.

ఈ ఫారములు కావలయువా రీ క్రిందివారికి వ్రాసి బడయగలరు.

వే. నారాయణమూర్తి.

గొడుగుపేట, బండరు } ఆడిటింగు ఇంజనీర్లు.
ది 6.8.1924 } అఖిలభారత ఖద్దరుబోర్డు,

* * * * *

న మో నా

కాంగ్రెసు ఖాదీబోర్డుయొక్క ఖద్దరుసంఘము

అర్ధసంవత్సర అభివృద్ధినివేదిక.

— 24 నుండి — 24 వరకు:

గ్రామము: జనసంఖ్య

తాలూకా:

జిల్లా:

విస్తీర్ణము:

ఆంధ్రరాష్ట్రము:

1. అఖిలభారత కాంగ్రెసు ఖద్దరుబోర్డునుండి ఋణము.
2. కాంగ్రెసు కమిటీనుండి పెట్టుబడి.
3. ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘము, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము నిధినుండి విరాళము.
4. (అ) కాంగ్రెసు సంఘములనుండి ఋణములు.
(క) వృత్తులనుండి ఋణము.

- ii 1. చూచి కొనుగోలు.
తూకము.
ఋణము 1 కి రు. అ. పై. మొత్తము ఖరీదు: రు.
2. ప్రతిపక్షముగోలు.
తూకము.
ఋణము 1 కి రు. అ. పై. మొత్తము ఖరీదు: రు.
3. ఏకులు (ఏకనదూది)
తూకము.
ప్రతిపక్షము మజూరి: రు.
వీశే 1 కి రు. అ. పై.
ఏకుడు మజూరి: రు. అ. పై. వీశే 1 కి రు.

ప్రతిపక్షములో తరుగుయొక్క తూకము ఏకుడులో తరుగుతూనిక.

4. (అ) నూలుకొనుగోలు.
వడుగులసంఖ్య.
పొడవు.
పుంజములు.
ఋణము ఏ వంబరుకు సమముగ నుండును?
మొత్తము ఖరీదు: రు. వీశే లేక పడుగు 1 కి ఖరీదు: రు.

- (క) వడికించిన నూలు.
వడుగులు కిచ్చినదూది.
వడికిననూలు పడుగులసంఖ్య
నూలుతూకము.
పడుగుపొడవు.
పుంజములు.
ఋణము ఏ వంబరు నూలుకు సమముగ నుండును?
వడుగులలో తరుగుయొక్క తూనిక
వడుగులు మజూరి: రు. అ. పై. వీశే 1 కి రు.

- (గ) రాటుములు ఎచ్చుటెచ్చుట ఎన్నెన్ని పనిచేయుచున్నవి? (వివరముగా)

5. (అ) వస్త్రములు.
నేయుట కిచ్చిన నూలు.
నూలుతూకము.
పొడవు.
పుంజములు.
ఏ వంబరుకు సమముగను?
(క) తయారైన బట్టరివరము.
తూకము.
పొడవు X వెడల్పు.
ఏ వంబరు సమము.
పుంజములు.
నేతమజూరి: రు. అ. పై. గజము లేక మూర 1 కి రు.
ఎచ్చుటెచ్చుట ఎన్నెన్ని మగ్గములు పనిచేయుచున్నవి? (వివరముగా)

6. (అ) చలవ మజూరి.
(క) అద్దకము మజూరి.
7. వస్త్రము కొనుగోలు.
ఎచ్చుటెచ్చుట.
ఎంత.
పొడవు X వెడల్పు.
మొత్తము ఖరీదు: రు. గజము 1 కి రు.
8. తయారుచేయించిన లేక కొనిన రాటుములసంఖ్య
మొత్తము ఖరీదు: రు. రాటుము 1 కి రు.

iii విక్రయము.

1. దూది.
(అ) తూకము.
(క) మొత్తము ఖరీదు: రు. అ. పై. మ|| 1 కి రు.
(గ) తూకములో తరుగు.
2. ప్రతిపక్షము.
(అ) తూకము.
(క) మొత్తము ఖరీదు: రు. అ. పై. మ|| 1 కి రు.
3. ఏకులు.
(అ) తూకము.
(క) మొత్తము ఖరీదు: రు. అ. పై. వీశే 1 కి రు.
4. నూలు.
(అ) తూకము.
(క) మొత్తము ఖరీదు: రు. అ. పై. వీశే 1 కి రు.
5. వస్త్రములు—చిల్లరగా లేక మొత్తముగా
(క) పొడవు X వెడల్పు.
(గ) కొలతలో తరుగు.
(అ) మొత్తము ఖరీదు: రు. గ|| 1 కి రు. అ. పై.

- iv (అ) అమ్మినరాటుముల సంఖ్య.
(క) ఉచితముగా నిచ్చినరాటుములసంఖ్య.
(గ) నాయిదామిదా అమ్మిన రాటుములసంఖ్య.

- v (అ) కాంగ్రెసు ఖాదీబోర్డు ఖద్దరుసంఘములకు కిచ్చిభిక్రించిన పనిచేయు మగ్గములసంఖ్య:-
(క) కాంగ్రెసు ఖాదీబోర్డు ఖద్దరుసంఘములకు పనిచేయు యితర (ప్రైవేటు) మగ్గములసంఖ్య?
ఎచ్చుటెచ్చుట ఎన్నెన్ని? (వివరముగా)

మరొకటి ఖద్దరుఉత్పత్తిలో డబ్బు యితర ఆవకాశములు.

వంగరాష్ట్రమున చిర్రాజక

ప్రకటనము

దొరతనమువారు 1000 రూపాయలు బహు

మాన మిచ్చెదరు

"రక్తజంగము- సంఘాధ్యక్షుడు సంఘసభ్యులు" అను పేర్లతో ప్రకటింప జినకరపత్రమును దొరతనము వారు బహిష్కరించినటుల జూలై 28 వ తేదీని ప్రకటింప బడెను. ఆకరపత్రమున కాదివాక్యమున "ప్రజల కిందురగాలమున తెలుపునదేమనగా" అనియును, అంత్యవాక్యమున "తక్షణమే పంపివేయాలెను" అనియును వ్రాయబడెను. ఆకరపత్రమును ముద్రించుటకును ప్రకటించుటకును బాధ్యులగు వారిని అరెస్టుచేయుటకును శిక్షించుటకును కావలసిన విషయములను తెలుపగలవారికి చెయ్యిరూపాయలు బహుమానమియ్యబడును" అని వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి

(అ||వె||)

వాతావరణ నిమితి

1924 వం॥ ఆగస్టు 8-వ తేది శుక్రవారము

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	మరిగి	వడి	వేగము	వేగము	వేగము
మరిగి	వడి	వేగము	వేగము	వేగము	వేగము
అఖిలభారత	8.7	18.0	...	8.85	...
అఖిలభారతము	87.6	8.1	...	4.94	87.9
అఖిలభారతము	92.9	8.2	...	6.86	89.0
అఖిలభారతము	91.5	7.8	...	9.17	11.0
అఖిలభారతము	90.8	7.6	...	6.89	26.
అఖిలభారతము	91.6	7.4	...	2.8	10.1
అఖిలభారతము	98.4	18.3	0.1	5.8	11.4
అఖిలభారతము	101	75.7	0.1	1.79	87.9
అఖిలభారతము	98.9	18.4	...	9.16	10.1
అఖిలభారతము	10.	8.1	...	2.8	52.
అఖిలభారతము	96.4	7.1	...	6.74	88.0
అఖిలభారతము	85.9	7.5	0.8	14.85	22.0
అఖిలభారతము	101.	74.	...	0.14	10.1
అఖిలభారతము	95.2	81.2	...	6.57	88.0
అఖిలభారతము	98.4	7.8	...	8.7	88.0
అఖిలభారతము	90.2	78.2	...	4.2	1.00
అఖిలభారతము	2.2	28.0
అఖిలభారతము	79.7	74.1	1.8	60.14	70.1
అఖిలభారతము	8.6	74.5	2.82	8.75	114.1
అఖిలభారతము	81.8	3.8	3.0	0.89	117.16
అఖిలభారతము	4.0	7.4	1.74	9.26	125.66
అఖిలభారతము	85.3	6.8	...	8.6	3.17
అఖిలభారతము	6.7	6.0	1.81	111.8	2.00
అఖిలభారతము	66.4	5.7	0.21	7.90	12.18

సర్కారులు:—దక్షిణాను ఆసులు ఎల నిమిషములలో గూడుకొన్నది. ఉత్తరమున విస్తారమున కుంభులు గూడుకొన్నవి. గోపాలపూర్వము ఉత్తర తిరుగు. ఇటు పగటివేడియ 2.6 డిగ్రీలు ఎక్కువ కాకినాడలో 3.7, మద్యిరేల్లుములో 2.7 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ. కాకినాడలో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్కణ:—కడపలో 11 కిరించెను. ఇటు మేలుములు న్యాపించినవి. కడపలో పగటివేడిమి ము కన్నా లుగోరాత్రవేడిమియు 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నూటకము:—నెల్లూరులో 0.3 కిర్నూటకము. మేలుములు 2.3 మి సురుగు నున్నది. కడపములో ఉత్తర తిరుగు. కల్లూరులో ఎక్కువ. ఇటు రాత్రివేడిమి 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కడపలో రాత్రివేడిమియు ఈ యాద్యప్రకారములయగు పగటివేడిమియు 4 నుండి 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

పడమర తిరుముకొని ఇర్రము పడవచ్చును. గోనిక చినుము. ఆ గోనిక చినుము.

వే. ఆర్. నాథుని.

చాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, మద్రాసు.

రేవుస్థారు, లీవైటు, వేస్టిమిగాన్లు 1924-1925 లో
బొంబాయి కలకత్తా రంగూనుపట్టణములను జూచెవరు.

ఐరిషు సరిహద్దుతగాదా

బ్రిటిషు ప్రభుత్వ చర్య

క్రొత్త చట్టమును బ్రవేశ బెట్టిరి

లండన్, ఆగస్టు 6:—రాత్రి 11-15 ప్రభుత్వము వారు బ్రిటిషు పార్లమెంటు లాభములను (ప్రీవీలు ప్రభుత్వ సర్వము నిమిత్తము పాడుకేయకుండు ప్రభుత్వమువారు వివేకము తోడనే ప్రవర్తించిరి. తమ నెమక వారు జేసిన తప్పులను సవరించెదమని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఐరిషు ప్రభుత్వమునకు ఆభయము నియవలెను. ఆతనిని ఇప్పుడు బ్రిటిషువారు పూనుకొనిరి. సెప్టెంబరువరకు ఆగిన నెమ్మదిగ ఏర్పాటులు జరుగువను ఆశతో నున్నారు. తొందరబడి ప్రాణము విసిగి కాసనములను ప్రవేశ బెట్టుటకంటె ప్రస్తుతమందు ఐరిషు చిక్కులను నియమింపబడిన ఐరిషు సరిహద్దు సంఘమువారు పరిష్కారము జేయగలరని ఎల్లప్పుడు ఉత్సాహముగ నుండువా రనుకొనుచున్నారు.

క్రొత్త శాసన ప్రవేశము

లండన్, ఆగస్టు 6:—చక్షూ ఐరిషు ప్రభుత్వముతో భౌతిక నిష్కాపట్యముగ చర్చించినపిదప, ఈ లోతుగ సరిహద్దు సంఘమునకు ఉత్తర ఐరిషు ప్రభుత్వమువారు సభ్యుని నియమించుచు, సెప్టెంబరు 30 తేదీకి పార్లమెంటును సమావేశపరచుటకు భావముగారు నిశ్చయించిరిని పార్లమెంటు ఆపు జేయుదులమనుచుండగానే ఒడంబడికను దిద్దుటకు చట్టమును అమలుజరుపవలెనని కాన్సేప్టువారు 4 తేదీని మున్దానాల్లుగారికి న్రాసిన కామగుగారు నుడిచిరి. సరిహద్దు సంఘమును నియమించుటకు ఆయన ఇంత ఆలస్యము చేసిన అపాహములను తొలగింపవలెనని గోరిరి. ముందుచెనక ఆశించియుటకు వ్యతిరేకుండ ఈ చట్టమును ఆలోచించుటపార్లమెంటును సమావేశపరచుటకు మీరు లేనని మున్దానాల్లుగారిని. ప్రభువులసభివారును కామన్సు సభివారునుగూడ ఆక్షేపించెదరనిరి. సెప్టెంబరు 30 తేదీని ఈ బిల్లును రెండవసారి పార్లమెంటులో చర్చించెదరు. దానిని అమలులో బెట్టుటకు ప్రభుత్వము సర్వవిధముల తోడ్పడెదరు.

అల్లెరు ప్రభుత్వమువారీలోపుగ ఈ బిల్లు అవసరము లేకుండుననే, సరిహద్దు సంఘములో ఒక సభ్యుని నియమించెదరని ఆశించుచున్నారమని భావన గారు తెలియజేసిరి. ప్రాత అవాహములను ప్రజ్వలి జేయకుండు ప్రజలును, పత్రికలను జాగ్రత్త చూపవలెనని. ఈ విషయములు ప్రమాదకరమైనవిగాని జాగ్రత్త ప్రవర్తించవలెనని. ఐరిషు సరిహద్దుతగాదాను నిర్ణయించుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు చట్టమును మొదటి పర్యాయము కామన్సు సభలో ప్రవేశ బెట్టిరి. ఈ చట్టము ఉత్తర ఐర్లండు తరపున సరిహద్దు సంఘములో ఒక సభ్యుని నియమించుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము నిచ్చుచున్నది.

బాల్విగారు

ఒడంబడికలో జేప్పబడిన సరిహద్దు సంఘస్థాపనమును మాట్టిచో కన్సర్వేటివు లండనును విశాధమును జూపవలెననిరి.

మైముపత్రిక

చిరస్థాయిగనుండు ఏర్పాటులు

మైముపత్రికా స్వారంభము సదా ఉండుటకును, సమర్థత నిర్వహించుటకును కట్టుదిట్టముల సేర్పాటు జేసిరి. ఒక సంఘము సేర్పాటు జేసిరి. వీరికి పత్రికా విధానముతో సంబంధముండును. తీవ్రముగ రాచకీయములందు పాల్గొననివారి నే సభ్యులుగ జేర్చుకొనిరి.

మైమెన్ స్థారక చిహ్నము

నిర్దించుచున్న దేవాలయము

మైమెన్లో చనిపోయిన శూరశిఖావంశులకు దేవాలయమును నిర్మించివచ్చుముగ వీరికి వీరిబంధువులు ప్రార్థనలను జరుపుటకు ఏర్పాటుచేయుచున్నారు. త్వరలో దీని సేర్పాటులు జరుగవలెననుచున్నారు.

పంజాబు శాసనసభ

సప్లిమెంటరీ గ్రాంటులు

లాహారు, ఆగస్టు 7:—నేడు పంజాబు శాసనసభలో 1923 మార్చి 31 తేదీతో ముగిసిన సంవత్సరములో నైన యొక్క వ ఖర్చు డిమాండులును, యీ సంవత్సరము కావలసిన సప్లిమెంటరీ, అడిషనలు గ్రాంటుల నిమిత్తము 20 డిమాండులను చర్చ లేకుండానే ఓటుచేయబడెను. లాండువిన్యా నిమిత్తము రు 18,00 గ్రాంటుకొరకు ఒక సప్లిమెంటరీ డిమాండు తీసికొని రాబడగా అదియిడివరకు సభలో నిరాకరింపబడినదని అధికార తరులు గట్టిగా అభ్యంతర పెట్టి తిరిగి నిరాకరించిరి.

జెయిలు గ్రాంటులు

జెయిల్ కారకు రు 1000 గ్రాంటు కావలసినదని మరి యొక సప్లిమెంటరీ డిమాండు తీసికొని రాబడగా నిశ్చలసభ్యు లందరును, అందుముఖ్యముగా సర్దారు నురుబక్కు సింగును ఆభ్యంతర పెట్టిరి. జెయిల్ క్రిక్కిరిసి యుండుట ఆకాశభైరవలైన నేననియు, బద్ధవుడ్డు కమిటీవారు నల్పుచున్న యుత్తరప్రత్యుత్తరములవలన ఆకాశభైరవలందరను యీవరకే విడుదలచేయబడి యుండవలసినదనినీ, ఈవిషయమై యెంతమంది సభ్యులు ప్రభుత్వమువారి నడుగుచున్న కమిటీ విషయమై ప్రభుత్వము వా రేమియుచెప్పకుండుటచారకరమనియు సింగుగారు చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారి డిమాండు కారణములేదనియు అట్టిదాని వంగీకరింపరాదనియు సతడు చెప్పెను. ఈ తీర్మానముయొక్క ఉద్దేశ్యమును తెలియజేయుచు, జెయిల్ ఆదాయమును హెచ్చు జేయుటకు పబ్లిజిలోయ ప్రాజెక్టులో ప్రభుత్వమువారు ఒక సెంట్రల్ కాంపు జెయిలును స్థాపింప నిర్ధారణచేసినారనియు, అచ్చట 1000 వై దీలచేత త్రవ్వవలసిన చెయించెదరనియు అందువలన యీ సప్లిమెంటరీ డిమాండు అడుగవలసి వచ్చినదనియు సర్ జానుగారు చెప్పిరి. తక్కిన కాలిఫా ప్రాజెక్టులను గూడ తీసికొన్నప్పుడు యిటువంటి కాంపు జెయిల్లు ప్రారంభించినయెడల అప్పుడు జెయిల్లు క్రిక్కిరియింపవలసిన ప్రశ్న రాదు.

బద్ధవుడ్డు కమిటీ

విషయములను రహస్యముగా నుంచుట

బద్ధవుడ్డు కమిటీవారికిని సిక్కులకును జరుగుచున్న యుత్తరప్రత్యుత్తరములను రహస్యముగా నుంచినారని ప్రభుత్వమువారిపై మోపబడిన నిందకు అట్టి యుత్తరప్రత్యుత్తరములను బహిర్గతమునర్పుట మర్యాదగాదని సర్ జానుగారు సమాధానముచెప్పిరి. సిక్కు దేవస్థానములను గురించి వారు ప్రయివేలుకా సనముల నేర్పరచుకొనవలసినదని ప్రభుత్వమువారు సిక్కులతో యెన్నిమాటలు చెప్పినను వా రల్లుచేయక దానివిషయమై ఒక స్టేటుమెంటునుగూడ యాయలేదు. డిమాండును ఓటుకుపెట్టగా యెట్టిపక్షములను లేక డిమాండు ఆమోదింపబడెను.

మకాంబండ్ల చట్టము

సప్లిమెంటరీ డిమాండు లు ప రి హ్ గ ర మై న త రు వా త మి యా వ్ మ స్తీ హు స్సే ను గా రు నెల్లెట్టుకమిటీకి పంపబడిన మకాంబండ్ల (పంజాబు సవరణ) చట్టమును ప్రవేశ పెట్టిరి. సభ లేపటికి వాయిదావేయబడెను.

ప్రశ్నలసమయమున, న్యాయ, కార్యనిర్వాహక విభులను తేరుచేయునట్టి కమిటీనిజేదను విచారించినవిదట ప్రభుత్వమువారు వీటిపాదల కాఖలోని 2-3 గురు ఉద్యోగిగల నుండి మెజిస్ట్రేటులు అధికారమును తొలగించిరిని సర్ జాను మేవార్లుగారు సభలో తెలిపిరి. అధికవిషయములను బట్టియు రాష్ట్రములో జరుగుచున్న దొంగతనము మొదలగువానిని బట్టియు యీచర్య యంతటితో ముగింపబడినది. విలనవ యిప్పుడు పరిపాలనను పునః నిర్మించుటకు ప్రయత్నించుట దొంగలపై ప్రయోగింపబడు శక్తిని బుహీనముగా చేయుటయనెను. ఇది శేవల మసమంజసము (అ) (పె.)

హర్షి మను గారు

పత్రికా సంబంధీకుల రాయబారము

బొంబాయి గవర్నరు అంగీకరించుటలేదు

బొంబాయి, ఆగస్టు 7:—హర్షి మనుగారిని హిందూదేశమునకు రానినువలసినదని వారిముగారు తీసికొనివచ్చిన తీర్మానము అధిక సంఖ్యాకులవలన బొంబాయి శాసనసభలో ప్రోపియేటరు యొందుటచేత ఆవిషయమై హిందూదేశ పత్రికా సంబంధీకుల సంఘమువారు తేమ్మరాజుబారమును వినుటకు బొంబాయి గవర్నరు అంగీకరించుట లేదు. (అ. (పె.)

కత్తీ నెయ్యి నమ్ముట

ఢిల్లీ, ఆగస్టు 7:—కత్తీ నెయ్యి నమ్ముచున్నందుకు ఢిల్లీ పురపాలక సంఘమువారు యిద్దరువ ర్తకులను పటుకొని ఒక్కొక్కరికి 50 రూపాయల చొప్పున జరిమానాను విధించిరి. ఈ నేరమునకు యంతకంటె శిక్షవిధించుటకు వీలులేదు.

నోటీసు

గుంటూరు ప్రెస్ డి మునసపుకోర్టులో

నెలకు దిట్టి రంగయ్య—వాది

అండు

చమవోలు వెంకటసుబ్బయ్యవగయరాలు—ప్రతివాదులు
ప్రతివాది అయిన చమవోలు వెంకటసుబ్బయ్యమీదను వాది O.S 240/1924 రు (వాయిదా 20.8.24) O.S 269/1924 రు (వాయిదా 15.8.24) S.C 533/1924 (వాయిదా 25.8.24) దావాలుచేసి నోటీసు చేయించగా కనబడకుండా తప్పించుకొని తిరుగుచున్నాడు గాన సరకు వావా లలో నైచెప్పిన తేది వాయిదాలవాటికి స్వయముగాగాని వకీలుద్వారాగాని హాజరయి కోర్టులో ఆక సరు దాఖలుచేయని యెడల ఎక్స్ పార్టి చేసి డిక్రీ యివ్వవలసిన తెలుసుకొనవలసినది.

కో. రాజేశ్వరరావు

7.8.24

వారితరపున వకీలు.

నోటీసు

రేవల్లె డిస్ట్రిక్టు మునసబు కోర్టులో

O. S. 44 of 1924.

వాది:—పరుమారి అంజయ్య సాకిక్ వోలేరు శి నాయ తూర్పుపాలెం.

ప్రతివాది:—కావూరి పెద శేషయ్య కుమార్లు వారా యణరావు సాకిక్ వోలేరు.

యీ నెంబరు ప్రతివాది 13.6.21 తేదీన వాది శేర వ్రాశియచ్చిన ప్రాంతీకోటు బాకిగాను రు 142-1-0 లకు వాది దావాతేగా కోర్టువారు 1-9-24 తేదీన ప్రతి వాది హాజరయ్యే నిమిత్తం వాయిదా వేశియున్నారు. సరకు వాయిదా వాటికి ప్రతివాది హాజరై ఆక్షేపణ లున్నయెడల తెల్పుకొనవలెను. లేనియెడల యక్సావ్వి డిక్రీ అగునని తెలిసు కునేది.

తెనాలి

7.8.24

ప్రధల ను బహ్మణ్యం

వాదికరపు స్త్రీ డరు

ఆతిమూత్ర వ్యాధిని

త్వరలో కుదుర్చు జేపదరాజము

నేను గడచిన పదసంవత్సరములనుండి ఆతి మూత్రవ్యాధిచే బాధపడుచుంటిని. నాకుడిచేతియందుండిన రాచకుటుంపును జనరల్ ఆస్పత్రిలోనుండిన మేజర్ నిబ్బాగారు 1917 సం॥ రమున శస్త్రచికిత్స చేసిరి. నాకు వ్యాధి కుదురలేదు. నామూత్రమునందుండిన తీపి లగలేదు. శ్వేతధాతుపులేక స్పెసిఫిక్ గ్రావిటి (1028) తగలేదు. నాకు వ్యాధుకుదురనను ఆశ అడుగంటెను. తరువాత కృష్ణాపుర నివాసి యను, ప్రస్తుతము చెన్నపురము, జార్జి టౌను, అక్కినియన్ వీధిలో నెం 72 రు గృహమునందున్న పండిత స్వామి శ్రీనివాస అయ్యంగారివద్ద చికిత్స చేసికొనుటకు 15-7-24 తేదీయండి ప్రారంభించితిని. నేను అది మొదలుకొని కాఫీ, వరియన్నమును ఏలాటినిర్బంధములేక తీసుకొనుచున్నాను. పండితుల వారు నావ్యాధిని స్వ్యాకాలములోనే అనగా 20 దినములలోనే స్వస్థత చేసిరి. అనేక ఆంగ్ల ద్వ్యలు నామూత్రమును పరీక్షించి, అది మామూలుగానే యున్నట్లు వారు తెలిసిరి.

ఎస్. కృష్ణస్వామి అయ్యర్,

ట్రావిలింగ్ అసిస్టెంట్,

మెసర్స్ టి. ఆర్. టాకర్ అండు సన్స్,

(ప్రకటన)

హంటురోడ్డు, మద్రాసు.

వారి నలహాకట్టుము రు 15-0-0

వృత్తాంతలేఖలు

అమరాపురం

(జులై 1924)

నలుకోర్టు గవర్నరు మెంటుస్టీడరు

ఆగస్టు 2:— మాగ్రామమున నూతనముగా స్థాపింపబడిన నలుకోర్టునకు గోదావరిజిల్లా విద్యాసంఘాధ్యక్షులునూ, కాకినాడ తాలూకాలోని అధ్యక్షులును అయిన మ. గ. శ్రీ గంటి వెంకట్రావు బి. ఏ. డి. ఎల్. మేజిస్ట్రేట్లతో కలిసి గవర్నరు మెంటుస్టీడరుగా ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిరి.

నలుకోర్టు

ది 1.8.24 వ తేదీని ఉదయం 11 గంటలకు మ. రా. శ్రీ సి. రంగనాయకులు నాయకుగారు బి. ఏ. డి. ఎల్. సబ్ జడ్జిహోదాతో నూతనముగా మాపట్టామున స్థాపింపబడిన నలుకోర్టును తేరచిరి. ఈస్థాపన వైభవముగా ఉత్సాహముతో నుపక్రమింపబడినది.

తిరుపతి

(జులై 1924)

ఆగస్టు 5:— తిరుపతి గాంధీజీగారును అనుచిత్రాలచాణ్డీగారు జరుపబడిన ట్రస్ట్ కాంగ్రెసు కమిటీ మీటింగులో క్రందచూడబడిన వార్త ప్రకటించు అధ్యక్షులునూ, సభ్యులూ నెల 1 కి 10.0 గజములు నూలుపంపులను యేర్పాటుతో కొత్తడిల్లి ట్రస్ట్ కాంగ్రెస్ కమిటీ మెంబర్లుగా నెన్నుకొనబడిరి.

తి. కు. స. సింహాచార్యులు మునిసిపల్ ఛేర్మన్, తిరుపతి. కొ. సుబ్బారావు, చి. ఎం. అజిజుల్లాహ్, పి. ఎన్. రామారావు, ఎల్లం శివరావు, పు. సుబ్బారావు, శంకర్, గుం. ఉడే, వర్మ, గంగిపురం లక్ష్మణాచార్యులు, కొండా రామకృష్ణయ్య, క. రాజగోపాలాచార్యులు, కొ. సర్వోత్తమాచార్యులు, యం. ప్రసాదాచార్యులు గార్లు, వైద్యులుగా, కమిటీలో లేని తదితరులనూడ ఛాదీబోర్డువారికి నెలకు 20.0 గజములు నూలుపంపులకు సంసిద్ధులై యున్నారు.

పు. ముద్రం దెల్లెడల నూలుపంపులపని బహు పట్టుదతో జరుగుచున్నది.

కార్యదర్శి, ట్రస్ట్ కాంగ్రెస్ కమిటీ.

అంగూరు

(జులై 1924)

ఆగస్టు 6:— నరసేపేరు ప్రతి వత్సరము నాటబడుట కంటే యీ వత్సరము కొంచెము ముందుగా నాటబడినది. వర్షములు తగినంతగా కురియుచున్నది.

పంచాయితీ కోర్టు

కోర్టునందు నిన్ను జూరీసభ్యుల నొక్కనినైనను నియమించు పక్షబోధలు సంతాపకరము. దేవాలయమునందు కోర్టుసభ్యులు సమావేశ మగుచున్నందువలన పంచములు మంచి యెండలోనుండుట తిట్టించుచున్నది. ప్రత్యేకభవనము నొకదాని నేర్పజుకొని పంచములకు గల యీ కష్టమును తొలగించుట మంచిది. పంచాయితీకోర్టునం దన్ని జూరులవారికిని జాత్యభిమానమును వీడి న్యాయమును తీర్పుల నిచ్చుచున్నారని ప్రతీతిని పొందిన యిప్పటికోర్టుసభ్యులు ఎందఱులు. కేసులు త్వరగ పరిష్కరింపబడుచుండుటలేదు. కోర్టువారు ఎక్కువసార్లు సమావేశమై త్వరగ కేసులు పరిష్కరించిన వారందును.

యూనియన్ బోర్డు

గ్రామాభివృద్ధిని గురించి పనిచేయుచున్నారు. కాని కొద్దిగా డిగ్రీల యీ బోర్డునకు పన్ను పనులు చేయుట కిప్పుడున్న కల జీతగానినంచిన నుంచున్నామని పెద్ద జీతము నిచ్చి గుమాస్తానుండు బహుసరము. గ్రామస్థులచే సహజమున నున్న నలబొందుచున్న వైరుధ్యముగారు సభ్యులసహాయముతో గుఱుచు చేయు పనినినూడ చేసి యూనియన్ బోర్డునకు లాభము కలుగునట్లు చేయుదురు గాక.

నేత పరిశ్రమలయము

ఇది జూలైగా పనిచేయుటలేదు. వేసిన పాకలు క్రమముగా పడిపోవుచున్నది. గ్రామమున తగినంత తీవ్రతని పరిశ్రమలయము పనిచేయునట్లు పాపపడుచున్నది. ఏలనో

బందరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

సారస్వతసంఘ ప్రాంతభార్యవము

ఆగస్టు 6:— ఈసంఘముయొక్క ప్రారంభోత్సవము న్ను, తిలక నిర్మాణవర్గంలియు కళాశాలలో శ్రీమాన్ వి. వి. యల్. నరసింహాచార్యులు ఎం. ఎ. యల్. టి. గారి అధ్యక్షత క్రింద మిక్కిలి వైభవముతో జరుపబడినది. ఈ సందర్భమున పురములో చాలమందికి ఆహ్వానములు పంపబడినవి. కాని వర్షము తోరుగా కురియుటచే చాలమంది రాజాలకపోయిరి. సభాప్రారంభమున ముందు శ్రీమాన్ వేదాల రంగాచార్యులు గారు ప్రార్థనగీతమును పాడిరి. పిమ్మట శ్రీమాన్ గుడిమెళ్ల వరదాచార్యులుగారు ఎం. ఎ. ప్రాచీనార్యవిజ్ఞానము గూర్చి ఉపన్యసించిరి. ప్రాచీనార్యవిజ్ఞాన మనువిషయము చాలావృత్తి విషయము. మన విజ్ఞానము తెలియజేయు వేదములు మిక్కిలి ప్రాచీనములు. పాశ్చాత్యులవి 2000 సంవత్సరములు క్రిష్టత పూర్వము రచింపబడినవని చెప్పెదరు. లోకమాన్యుడు ఇవి క్రీ. పూ. 4000 క్రిందు రచింపబడియుండునని సహేతుకము గ ఓడయక గ్రంథముందు నిరూపించియున్నారు. వేదములు నాలుగు. వేదాంగములు ఆరు. వీనిలో మన ఆర్యవిజ్ఞానము అనేక ముఖముల ప్రతిఫలించుచున్నది. ఈ మడంగములలో నేది పరిశీలించి చూచినను ప్రాచీనార్యుల ఆప్రతిమాన ప్రతిభావిశేషము వెల్లడికాగలదు. ఒకవ్యాకరణశాస్త్రము చూచిన నట్టిది మరియేభావములకు గలుగించదు. అంగ్లముభాషా వ్యాకరణము స్థానికరూపము చెప్పుటకు అర్హముకాదు. సంస్కృత వ్యాకరణముచూచిన పిమ్మటనే పాశ్చాత్యులు కంపేరటిన్ టైలర్, ధామ్యత్వత్తి మొదలగు భాషావిషయక పరిశోధకులు చేయుటకు మొదలుపెట్టినారు. నాగయలని చెప్పబడి యీ రపుబండవాసులు ప్రాచీనవిజ్ఞానము గ్రీకులొక భాషలలో గలదు. ఈభాషావర్ణమున చేసినది సంస్కృతము. కాని వాని కన్న వెక్కుడు ప్రాచీనమైనది. భండస్సు నిర్మలము, జ్యోతిషము మాడ మన ప్రాచీనుల విజ్ఞానము వేనోళ్ల చాటుచున్నవి. ముఖ్యముగ కల్పమాత్రములు తాకికర్మములను, నిర్వక్తనమునకు సంబంధించిన నియమాదులను తెల్పుచున్నవి. ఇందు గురుగోపాలవిధుల ముఖ్యముగ నెరుంగునది. పూర్వము విద్యార్థులు యిప్పటివలె హాట్టెల్సులోనుండక మధుకరస్పృత్తిచే జీవించెడివారు. ఆ ఆత్మనువైనను గుర్వాజ్ఞ లేనిది భుజించెడివారు కారు. విద్యార్థులు యేవిధమయిన ఉపభోగముల ననుభవించెడి వారుకారు. ఈవిధముగ గురుకుల శ్రేణులు ననుభవించి విద్య నాజ్ఞించినవారు దేశమున కెట్టి నేపథ్యమును చేయగలిగియుండురు. కావున ముఖ్యముగ నీవిధానము ననుసరించి విద్యాలయముల సంస్కరించు బహుసరము. విద్యార్థులకు సాతులయిన జర్మనులు, తదితర యూరపుదేశీయులు, మన ఆర్యవిజ్ఞానమును మిక్కిలి క్లాఫించియుండిరి. అట్టి విజ్ఞానమును పునరుద్ధరించి దేశముపై వ్యాపింపజేయుటయే జాతీయద్య. పిమ్మట భరతిమాతృ సాహిత్యారము ప్రవర్ధింపబడినది. భరతిమాత కమలాసీనయై హస్తములందు శూలమును, చక్రమును వేదములను, కమలమును ధరించి, నిమిరీతేనేత్రయై మానముద్రపొందియుండెను. చుట్టును బాలురు నీరాజనమిచ్చుచు, జాతీయగీతము గానముచేసిరి. ఈచృశ్యము చాల మనోహరముగానుండి సభ్యులందరిచే కొని యాడబడినది. శ్రీయుత వి. సత్యనారాయణగారు లోకమాన్యుని గూర్చి పద్యముల జదివరి. పిమ్మట భీష్మనిర్మాణనాటకము ప్రవర్ధింపబడినది. ఆర్యక్షులు, వానచే నీడను దుర్గినము గా కొందరికి యున్నను లేమకుమాత్రము చాల మదిమనియు, యిట్టి అవకాశము కలుగజేసిన రామకోటిశ్వరరావుగారు ప్రశంసించినవారనియు చెప్పెదరు వరదాచార్యులుగారి ఉపన్యాసమును చాల కొనియాడిరి. నాటకాంతమున శ్రీమాన్ వేదాల రంగాచార్యులుగారు వందనము లర్పించిరి. ఈ సభ కళాశాలా నరణమనలి నొక విశాలమయిన పర్వతాలయందు జరుపబడినది. బాలురలో యీ నూతనోత్సాహము కలుగజేసిన అడివి బాపి రాజుగారు మిక్కిలి ప్రశంసించినయిన్నారు.

విద్యాంగమంత్రి

విద్యాంగమంత్రియైన సర్ ఎ. పి. పాత్రోగారు మా పురమునకు వచ్చినది స్థానికసంఘ లన్నియు దుమ్ముఘోషించితిమి మరుగూ పనిచేయ కొడగెను. కాని నేడే వారికా ఆసి పోయినట్లు తలచినవచ్చినది.

భాంజాగారము

క్రొత్తగా నెలువైన యుగ్గింపులను ధనలోపము చేతనో యేమోగాని తెప్పించుచుండులేను. భవననిర్మాణము పూర్తియగుట కింకను చాల దినములు పట్టునని లోయచున్నది. ఇప్పటి కార్యనిర్వాహకులు త్వరలో పూర్తియగునట్లు పనిచేయుమరని తలచితిమిగాని యిటుల జరుగలేదు.

రాజమహేంద్రవరం

(స్వకీయవిలేఖరి)

శారద గ్రంథాలయము

ఆగస్టు 6:— శారద గ్రంథాలయము స్థాపింపబడి 7 మాసములయ్యెను. ఇన్ని సుపేటలోని వైద్యాంగోష్ఠ్యలో చక్కని ఫలమున నున్నది. సుమారు రి వేల పుస్తకములున్నవి. చాల నాకు పుస్తకములు శ్రీయుతులు సారంగ నరసింహరావు, నిజమర్రి జలదగ్గా ప్రసాదరాయుడు, త్యవోలు సున్నే శ్వరరావుగార్లచే నొసంగబడినవి. శ్రీయుత దేవత శ్రీరామమూర్తి గారు (న్యాయవాది) రంధి ఆపల్లసామిగారు (వర్తకుడు, మ్యునిసిపలు చైర్మను యిర్మన్) తెలునింగు కాలేజీ విద్యార్థులు మున్నగువారు విరాళముల నొసంగి గ్రంథాలయమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగుచున్నారు. శ్రీయుత సత్యవోలు సున్నే శ్వరరావుగారు తమకుమార్తె స్మారకవిమ్మముగా నొక భీమవా నొసంగుదుమని వాగ్దానము చేసిరి. 80 మంది సభ్యులకుపైగా నున్నారు. దినమునకు రమారమి సలువదిమంది పాఠకులు వచ్చుచున్నారు. ప్రస్తుతభవనము పట్టనలతమంది పాఠకులు కొన్ని సమయములందు వచ్చుచున్నారు. దాదాపుగ తెలుగు దిన వార మాసపత్రికలన్నియు, అంగ్ల దైనిక వారపత్రికలు, మాసపత్రికలు గ్రంథాలయమునకు వచ్చుచున్నవి. ఆంధ్రపత్రిక, స్వరాజ్య, హిందూ, జప్తి, బొంబాయి క్రాంతి, వోయిసు ఆఫ్ ఇండియా, ఇండిగన్ డెయిలీమెయిలు, ఫోర్ వర్క్, అమృత బహుపత్రిక, యంగుఇండియా, జన్మభూమి, మహారాట, కృష్ణపత్రిక, కాంగ్రెస్, స్వతంత్రపత్రికలును, మోడరన్ రిప్రొ, హిందూస్థాని రిప్రొ, శారద, భారతి, సాహితీ మున్నగు మాసపత్రికలును, హిందీప్రచారక, మాధురీ, సరస్వతి మున్నగు హిందీపత్రికలును, ఇంకను తదితరులగు అనేక పత్రికలును వచ్చుచున్నవి. ఇన్ని పత్రికలు ఈపురమున నింకే సంస్థ యందును కానరావు. ఈగ్రంథాలయ కార్యనిర్వాహక పర్షమునకు శ్రీయుత తెన్నేటి నారాయణరావు (గవర్నరు మెంటు ఆగ్స్టుకాలేజీలో ప్రొఫెసరు) గారధ్యక్షులు, జయంతి గంగన్నగారు (విశేషలింగ హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు) ఉపాధ్యక్షులు, మధూరి శివరామకృష్ణయ్య, చావలి వెంకట హనుమంతరావు గార్లు కార్యదర్శులు. సుప్రసిద్ధులగు శ్రీ చిలక మర్రి లక్ష్మీనరసింహం పంతులుగారును, నాళం పట్టాభిరామరావు, కె. యల్. యన్. సోమనూజులగార్లు మున్నగువారును పుస్తకముల నిచ్చియు మున్నగువిధముల సహాయము చేయుచున్నారు. ఈ గ్రంథాలయము అన్ని పక్షములవారిచే పోషింపబడుచుండు తెంతయ నాహ్లాదకరము. మొదటినుండియు ఉత్సాహవంతులగు యువకుల కార్యదీక్షచే నీగ్రంథాలయ మింతత్వరలో సభివృద్ధికి వచ్చినది. పౌరులును విద్యార్థులును ఇంకను ఎక్కుడు అభిమానమును చూపి ఈ గ్రంథాలయమును పోషించెదరుగాక తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము.

రాజమహేంద్రవరం తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘసభ నిన్నటిదినమున సంఘ కార్యాలయమున సమావేశమైనది. శ్రీయుతులు మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తి, జటప్రోలు వెంకటేశ్వర్లుగారు మాసము 1 కి రు 27 ల గౌరవస్మృతిపై ప్రచారకులుగ నియమింపబడిరి. తాలూకాలోని జాతీయ విద్యాలయముల నన్నిటి పరిశీలించియే విద్యాలయమున కెంతెంతగాంటు నియనలెనో నివేదింపబడు శ్రీయుత గరికిపాటి అంజనేను మూర్తిప్రకాశరావుగారిని నియమించిరి. ఈ పురమున శ్రీయుత తల్లాప్రగడ నరసింహేశ్వరగారిచే నతి దీక్షతో నడుపబడుచున్న పంచమాశ్రమమునకు రు 116 లును, 120 గజముల ఖద్దరుగడ్డను కొనుటకు వలయుధనమును ఇచ్చుటకు తీర్మానింపబడినది. సదనామ్యుకు గుడ్డయు ఆశ్రమములో విద్యనభ్యసించుచున్న పంచమ విద్యార్థుల కుపయోగింపబడును. పైని వేర్కొనబడిన ప్రచారకులగూర్చి యింకను వివరములను తెలుపవలెను. మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తిగారు 1921 సం|| రములో వాలంటీయరులను నాయకుడై రాత్రి గస్తీల నేర్పాటుచేసి పౌలను దొంగలబాధనుండి తప్పించి ఉత్తమును నేవచేసెను. 144 పెక్కునును ధిక్కరించి శ్రీయుతులు పాలకొండటి గురుమూర్తి, భమిడిపాటి సత్యనారాయణగార్లు మున్నగువారతో మదరాసు జైలులో రి వారములు కఠిన శిక్ష ననుభవించిరి. కేసరి సమాజమునకు వీరు నాయకులు. వీరినాయకత్వముక్రింద కేసరి సమాజమువారు ఉత్తము నాటకముల ప్రదర్శించి తిలకస్వరాజ్యనిధి జాతీయవిద్యాలయమునకు విరాళముల నొసంగిరి. జటప్రోలు వెంకటేశ్వర్లుగారు, డి. పి. డబ్బెల్సు గుమాస్తాగానుండి గాంధీమహాత్ముని నిర్వంధమున కనవృత్తి తెల్పుచు తమయద్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చి య సహాయోద్యమములో ప్రవేశించిరి.

సర్ ఆర్. వెంకటరత్నం నాయకుగారు

సర్ ఆర్. వెంకటరత్నం నాయకుగారికి సర్ బిరుదము వచ్చినందులకు వారిగౌరవాన్ని శ్రీయుత కంచుమర్రి శివారామచంద్రరావుగారు రి. వ తేదీని టిప్పాట్టి నిచ్చిరి.

జాబులు

ఆంధ్ర అర్థసాధక పత్రిక

పై పేరిట యొకమాసపత్రికను ఆంధ్రసహజ రాజధాని యగు విజయవాడనుండి యీ విజయదశమిపండుగులలో మూల పూజాజోజున ప్రారంభింప నున్నాను. ఈ పత్రికలో భూగోళ వ్యవసాయకాగ్రామిక వాణిజ్యవిషయములు చర్చింపబడును. ఈ పత్రిక రాజమండ్రినుండియే వెలువడును.

సునర్ల శ్రీరామస్వామిశంకరం,
ర్యాలి, గోదావరిజిల్లా.

రామమోహన ఆయుర్వేదకళాశాల - బెజవాడ

మాకళాశాలయందు ప్రస్తుతము 11 నుండి విద్యార్థులు గలరు. వారిలో కొంతమంది విశాఖపట్టణము విజయనగరము నెల్లూరు వస్తూరా దూరప్రదేశములనుండి వచ్చినవారుగలరు. ఇంక ననేకులు వచ్చెదనని వుత్తరములు వ్రాయుచున్నారు. వారు న్ను పదునైదు తులయేర్పాటు చేయుచున్నాము. 10 సం॥ల నుండి ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాలను అవిచ్ఛిన్నముగ నిర్వహించుచు ఇప్పుడు కళాశాలనుమాడ నిర్వహింపవలచి సర్వవిధముల కృషిచేయుచున్న మాకు నిరుత్సాహకరములను అయదార్థములను అనుభవములను మీ స్వకీయవిలేఖరి చెల్లడించుట శోచనీయము.

శంకర వేంకటరామయ్య,
సహాయకార్యదర్శి.

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా జాతీయోపసంఘము - బెజవాడ

ఈసంవత్సరము చెన్నపట్టణమున జరుగనున్న ఆంధ్రరాష్ట్రీయమహాసభకు ప్రతి గ్రామకాంగ్రెసుసంఘమును ఒకప్రతి నిధిని పంపవచ్చును. పదివేలకు మించిన జవాభా గల పట్టణ సంఘములు పైప్రతిపదివేలకుగాని తదాగ్రమునకుగాని ఒకప్రతి నిధిని అధికముగా పంపవచ్చును. ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసభ్యులందరూ ప్రతినిధులుగా పరిగణింపబడును. కనుక ప్రతి ధులుగా వెళ్లదలవారు వెంటనే ఈ కార్యాలయమునకు దెలుపవేడెదను.

గోవిందరాజు, వెంకటేశ్వరరావు,
సహాయ కార్యదర్శి.

ఆదిమాంధులు

నేషనల్ కాలేజి - బందరు

ది 1.8.24 వ తేది సాయంత్రము 4 గంటలకు మాజాతి యందు ఆత్మంతాభిమానముతో ఆహ్వానితలు యాహరినిద్రలు మాని కుమ్రక శేఖరముజేసికొని మాజాతి సుధరించుచున్నట్టి శ్రీయంత గూడూరి రామచంద్రరావుపంతులుగారును, పంజాబు వాస్తవ్యు శ్రీయంత శేషదేవ బ్రహ్మచారి గారును, బందరువాస్తవ్యులు వేమూరి రామచంద్రరావు పంతులు గారును, మాస్టరులోధారకులగు శ్రీయంత అత్రైల సూర్యనారాయణగారును, రంగూనునుండి వచ్చిన చిత్రకాళిగారగు వంగు యెతిరాజులుశాస్త్రిగారును మరికొందరు దేశభక్తులను కలసి ఆంధ్రజాతీయకళాశాలనుమాచుటకు దయచేసి కళాశాలాధ్యక్షులగు కిర్తికేశవులగు కోపల్లి హనుమంతరావుపంతులుగారి అకాల మరణమునకు యొకింతసేపు చింతింపుచు కళాశాలాభవనమందు నిర్వహింపబడిన మహాభక్తులగు దేశభక్తగురుల చిత్రపటములను అందలి మృతజంతువులగు పక్షిమృగాది అప్రిపంజరములను కర్మాగారమందలి చిత్రయంత్రములను చూచి సంతోషింపుచు మ-రా-రా-శ్రీ బెంగాళీ ఆర్ట్స్ మరగు శ్రీయంత చటర్జీగారిని సంబోధించిరి. అంతట శ్రీ గూడూరు రామచంద్రరావుపంతులు గారు శ్రీ చటర్జీ గారితో శ్రీ శేషదేవ బ్రహ్మచారిగారు 15 దిన ములనుండి గుడివాడసేవాశ్రమములో ఉంటూయున్నారనియు వీరు ఆంధ్రదేశమంతట ప్రచారముచేయుటకు వచ్చిరినియును శ్రీ అత్రైల సూర్యనారాయణగారు వీలూరునుండి గుడివాడసేవా శ్రమములోయుండి మా ఆదిమాంధులను సేవచేయుటకు వచ్చి రనియును చెప్పగా, శ్రీ చటర్జీగారు మహానందభరితులైరి. తరువాత శ్రీయంత గూడూరి రామచంద్రరావుపంతులుగారివంటి పంచకూర్చారకులు మరికొందరు దేశమంతట నుండినయెడల భారతదేశమందలి ఆదిమాంధులు శిశుకాలములో బాగుపడు దురని ఆశీర్వాదించి చెల్లిపోయిరి. అంతట మాకులజలంప సూర్య నారాయణగారు మావాల్మీకాశ్రమమునకువయచేసి నాటిరాత్రి కవిద్యాధులనందరిని చూచి మాకు విద్య నైతిక సాఘిక విషయముల న్నానజపములగురించియు ముక్తపాననిశ్చే నాంసాహారనిషేధమునుగూర్చియు కొన్నిభోధించి మా అభివృద్ధికారకు భగవంతుని ప్రార్థించి మమ్ము కృతార్థులగాజేసి విరమించిరి.

(ఆదిమాంధ్రవిద్యార్థులు)

బెజవాడతాలూకాబోర్డు

కృష్ణాజిల్లాయందుండు తాలూకాబోర్డు లన్నిటిలోన బై తాలూకాబోర్డు యొక్క విస్తీర్ణమును, జనసంఖ్యయును గలవను విషయము నిర్ణయింపబడినది. ఇందు బెజవాడ, గన్నవరము, నందిగామతాలూకాలున్ను, తిరువూరు, జగ్గయ్యపేట, నూజివీడు డివిజనులున్ను ఇమిడియున్నవి. ఇట్టి ప్లెన్డ్యూను విడదీయవలయునని ప్రయత్నములు పెక్కు తీవరకే జరిగినవి. కాని కారణాంతరములచే కొనసాగినవికావు. ఎట్లవేల కిద్దానిని మూడుబోర్డులుగా భావించు తీర్మానము సవరు తాలూకా బోర్డులోని పెక్కురు సభ్యులచేత నామోదంపబడినది. ఇప్పు డీసమస్య కృష్ణాజిల్లా బోర్డువారివద్ద నున్నది. కాని ప్రస్తుత మిబోర్డును విభజించుటలో లాభము లేదనియు, ఒక్క సంవత్సరమువరకు ప్రజాప్రాతినిధ్యము పోవుననియు, కొలదికాలములో బెజవాడ గన్నవరం వస్తూ తాలూకాలు రాబోవు క్రొత్త రెవిన్యూడివిజనుల సేర్పాటుచేయుటలో నీవరకున్న కొన్ని గ్రామములను సరిహద్దు తాలూకాలకు గరిపి, మరికొన్ని యితర గ్రామములను వాటినుంచి తీసికొనుటలు జరుగవనియు, అట్టి యెడల మరల క్రొత్తబోర్డుల సేర్పాటుచేయుతరీ ప్రజాప్రాతినిధ్యము మరొకతూరి పోవుననియు, కొంద రభిప్రాయపడు చున్నారు. కాని, యిద్దానిని సేనంగీకరింపవలసిన మనవి చేయుచున్నాను.

ఇప్పుడున్న స్థితిలో, ప్రాథమికవిద్యను వ్యాపింపజేయ సేర్పాటులు జరుగుచున్నపుడు, ఆరోగ్యవిషయముల నత్యంత జాగరూకతతో పరిశీలింప సమయ మేతెంచినపుడు, పోరం బోకలు, పుంతలు తనకు స్వాధీనము చేయబడినపుడు, బోర్డు పరిపాలన మెంతకష్టమో యూహింపవలయునేకాని వ్రాయుట కవ్వము. అందునను తమకాలమునంతయు నిట్టిసమస్యలకే గడపుటకు వీలులేక, మరొకవృత్తినిగూడ స్వీకరించిన యభ్యర్థులున్ను యుక్తు, వీటి కెట్టి ప్రాముఖ్యము కలుగగలదో యాలోచించు పుడు. ఇదియునుగాక మనదేశమున కృషికుడే జీవము. దేశస్థితి యాతనిమీద నాధారపడియున్నది. అట్టి రయి తెట్టి సీనస్థితి నున్నవాడో ప్రత్యక్షముగ జూచిన దెలియగలను. ఇతని నున్న తస్థితికి గొనివచ్చి, స్థానికస్వపరిపాలన మన నెట్టిదో, అం డెట్లు హక్కులు బాధ్యతలుగలవో యెరుకపరచు పని, ఈబోర్డుసభ్యులదియు, నభ్యర్థునిదియుగాదో?

సహసము నెక్కువగా పెంపొందించిన మనము నోరు మాతినవారమై మన కత్వాచార్యములగు వాచినైనను సమహా ర్మ్యకావలయున్నవారము. ఒక్కయదాహరణము: తాలూకాకు ముఖ్యప్రదేశముగ గన్నవరమున నీటియెడడి యెట్టిదో అచ్చటి ప్రజలేకాని యితరులు గుర్తింపజాలరు. గ్రామమున కంత కొక్కటేచెరువు. అదైనను దుర్వాసనగలిగిననీటిని గలది. చుట్టును చెట్లు చేమలు గలిగి, నిలువనీటిని పోగొట్టుటకుం దగు సదుపాయములు లేక యనారోగ్యకరముగ నుండెడి యట్టిచెరువును బాగుచేయించి, జనసామాన్యమునకు ముఖ్యముగ గావలసిన నీటిసౌకర్యము నొనగూర్చువిషయమై ఆలోచనలేనయిన జరుగుచున్నదా? అంతమారము పోనే! నే నిదీవల నొకమాల పల్లెను జూడవలసివచ్చినది. పెనుత్రాచుల కాకరమై, అత్తున్న తమిగ బెరిగిన ముండ్లసాదలచేత నావరింపబడి, నేలబారగ నున్న నూయి నొకదానిని గలిగి, ఎచ్చోట పరికించిన దుర్వాసనను వ్యాపింపజేయు రొచ్చుతోనున్న దీనినిగూర్చి యెప్పుడైన ను విచారించుచున్నారా? ఇందలిప్రజల కేమైన బోర్డులో ప్రాతినిధ్య మున్నదని చెప్పవచ్చునా? ఇట్టి స్వల్పవిషయములైన బోర్డుయొక్క దృష్టాంతము నాకర్షింప గలిగినవా? వీరివిషయమై ఆయాశిగాన సభ్యులే యూరకున్నపుడు, మరెవరు పూనుకొందురు? పాపము. వారి నవనేల! వారిశిర్కాల్లు పెద్ద పగుటచేతను, చేయవలసినపనులు పెక్కు లుండుటచేతను, ఇన్వారివిషయమై సమగ్రముగ నాలోచించుటకు నాకాశము చిక్కుటలేదనిన నతితయోక్తి కానేరదు. అట్టితరీ నింత పెద్దబోర్డును మూడు చిన్నబోర్డులకింద విడదీసి, ఒక్క బోర్డును చిన్నచిన్న శిర్కాలను బెట్టింటి సేర్పాచి, ఇట్టి యుపయోగములకు బూనుకొనిన, తప్పక కృతకృత్యులము కాగలము.

ఇంకొక ప్రశ్నమునకు ప్రతిమాయవలసియున్నది. ఇప్పు డొక పర్వాయమును, రెవిన్యూశాఖవారి తాలూకాలనే క్రొత్తగా భాగించినప్పుడు మరొకపర్వాయమును, ప్రజాప్రాతినిధ్యమును గోల్పోవలసియున్నదను విషయము సత్యమునకే మాత్రము దూరముగాదు. కాని, యందువిషయమై యొకింత చెప్పవలసియున్నది. ఎప్పుడైనను, మొదటిసారి బోర్డును

నామినేషనుమీద బోవు సభ్యులు, తమ యావృత్తి కిని విని యోగించి, జనుల కష్టసుఖములను తమచివిగానే భావించి, అత్తుత్సాహముతో బనిచేయుచు, సంవత్సరాంతమున జరిగెడి యెన్నికలలోన బాల్గొని, తమ శిర్కాలలోని జనుల సానుభూతిమీద నాధారపడియుండు జయలక్ష్మిని జేకొన నున్విశులూరుచుండురు. అట్టియెడ జనులకు ప్రాతినిధ్యము లేకపోవుట వలననష్ట మేమాత్రము కలుగబోదు. మొదటిసంవత్సరమంతయు నట్టిసభ్యులకుఁ బరిష్కాసవయము. అం దు తీర్థులగుటకుగాని, కాకపోవుటకుగాని, వారు కేయసమలే కారణములగును. ఇది యునుగాక నిట్టి సభ్యులు తమకర్తవ్యమును నిర్వహించుకొన లేని, అభవము, జనులకయినను గొప్పపాతము నొకదానిని గఱపినవారగుదురు. జనులకు, వారియం దీను జనియించుటయే కాక, ముం దట్టివారవరికిని దుర్నియోగముజేయుట కట్టియధికారము లభింపకుండనుండు జాగ్రత్త కలుగగలదు. కనుక నెన్ని విధముల యోచించినను, బెజవాడ బోర్డును త్వరలో విభజించి, జనుల కందువలన గలుగులాభముల నందజేయుటే యత్యుత్తమ మని విన్నవించుచున్నాను.

పి. యస్. నారాయణరావు.

ప్రజాపూర్వ డెల్టా

కాలువచివరలు

ఆగష్టుమాసము గతించుచున్నది. ఆకాశము మేఘవృతముగ నున్నది. పంటకాలువలు సమృద్ధిగ ప్రవహించుచున్నవి. మురుగుకాలువ లంబరపిధిని నడచుచున్నవి. కాలువయొగనున్న వారు ములకవచ్చు నని భయపడుచున్నారు. ప్రతికాలువచివర వారును, వ్యవసాయమునకు తరచిపైపోయిందని అభ్యంకించుచున్నారు. ప్రసిద్ధులకాలువయును, గండ్లు పడిపోవుచున్నవి. కాలువచివరనువారికిని, మొగనున్నవారికిని, ఒకే డ్యూటీ లేకను తూములబెట్టుటవలన నీరు కాలువలోనున్నను ఆ అరుంధతీ నక్షత్రములవంటి, బుర్రతూములనుండి వచ్చు నీరు దాహశాంతి నొనర్పజాలదు. మెరుపుతీగలవంటి కాలువ చివరలు హెచ్చునీటిని భరింపజాలవు. చెలియలికట్టలవంటి కాలువ కట్టలు, గ్రహణపు మొలికలవలెనున్న పల్లములను తేగబడకుండ జేయజాలవు. ఈకాలువచివరల యిరువదై రైతు ప్రతినిధులు, రైతులకు, ప్రజలించుకున్నవారు యీసమయమున జూడవలెను. శ్రేష్ఠబోర్డువారు పడచలన మొనర్చి, తనిఖీచిత్తి గించవలెను. పెద్దయాభీసర్లు, బంగారాలను, పడవలునుదిగి, యీభూముల జూడవలెను. కాలువయొగనున్న నవనవోద్భుతమగు, కోమలములగు పైరులను మేఘశ్యామ సుందరములగు పైరుల జూచిన ప్రయోజనములేదు. కృష్ణానది ప్రవాహము పెద్దకాలువలనుండి సంపూర్ణోదకము - చిన్నపంటకాలువల మొగనున్ననీరు - అన్ని పెద్దచిన్న కాలువల చివరనుండి దాన ధాన్యోదకములను జ్ఞప్తికిదెచ్చు. పుష్కరిణులతో కొలవగగిన నీరు - మురుగు కాలువలలో ప్రత్యక్షముగ మహానదులను జూడవలెను. ప్రశ్నించవలెను. తీర్మానముల బెట్టవలెను. ఉపసంఘముల సేర్పగుపవలెను. కాలువచివరనున్న రైతు దొర్నాగ్యుల దరిద్రము దీర్చవలెను. తమన్న మాకు ప్రతినిధు లేనేరదు కొనెదము. అంధకారముననే మాజీవితమును గడపెదము.

(ఒకానొక కాలువచివరరైతు).

ఒకమనవి"కి జవాబు

ఈ సం॥ జూలై 30 తేది ఆంధ్రపత్రికలోని మనవిని చదివి సంతోషించితిని. మీ కిట్టి కర్మాభిలాష కలుగటకు అచ్చటి యగ్రజాతి సోదరులయొక్క సంతత సంస్కర పోత్సాహములే కారణములు కావచ్చును. శ్రీ గణపతిశాస్త్రిగారు వి మృగ సంకరులుగా పరిగణింపలేదు. శుభవయిన యొక తెగవారినిగా నిర్ణయించినారు. మీమాత్మలు వినిగొలుసులు. వాటిలో నూయ, అనూయ, అసత్యము, శ్వేషము, దంభము, స్వాగ్రహరత్వము మున్నగు దుర్గుణములు లేవు. మీరు పగులయభ్యుదయమునకు అడ్డుపడి నీచస్వభావులుకాదు. శివగోనూడ దుగాచారటంభాచారములు కావరావు. అట్టి మింగుత్తులకు వినితాత్వికమా నిషిద్ధాచరణ రూపినిమి ర్లులు నేనందున ప్రాయశ్చిత్తముగూర్చి సంస్కారములున్నా అనవసరములు. బాస్తవముగా సంస్కారాభిలాషే మీకున్నయెడల క్రొత్తిగా ఎవ్వరినిని ధర్మమును ప్రతికలలో ప్రతిపంపిలిన యాచరము లేదు. శ్రీ ఒకానొక మహారాజావారు ఇదివరకే ఆ విధులను అధరణలో

పెట్టియున్నారు. శ్రీ స్వామి శ్రీధానందులును హిందూ మహాజనసభవారును ఏలూరు మొదలగు పురములలోని కొందరు మహాపురుషులును మీ సంఘసంస్కారమునకై సర్వస్వమును ధాగవోసి సామంతులగున్నారు. ఈజన్యులు తనకు పునర్జన్మ కలిగినచో మీ కుటీరములలోనే జన్మించుటకు వాంఛిస్తూ ఉన్నాడు. మీ భాగ్యమే భాగ్యము. మిమ్ము మాస్కరింగలకి నాకులదాటి ఏకమండలనివాస స్నేహమునే నన్ను మీరట్లు కోరియుండుదు. దేశకాల పరిస్థితులనుపట్టి నాశక్తి కొలది సంఘసేవచేయుటకు సర్వదా యత్నింపించుచున్నాను.

పర్రాకిమిడి } వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రి.
5.8.1924 }

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము-బందరు

గౌరవ సం|| జూలై నెల తొలినాడు "జనరల్ కామెంట్స్" ఆదాయకరమైన పట్టిక.

జనులు	
ఈమాసారంభముకు చిరానిలవ	33-3-౯
అమ్మభిర్బులకాతా	౦-౬-౦
బిర్బులకాతా	౬౬౧-౧౧-౬
జిల్లాకాంగ్రెసుసభ్యుల చందాలు	3-౮-౦
ప్రతినిధుల కాతా	3-౧-౦
గ్రామకాంగ్రెసుసంఘముల నాల్గవంతుచందాలు	౧౨-౧౫-౦
రక్షితుల ప్రకటనలు అమ్మకము	౦-౧-౦
కరుణకాతా	౯-౧౫-౦
తిలక్ స్వరాజ్యనిధి	3-౦-౦
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు కాతా	౧౧౦౪-౪-3
రాటములకాతా	3-౬-౯
సర్వజనదర్శనముల కాతా	౨-౮-౦
శ్రీకాతా	౧౬-౮-౭
దేశాధికారకర్మములకాతా	3౦౦-౦-౦
అద్దకాతా	౦-౮-౦
గాంధీపూజానిధికాతా	౯౯౨-౯-౦
అనామకు కాతా	౧౬౦-౦
మోటారుభిర్బులకాతా	౫౭-౦-౦
దూదికాతా	౧౫౮-3-౦
నూలుకాతా	౧౮౭-౨-౦
బాకీలకాతా	3౧౭-౬-౪
ఏకులకాతా	౪౧౯-౪-౯
డిపోకాటలభముకాతా	౬౬-౧౧-౪

ఖర్చులు	
అద్దకాటకాతా	౧3౨౭-౯-౭
సాదరుకాతా	౧3-౬-౦
అమ్మభిర్బులకాతా	3౨౦-౦
ఆఫీసుగుమాస్తాల వేతనములు	3౦-౦-౦
మాదకులకాతా	౪-౫-౦
జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులకాతా	౦-౪-౦
బందరు రాటములభిర్బులకాతా	౫౮-౨-౯
ప్రతినిధులకాతా	౬౯-౧౪-౬
తపాలా-అందు తంతికాతా	౧౪-౪-౦
విరాళములకాతా	3౯-౪-౦
కరుణకాతా	౧౪-౧౨-౦
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకుకాతా	౨౦౪౨-౮-౭
ప్రచారప్రభిర్బులకాతా	౪౫-౮-౬
రాటములకాతా	౧3-౦-౦
దేశాధికారకర్మములకాతా	3౦3-౦-౦
అద్దకాతా	3౦-౦-౦
అనామకు కాతా	౧౬-౦-౦
మోటారుభిర్బులకాతా	౧౫౬-3-౬
సామానుల కాతా	౮-౧3-౦
దూది కాతా	౪౧౭-౬-౬
నూలు కాతా	౨౨౭-౧౪-౦
బాకీల కాతా	౨౭3౭-౯-౭
యేకుల కాతా	౨3౨౪-౬
డిపోకాటల భాగము కాతా	౦-౧౬-౦
ఈ మాసాంతమునకు చిరానిలవ	౫౫-౭-3

(సం) భైరవభట్ల వెంకటసుబ్బారావు, ప్రధానకార్యదర్శి, తూ. కృ. జిల్లాకాంగ్రెసుఆఫీసు, మచిలీపట్టణము.

ఆంధ్రభిక్షు బ్యాంకు లిమిటెడ్

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ భిక్షుభోగ్య ఆపిరుగారగు ము. వెంకటరావుగారు పంపిన జిల్లాభిక్షుభోగ్య డివిజన్ ఇంతవరకు ఈఆఫీసుకు 8 వేల 6వంశి అందులో పడమర గోదావరివిభాగము అగ్గరి వ్యవస్థ నాగేశ్వరరావుపంతులుగారివద్దనున్నది. ఈ కార్యస్థానములోని నివేదికములోని ముఖ్యసారాంశముల నీ క్రింద వివరించినాము. మీ నాగలాపురం, చీమనాపల్లవల్లి కూడ దర్శించియున్నారు. ఆ నివేదికముల వివరములు దరిమిలా తెలిపెదము.

(1) గోదావరిజిల్లా భిక్షుభోగ్యవిభాగము రూ 6000 లలో మేరు భనము రూ 600 లు ఆఫీసు ఖర్చుల క్రింద నిలవడంకు కున్న రూ 700 లు పోను తక్కిన రూ 4700 లు వ్యక్తులకు సంఘములకు అప్పిచ్చి భిక్షు అభివృద్ధికి తోడ్పడుచున్నారు.

(2) పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా భిక్షుభోగ్యవిభాగము తీసికొన్న రూ 3500 లలో మేరుభనము పోను తక్కినద్రవ్యమును భిక్షు డిపోవీడ వినియోగపరచిరి. ఏప్రిలు ఆఖరువరకు రూ 5000 లు విలువగల గుడ్డును విక్రయించిరి. స్వంతముగా నూలు వడికించుటకు బట్టలు నేయించుటకు ఏర్పాట్లుచేసినారు.

(3) గుంటూరుజిల్లా భిక్షుభోగ్యవిభాగము ఋణము పుచ్చుకొన్న మేరుభనము పోను మిగతా మొత్తమును, ఇదివరకు జిల్లా కాంగ్రెసుసభ్యులకు భిక్షు వ్యాపకమునకు ఉన్న సొమ్మును భిక్షు స్టోర్సుకును హాకింగుకును వినియోగపరచుచున్నారు.

(4) కల్లూరు: మీరు తీసికొన్న రూ 6000 లు ఋణము లోనుండి మేరుభనము రూ 500 లు పోను తక్కిన ద్రవ్యము లోనుండి రూ 2800 లు అప్పిచ్చిరి. రూ 2000 లకు దూది కొనిరి. రూ 1000 లు కోశాధికారివద్ద నిలువయుంచిరి. మరి రూ 200 లు నిలువ ఉండవలెను. వారు తెచ్చిన పూణము చాల కాలమువరకు వినియోగపడలేదని కనబడుచున్నది.

చిత్తూరు: ఈ జిల్లాకు ఇచ్చిన రూ 4000 లలో వాటా భనముపోను రూ 1100 లు వ్యక్తులకు అప్పిచ్చిరి. భిక్షు స్టోర్సువారికి రూ 2500 లు పెట్టుబడి పెట్టినారు. భిక్షు భోగ్యవిభాగము నూలువడికు బట్టలునేయించు ఏర్పాట్లు కూడ కొద్దిగా చేయించినారు. నూలువడికు కూలి వీశెకు రూపాయి మొదలు రూ 1.4-0 లు వరకు యిచ్చుచున్నారు అట్లా వడుకు నూలు 15 మొదలు 25 నెంబరువరకు ఉండునట్లు. తిరుపతిలో నెలకు రూ 1000 లు చొప్పున గుడ్డు అమ్ముకు పోవుచున్నది. భిక్షు భిక్షుభోగ్యవిభాగము పెట్టిన రూ 2500 లలో 1900 లు కో ఆపరేటివ్ నేపొన్న బ్యాంకులో నిలువయున్నట్లున్ను, రూ 600 లు మాత్రమేభిక్షుభోగ్యవిభాగము నిలువయున్నట్లున్ను తెలియుచున్నది. తిరుపతి భిక్షు స్టోర్సువారు 30.6.24 తేదీ వరకు రూ 184.12.8 లు లాభము గడించిరి. కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకులో నిలువయున్న రూ 1900 లలో రూ 1000 లు దరిమిలా అప్పిచ్చిరి. మొత్తము ఈభోగ్యవిభాగము రూ 5800 లు విలువగల భిక్షు నమ్మిరి. జడపత్తి ఆమితముగా పండును. పత్తి మణుగుధర రూ 2-0-0 లు.

కడప: వీరికి ఇచ్చిన ఋణము 2800 లలో మేరుభనము పోను తక్కినమొత్తముతో భిక్షుసేవపున్న కొద్దిగా వడుకునూ లు ఏర్పాట్లుచేసినారు. మొత్తము 2000 గజముల గుడ్డు అమ్మినారు. నూలువడుకుటకు రేటు చిత్తూరుమాదిరిగానే చవుకగానే యున్నది.

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, గుంటూరు. కార్యదర్శి.

మూల శంక కుతైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనము దగ్గర వర్షము లావువారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును. ఇది వైత్యకోశపు మందత వలన (Torpid liver,) గలుగును. అతికాక, బడలిక, విశేష కాలము ఒకవోట కూర్చుండుట, మలాశోభమువలన బహిర్దేశమునకు పోయినపుడును ఇతరసమయములందును రక్తముపడును దీనివలన బాదపడువారు కారము, ఆవ మొదలగు పదార్థములను తగ్గించి తినుటయు, విశేష సాధకములగు కూరగాయల తినుటయు యుక్తము. ఈ కైలమును మొలలవైరాచిన బాధ వెంటనేపోయి రక్తముపడుట మానును. జాలూలీ మాత్రవలన ముఖవిశేష మగును. ఈ రెండు మందులను విడుదల కొంతకాలము వాడిన మూలశంక రోగము తగ్గవలదు. అమ్మతాంజనము డిపో మదరాసు - బొంబాయి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టునెల 8-వ తేది శుక్రవారము

(1) ధాన్యములు

బెనియాలు రూ 1-కి	రూ 85-0-0	మొదలు 45-0-0 కంటే
బియ్యము బస్తా		మొదలు వరకు
మనుమ తెనాలి	రూ 48 గలది	రూ 18-0-0 14-0-0
నెల్లూరి	రూ 16-8-0	17-0-0
డిబ్బి	రూ 16-8-0	17-0-0
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-కి	రూ 8-12-0	9-0-0
నవ్వులు	రూ 24-0-0	26-0-0

(2) కపస్థ ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి	రూ 205	రూ 11-0-0 రూ 12-0-0
నెనగలు	రూ 10-12-0	11-8-0
నెనలు	రూ 10-12-0	11-4-0
మినుములు	రూ 13-0-0	14-0-0
ఉలము	రూ 9-4-0	10-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె రూ 1-కి	రూ 160-0-0 170-0-0
నెయ్యి నూ 1-కి	రూ 14-0-0 26-0-0
కొండాపురం నెయ్యి నెనగలకట్టరూ 1-కి	రూ 60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము	రూ 55-0-0 58-0-0
నెయ్యి నెనగలకట్ట గానుగ రూ 1-కి	రూ 142 మి.కా.నూనె 185
అమడము నూనె రూ 1-కి	రూ 180-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు రూ 1-కి	రూ 205-0-0 210-0-0
కూరకనుపు	రూ 140-0-0 160-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరు)రూ 1-కి	రూ 105-0-0 126-0-0
గుంటూరుపొయకట్ట నీలిమందు నూలుగ 1-కి	రూ 45, 50
కాశనానీ పొయకట్ట	రూ 60, 70
రెల్లు రూ 1-కి	రూ 85-0-0 50-0-0
సింకపండు రూ 1-కి	రూ 80-0-0 49-0-0

(5) ఇనుము

కట్టలు రఖం రూ 1-కి	రూ 88-0-0 86-0-0
చదరం	రూ 82-0-0 84-0-0
రవుండు	రూ 84-0-0 86-0-0

(6) రోహములు

కెండి 100 కులంకు	రూ 78-0-0 81 8 0
బంగారము, కులము 1-కి	రూ 24 8 0 25 0 0
నవరస 1-కి	15.10.8
ఇత్తడి రూ 1-కి	రూ 280-0-0 285-0-0
రాగి డిబ్బ	రూ 820-0-0 885-0-0
అస్కా చక్కెర రూ 1-కి	రూ 40 0-0 40-8-0

(7) రంగులు అలిజరైను

అత్తకట్టడు	20 డిగ్రీలు	రూ 78-0-0
కొట్టి కట్టడు	డిబ్బ	"
సింహం	డిబ్బ	"
1 గురం	డిబ్బ	"

(8) దూది

బొంబా నెయ్యి బారస 1-కి	రూ 295-0-0 800-0-0
------------------------	--------------------

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	రూ 9.18-0
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రూ 8.8-0
పుస్తూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	రూ 8.12-0
అనాపదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రూ 9.8-0
డిబ్బా నెం 14 డిబ్బా	రూ 10-2-0
మోలాపూరు నెం 20	రూ 12-3-0

మోహి సీతైలము

5 తు|| నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. ఇదిమనోహరక్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీదేవు, ఉద్యోగములు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరుల మోహిలావణ్యములకు ప్రాపగు కరుణను మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందుకల రమణీయమగు నువాసన చెప్పు నలవికాదు. తలకు రాచి దువ్వకొనిన ఇరుగు చూరుగు వారలకుకూడ పరిమళము వ్యాపించును తలలోచుండును పుట్ట నివ్వదు. దీనియందు మనోహరమగు నువాసన ద్రవ్యములను చేర్చి తయారుచేయించి నేలకొలది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడసి యున్నాము. నేడేలడకసాపరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు. అమ్మతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుశెట్టివీధి మదరాసు.

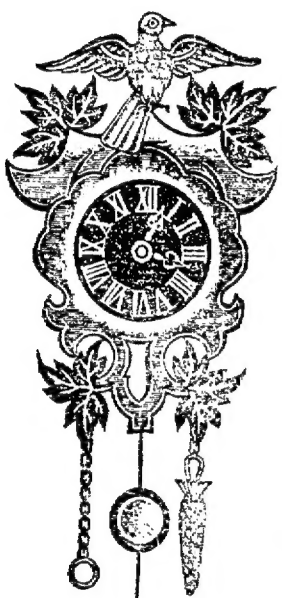
ఒక నెల వరకు!!

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రమే

జిక్ - జోకల్ - గడియారము

బాగుచేయకును, రూ. 2 బాగుచేయకును.

ఇది నూతనముగా రప్పించబడినది. గడియారములకెల్ల.

ప్రఖ్యాతి కెందిన ఈ జిక్-జోకల్ - గడియారము తెచ్చిని దేశము నుంచి స్వంతమునకు తయారుచేయబడినది. ఇది చూచుటకు అందముగాను, రేడియోలాటి డయలుతోను ఎల్లకాలమునకు సేత తామస గడియారమునకు సాటిగాను పనిచేయు ఈ గడియారమునే కొనండి. వారికి వారే రిపేరుచేసికొనవచ్చును. త్వరపడుడు. కొద్దిరోజులు మాత్రమే. ఒకపర్యాయము రప్పించిన తెలుసును. ధర ఒకటికి రు 2.0-0 ఏకకాలమున ఒకడజ్జగడియారములను కొనవారికి 1 గడియారము ఇవ్వబడును.

అమెరికా రోల్లగోల్డ్ రిఫ్టవాచ్ 8 సంవత్సరములు పూని ఇవ్వబడును. ధర 1-కి రు 6.0-0

మానేజరు,

తపాలపెట్టె 265 మదరాసు.

The Zandu Pharmaceutical works Ltd, Bombay

జాందూపేషధశాల లిమిటెడ్

బొంబాయి 38

జాందూవారి చవనపాశ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బసము మొదలయిన యెదురుకొమ్మను సంబంధించిన సమస్త రోగములకును దివ్యమైన పదార్థమే గాక శరీరమునందలి నెత్తుగను శుభ్రపరచి చెడిపోయిన బిర్ల కోశమును బాగుచేసి భావశక్తిని వృద్ధిపరచుటయం దద్వితము మైనది

ఎల్లప్పుడూ జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలయినవాచేసి పీడింపబడుచు బక్కచిక్కిన శిశువులకు అత్యుత్తమమైనది. గర. 11-1-23 న బర్లారెనుండి కె. శ్రీకేశవరావు డి.వి.టి.యల్ గా రిట్లు వ్రాయుచున్నారు. "మా చక్కన ప్రాశమన వాక్ ధిక మైనగుణము కన్పించినది. దముచేసి రైత్య పార్కులు ద్వారా మరి రెండుసేనాల్లను పంపుడు."

వెల 1 పాను రు 2-8-0. 1/2 పాను రు 1-7-0. డి.వి. ష్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. కొరువారికి ప్రమాణ్యులగు యచిత్తుగా పంపబడును.

ఎల్లరును నేనింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిచూచిన గుణము తెలియగలదు.

డా.మోదర్ అందుకంపెనీ,

42, వై.నాబాదూరురోడ్డు, హైదరాబాదు.

నాణ్యమైన బనీనులు

ఈ దిగువ నుదహరించిన మిల్లులో తయారగుచున్న బనీనులు, హిందూదేశపుమిల్లు ను బలహీనున్నా, ఖద్దరు నూలులో నున్నా, హిందువుల పరిశ్రమచేతనున్నా, సకలమైనపట్టు, వున్నె, ప్రత్తి, నగైరాథారముతోనూ తయారుచేయబడి, బహుసరసమైనధరలకు. భాగ్యవంతులకు, బీదసాధులకు, పిలుగా యంత్రేలాగుననూ, విదేశపు ధరలకంటె వీలైనంత చాకగా యేర్పాటుచేసి విక్రయించుచున్నాము.

వర్తకులకు (హోలుకేలు) మొత్తపు చేరమునకు, కంట్రాక్టులకు చాలా వ్యాపారపట్టు కల్పజేసి నాము గనుక ధరలు తెలియగోరనవారు యిక్రింది విలాసమునకు వ్రాసినయెడల చాచ్చి లేకుండా ఖరీదులపట్టి పంపెదము. కాంపిలు బనీనులు ప్యాకెట్టు ౧ కి ఖరీదు, రు 6.0-0

మానేజరు:— ఆంధ్రహోజీరీమిల్సు, (1458) బెజవాడ, న.శీ.ఇండియా.

THE BOOKS READY FOR SALE.

1. BHAGVAD-GITA Translation of with Rs.as. Notes and annotations by the late Tukaram Tatya ... 0 12
2. LECTURES STUDY ON BHAGVAD GITA being a help to students of its Philosophy by T. Subba Rao B. A. B. L. 0 10
3. A COLLECTION OF ESOTERIC WRITINGS of T. Subba Rao, B. A. B. L. ... 2 0
4. THE YOGASARA-SANGRAH OR THE PHILOSOPHY OF YOGA SHASTRA with English Translation by Ganganatha Jha M. A. ... 1 4
5. THE UTTARA-GITA being the initiation of Arjoon by Shri Krishna into Yoga and Dnyana ... 0 4
6. THE PHILOSOPHY OF THE BRAHMANICAL SANDHYA VANDANA ... 0 12
7. THE HIGHER LIFE, or Rules of Raja-Yoga, by Bhagvan Budha ... 0 2
8. LETTERS TO AN INDIAN RAJA by a Indian Recluse... 1 0

RAJARAM TUKKARAM. 1490 29 Hummum Street, Fort Bombay.

మకర ధ్వజరసాయనం

దీనిని నేనించినచో మాత్రముతోకలసి పొయ్యిడి శుక్లమును నిలుపును. సలుచబడిన వీర్యమును గట్టిపరచును. రతిలో అతి శీఘ్రరేతస్థలనమవుటను మాన్పును. రక్తమును శుభ్రపరచి దేహపుష్టి, వీర్యవృద్ధి, కాంతి, బలము, మిక్కిలి రతి దార్ద్ర్యము, ఇంద్రియపుష్టి, మెదడునకు బలముకలుగును. వెల రు 8-7-0 తపాలాఖర్చులు ఉచితము. కేవలము ఉచితం.

పి. ఆర్. మెడికల్ హాల్ రామచంద్రవరం (గోదావరిజిల్లా)

రోమహరి డబ్బా 1-కి రు. 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటిలో కలిపి పట్టించిన రోమములు మూడుమిమములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు వెక్కిరిసి, చుంటున్నాడను. రోమములు రాలిపోవును. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు బొంబాయి

అమృతాంజన డిపోవారి

మనస్థిశ్శాపధల వారితా.

4 బ్లీ 1-కి కుప్పకు తెలము రు. 0-8-0

ఈ తెలము: పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుప్పలకు రాయబడుటకు ఉపయోగించును.

కస్తూరి మాత్రలు

50 కస్తూరిల డబ్బీ 1-కి రు. 0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛమగు నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిగోరనము, అదిపచ్చికాన, పావుదాన, మంచికుంకుపువ్వు మొదలగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి కైకవ్యము, కైకభారము, కైకజ్వరము చల్లిజ్వరము, సన్ని పాతము, అజీర్ణము, మాద్యము మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును. చంటిపిల్లల అజీర్ణము వల్లెరాలను వెంటనే మాన్పును. ప్రతివారును సామాన్యముగ వాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండతగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలగుల గృహమునం దుండతగినవి.

వాయువు నొప్పులకు మందు

సీసా 1-కి రు. 1-0-0 వి.సి. 1-5-0

అకస్మాత్తుగా గాలిలో గాని, తినుపదార్థములలో గాని మాయువల, 1. జ్వరమువచ్చుట, 2. కీళ్లసందులలో నొప్పులు, 3 కీళ్ల బిగిడియుట, 4 సంచలయందు ఉబ్బుట, 5. లేచుటకు కడలుటకు పిలులేనటుల సర్వాంగములు బిగిడియుట మొదలగు నవి. ఈ మందును కొన్ని పూటలు త్రాగినతోడనే సంచి యందు పొట్టు నొప్పులు పోయి శరీరము యధాస్థితికి వచ్చును. బాధల స్థలముల వేడినీటితో గాని, ఇటుకపొడుముతో గాని గాని అమృతాంజనము రాయవలెను.

కస్తూరి

వెల తులము 1-కి రు. 40-0-0 లు.

ఇది ప్రశస్తమైన నేపాళదేశపు కస్తూరి. ఇది కొంతమైన నను కలితీతక ఘాటు గలిగి యుండును. వాతమును హరించి దేహమునకు వేడియు పుష్టియు జేయుటకు కస్తూరి విలువగల పదార్థము. జ్వరములకు, బాలెంతరోగములకు, సన్ని పాతములకు మిగుల సుపయోగించును. వైద్యులును కుటుంబీకులును స్వచ్ఛమగు దీనిని తెప్పించి వాడిన వెలయందును, గుణమునందును లాభము పొందగలరు.

పచ్చకర్పూము మొదటికొరకు. 1-కి రు. 2-8-0 లు.

పచ్చకర్పూరము:— రెండవరకం వెల తు. 1-కి రు. 1-0-0 లు.

తుంకుపువ్వు:— వెల తు. 1-కి రు. 4-8-0 లు.

రంగువేసిన గడ్డికాక నిజమగు కుంకుమపువ్వు. 1 కి తులముకన్న తక్కువ పంపబడును.

మొయ్యూము మంచిది. తు. 1-కి రు. 5-0-0 లు.

శిలాజిత్తు మంచిది. తు. 1-కి రు. 5-0-0 లు.

అదిపచ్చికాన లేక జాన్ను తు. 1-కి రు. 8-8-0 లు.

జాన్ను మొత్తముగా కొనువారికి చవుకగా పంపబడును.

వేలకు మందు

వెల సీసా 1-కి రు. 0-4-0

ఈనూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెల్లడుకలకు హాని కలుగజేయక వెల్లడుకలు వెరుగును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు బొంబాయి